

VEŠNA

OKTOBER — NOVEMBER 1921 ŠTEV. 4. IN 5.
IZHAJA MESEČNO

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO „VESNE“: LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 16 (PISARNA DELNIŠKE TISKARNE)

CENA LISTU: POSAMEZNA ŠTEVILKA 32 K
NAROČENO PRI UPRAVNIŠTVU: ZA POL LETA . . 180 K
ZA ČETRT LETA 90 K

OPOMBA: KROJI SE NAROČAJO PRI UPRAVNIŠTVU (NORMALNA
VELIKOST). CENA: 20—80 K.

PRIČUJOČA DVOJNA ŠTEVILKA STANE 60 KRON

VSEBINA:

<i>C. Golar: Domovina, pozdravljena! (Pesem)</i>	Str. 1
<i>Dr. I. L.: Ivan Hribar. (S 4 podobami)</i>	2—4
<i>Dvajsetletnica „Splošnega ženskega društva“ (s 3 portreti)</i>	5—6
<i>Utva: Pustež in Sitnica</i>	7
<i>Rezika Thalerjeva. (Portretna fotografija)</i>	8
<i>Danilo: Naše Narodno gledišče. (Z 2 portretoma)</i>	9
<i>Modne slike. (Dame)</i>	10—19
<i>Ivan Albreht: Don Juan premišljuje. (Pesem)</i>	20
<i>Novska: Nova linija. (Modna parafraza)</i>	20
<i>Našim malčkom: Čiri, čari. (Ivan Albreht). — Jurček teče. (C. Golar). — Naše dečve. (Utva). — Mož z medvedom. (Utva). Štiri otroške pesmi s 3 fotografijami in 1 silueto</i>	21—23
<i>Fr. Milčinski: O Kozici, slovnici in blagostanju.</i>	23—24
<i>Ivan Albreht: Sama. Adam misli. Melanholija. (Tri pesmi)</i>	25
<i>Jakac: Motiv iz Prage. (Risba)</i>	25
<i>Pastuškin: Vpokojenec</i>	26—28
<i>R. Peterlin-Petruška: Sulamit. (Pesem). Vinjeta po Boucherjevi sliki</i>	29
<i>A. P.: O modi</i>	29—30
<i>Modne slike. (Gospodje in ženski sportni kostumi)</i>	31—32
<i>Regina Gobec: Žena, obitelj in narod. (Aforizmi)</i>	33
<i>Modne slike. (Otroci)</i>	34
<i>R. Peterlin-Petruška: To krasno jutro bi te gledal rad. (Pesem)</i>	35
<i>C. Golar: Marko in Mina</i>	35—36
<i>Tone in Maksim Gaspari: Motivi iz Koroške. (S 7 risbami)</i>	37—39
<i>Ivan Robida: Peter kovač. (Pesem)</i>	39
<i>Naši umetniki kot skauti. (S 3 ilustracijami)</i>	40—41
<i>Ljubljana o kongresnem času. (Po akvarelu)</i>	41
<i>A. Debeljak: Iz Babilona ob Seini</i>	42—43
<i>Diag.: Zoper družabno demontiranje Slovenstva!</i>	43—44
<i>Ročna dela. (S 7 podobami)</i>	45—47
<i>Slike z ljubljanskega velikega sejma. — Poleg njih:</i>	
<i>M. Z.: Velesejmska karijera Ljubice Srčnikove</i>	48—55
<i>Kuhinjski recepti</i>	55
<i>Nove knjige.</i>	57

UREDILA: DR. MILJUTIN ZARNIK IN M. ŠARČEVA

TISKA DELNIŠKA TISKARNA, D. D. V LJUBLJANI

WESNA

ILUSTRACIJSKA KULTURNA IN MODNA REVISTA
IZDAJA KONSORCIJ VESELE
V LJUBLJANI

DOMOVINA, POZDRAVLJENA! (Indijski motiv)

Domovina, moja mati, pozdravljena!
Tvoje noči lesketajo se v lune sijaju,
rože blešče se v šumečem ti gaju,
sladek tvoj jezik kot slavčeva pesem je v maju —
Ti sreča si, blaženost svojih sinov,
ti smehljajoča se milost, polna nebeških darov!

Domovina, moja mati, pozdravljena!
Sedemdeset milijonov glasov
tvojo slavo oznanja,
sedemdeset milijonov mečev se ti klanja
in bedi in straži pred tvojimi vrati.
Kdo si upa te drzno psovati?
jaz te kličem: Mati!
Vstani in pred vrati nas brani!

Domovina, moja mati, pozdravljena!
Ti si modra in hrabra in sveta,
jasna glorijska tvoje čelo opleta —
v telesu ti duša si zlata,
sila v rokâh in v srcu vera bogata.

O, naj bi le tvoja slika, sveta in mila, naše oltarje
krasila!

Bodi češčena,
ti, Durgâ, deseteroka boginja,
silna, z orožjem grozeča,
ti, Lakšmi, lotosa kraljica,
ti, Bâni, modrosti varuhinja bleščeča —

Bodi češčena,
mati brez greha,
bodi češčena
mati, naša radost in uteha!
Ti z vodami gladkimi
in sadovi sladkimi!

Domovina, moja mati, pozdravljena!
Ti smehljajoča se v cvetju,
prijazna, skrbna, mogočna,
me držiš na prsih kot mati v objetu.
Domovina, pozdravljena!

E. Solar.

IVAN HRIBAR

Imeli smo dva jubileja. «Slovenski Narod» je izdal dve slavnostni številki, ki sta prinesli nekaj lepih člankov in spominov o delu in življenju dveh naših velikih mož. «Vesna» je prinesla v svoji 3. številki nekaj slik in misli k sedemdesetletnici dr. Iv. Tavčarja, danes izpolnjuje svojo dolžnost do drugega našega jubilaranta in prinaša slike pokrajinskega namestnika ministra Ivana Hribarja. Ko smo

Ivan Hribar v poslaniški uniformi

čitali v časnikih članke in spomine jubilarantovih znancev in prijateljev in smo pogledali nekoliko nazaj v svojo preteklost, mislili smo si nehote: koliko truda in boja je moral prestati vsak, kdor se je boril za naš slovenski napredek; koliko ovir in zaprek je našla pri nas vsaka dobra in koristna misel, predno se je uresničila; koliko duševne sile je bilo treba, da se je razgrnila tmà, da so se razkropili predsodki, da so bila premagana sovražna nasprotja in je prava ideja dosegla svoj uspeh!

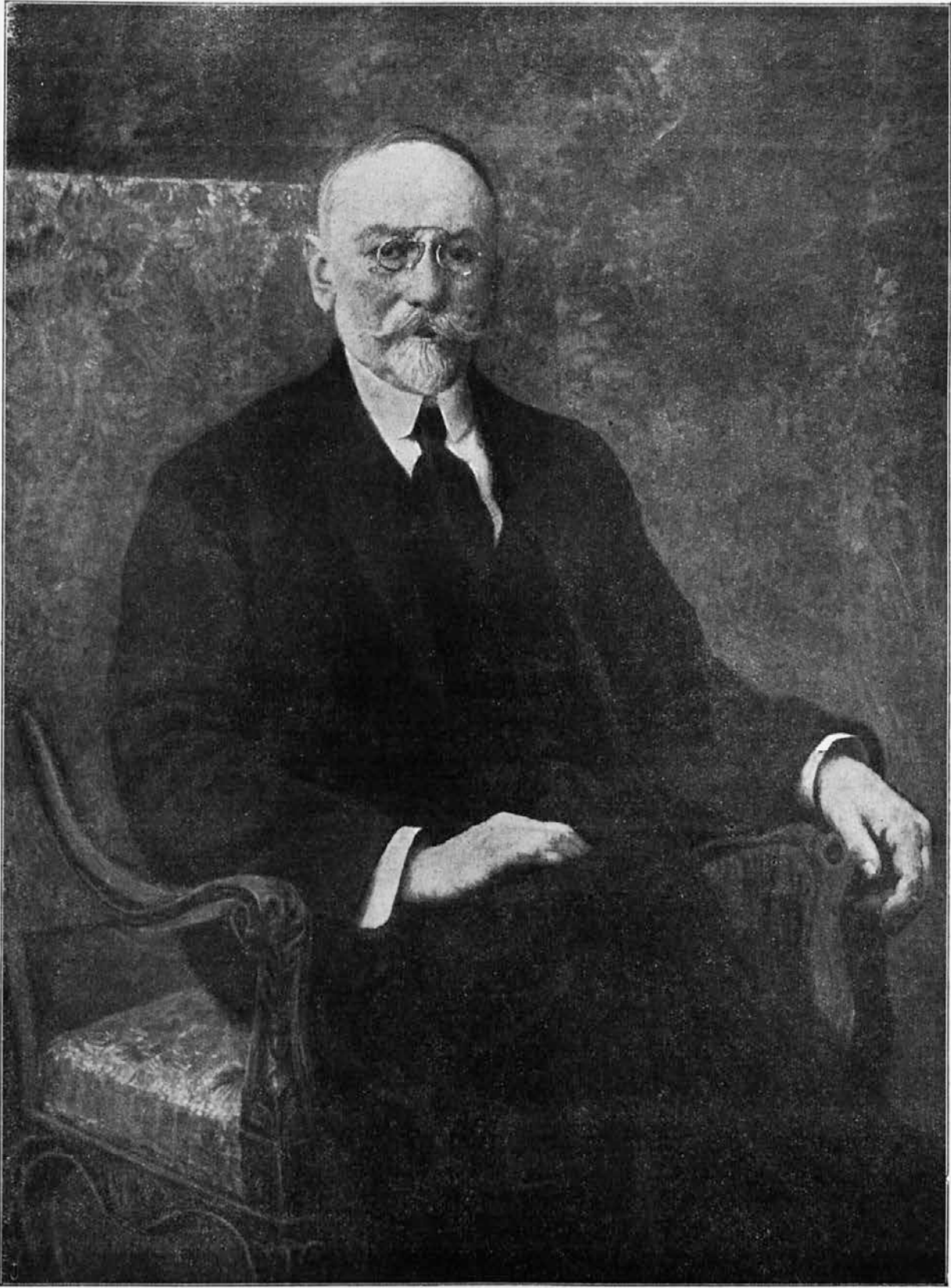
Zato je bilo več ko upravičeno, da se je ob tej priložnosti povedalo nekaj zasluženih resnih in resničnih besedi. To je bila dolžnost, ki smo jo izpolnili po svoji skromnosti. Drugi narodi slave take jubileje z večjimi slavnostmi. Toda vsak narod po sebi ustvarja svoje bogove; zato je pri nas to nekako čudno: večina naših velikih mož je šla nepripoznana skozi življenje: Kamenali smo svoje proroke in noben iz njih, ki so prinašali svetovne ideale v našo mračno in ozko domovino, ni ušel težki obsodbi onih, ki jim je želel dobro. Kajti oni ga niso razumeli. Šele po njih smrti smo spoznali krivico, ki smo jo storili: in še ne vsi. Slovenski sin, ki je prinašal svoje darove domu na oltar, je moral biti pripravljen na to, da narod teh darov ne bo sprejel; še več: da ga bo odganjal od oltarja, h kateremu je pristopil s polno zavestjo, da gre vršit svojo dolžnost. Treba je bilo velike

vere vase in v svoje darove, da se mož ni umaknil nahujskani množici; kajti tam na oltarju je stal nekdo, ki se je bal za svoje mesto, ker je užival darove mas, ki so jih prinašale bogu na čast: med množico pa so stali demagogi — Spitignjevi, ki so znali vse in vedeli vse in svarili ljudi pred novimi vodniki. Tako je šel narod vedno za svojimi pridigarji, boječ se za svojo časno in večno srečo. Tako se je tudi zgodilo, da je postal vodnik naroda mož, ki je v odločilnem trenutku pokazal svoje pravo resnično izdajalsko lice. Ves narod je ostrmel pred to grozno zmoto. In zdaj pomislimo: da se ni v tistih viharnih časih razkrinkalo lice tistega narodnega vodnika, da ni narod spoznal velike prevare — in da je tisti vodnik praznoval svoj jubilej: ves narod bi ga slavil, vse občine bi mu poslale deputacije, vsaka vas bi mu priredila proslavo. Kajti vodnik je narodu lagal in laž je lepa — zato je šel narod za njim. Resnica pa le težko zmaguje nad lažjo; zato so imeli oni, ki so se pri nas za njo borili, težko pot: njih pristaši so bili maloštevilni v primeri z množico, ki je drvela za lažnivimi gesli in praznimi obljubami. Ni dvoma, da je v narodu živelo hrepenenje iz sužnosti v svobodo, iz teme k luči, — toda kje je bila ta svoboda in kje je bila ta luč?

Oni, ki so jo spoznali in ljubili, so dolga leta zaman govorili o nji v svoji slovenski domovini, kajti narod jih ni hotel čuti.

Zato naša dva jubileja nista bila vsenarodna, kakor bi si človek mislil, ako pogleda delo teh dveh mož, kajti oba sta bila izmed onih, ki so šli skozi našo zgodovino v imenu boja za resnico, za luč in svobodo — zato sta imela enako usodo z vsemi, ki so šli pred njima. A vendar se je zdelo, da boj in delo za naš slovenski napredek ni bil zaman: prišli so gratulirat mnogi, mnogi, vsi dobri in najboljši in tudi narod se je spomnil dveh svojih znanih imen.

Ivan Hribar je visoka postava v tem našem boju od leta 1870. do današnjega dne. Njegova pot je ravna; ovire, ki se mu stavljajo nasproti, premaguje z neutrudljivo delavnostjo: tu in tam se zdi, da je konec, da ni mogoče naprej. Toda on ne klone, premaga napotje in hodi naprej. Njegov cilj je jasen, načrt točen. Že se zdi, da ga bodo ubile nasprotujoče sile — a svetovni dogodki delujejo z njim in zmagujejo v zmyslu njegovega programa. Kakor da je usoda sama določala njegovo pot v soglasju s svojimi nameni. V času njegovih dijaških let nastaja na Slovenskem novo politično življenje: naši politiki se ločijo v dva tabora, v stare in mlade. Staroslovenci in Mladoslovenci rešujejo naš narodno-politični program. Naravno je, da je on med mladimi, in sicer na skrajnem levem krilu. Začutil je kmalu, da je poklican k žrtveniku, kjer se rešuje usoda naroda. Videl je kmalu, da ne pomagajo samo molitve in besede, da je treba žrtev in dejanj. Le kdor je gospodarsko neodvisen, je gospod v svoji hiši. Brez narodnega gospodarstva ni narodne politike. Toda kako naj mali narod začne gospodarski boj proti bogatemu tujcu, ki stoji v deželi kot predstraža velikega, tujega, gospodarsko silnega naroda? Kako naj siromak tekmuje z bogastvom, ki ima vsa sredstva, da uniči vsakega tekmeča. Treba bi bilo združiti vse slovenske sile in še več: treba bi bilo iskati zaveznikov, ki bi dali pomoč za prve začetke. Pot je vodila Ivana Hribarja iz Ljubljane v Prago. Čehi so začeli v tej dobi razvijati svoj narodnogospodarski program. Tudi oni so potrebovali zaveznikov, kajti od zmage pri Sedanu je šlo nemštvo s polnim pohodom naprej. Praga je bila najboljša šola, kako je treba organi-

Vlaho Bukovac, pinx.

To. Hribar
Kralj. namestnik.

zirati male narodne gospodarske sile, da se osvobode tujih izkoriščevalcev. Iz Prage se vrača Ivan Hribar v Ljubljano kot zastopnik banke «Slavije» z velikim narodno-gospodarskim programom. Ta program mora postati bistven del našega narodnopolitičnega programa: in naš politični program se mora razvijati v zmislu napredka in slovanstva.

Slovenski narod je po dolgih razočaranjih čakal novih rešilnih gesel in energičnih sil. Ivan Hribar potuje po slovenskih krajih in zbira naše narodne sile. Njegovo ime postaja program. Z dr. Ivanom Tavčarjem deluje vspešno v eni smeri. List «Slovan» je kulturni glasnik nove dobe. Kultura, slovenska in slovan-ska, mora dobiti opore v narodnem gospodarstvu. Preganjani pesnik Simon Gregorčič dobi v Ivanu Hribarju svojega prijatelja. Tudi drugi so deležni njegove pomoči. Pesnik Aškerc je dobil zatišje na ljubljanskem magistratu.

Boj za slovensko Ljubljano je bil izbojevan — Ivan Hribar je postal njen župan in jo je dvignil iz starega pokrajinskega mesta v slovensko prestolico. Njegov program se razvija v nji in z njo. Sam mož dela, dviga druge za seboj. Leta 1908. se dvigne slovenska Ljubljana v mogočen protest proti tujstvu. On je z njo z dušo in srcem, saj je to njegova Ljubljana, ki ji je on župan in jo je vzgajal v tem duhu. Toda župana potrjuje cesar in cesar ne mara nacionalne Ljubljane. Čas je dozorel. Nastaja kriza. Ali bo zmagal naš nacionalni program — ali bodo propadle vse sanje v nič. Okoli žrtvenika se je začelo temniti; — a v mraku so prihajali novi tisoči z gorečimi očmi, z jasnimi srci in s stisnjenimi pestmi, pripravljeni položiti svoje žrtve. Jek od Balkana je odmeval v mladih dušah. Tudi Ivan Hribar je bil še mlad, raven mož, ki je razumel, kaj pomenijo zmage na Kumanovem in na Bregalnici. Prišel je čas.

Kriza je dosegla svoj vrhunec — strela v Sarajevu pospeše njen razvoj. Začne se borba na življenje in smrt. Žrtvenik je pokrila tmà in nanj je sedla visoka senca. Narod je odšel na vojno in ni utegnil, da bi se ji klanjal. Oni, ki so bili zaznamovani, so izginili v podzemeljskih ječah. Tudi Ivan Hribar. Toda naposled je zasijalo solnce,

sence so zginile, mrakovi so se razpršili in ob žrtveniku je stal narod v polnem sijaju pričakujoč nove bodočnosti. Prehodil je dolgo težko pot in je komaj vedel, kako se je vse to zgodilo.

Ivan Hribar se je vrnil iz pregnanstva, da vidi uspehe svojega dela. Videl jih je — narod njega ni videl. Drugi so bili, ki so stali ob žrtveniku in govorili o svobodi.

Država je poslala Ivana Hribarja z naslovom ministra kot poslanika na mesto, kjer je v mladosti začel svoje delo, v Prago. Tudi zdaj je bilo treba začeti novo delo na starem programu, z novimi sredstvi pod novimi razmerami. Vršil ga je s krepko voljo in odločnostjo, kot mož, ki se vedno zaveda svoje dolžnosti.

Po treh letih se vrača kot kraljevski namestnik v domovino, kjer slavi svojo sedemdesetletnico in more s ponosom gledati na svoje delo, izvršeno na narodnem polju tekom zadnjih petdeset let. Pol stoletja! Zapisal je svoje ime globoko v našo zgodovino.

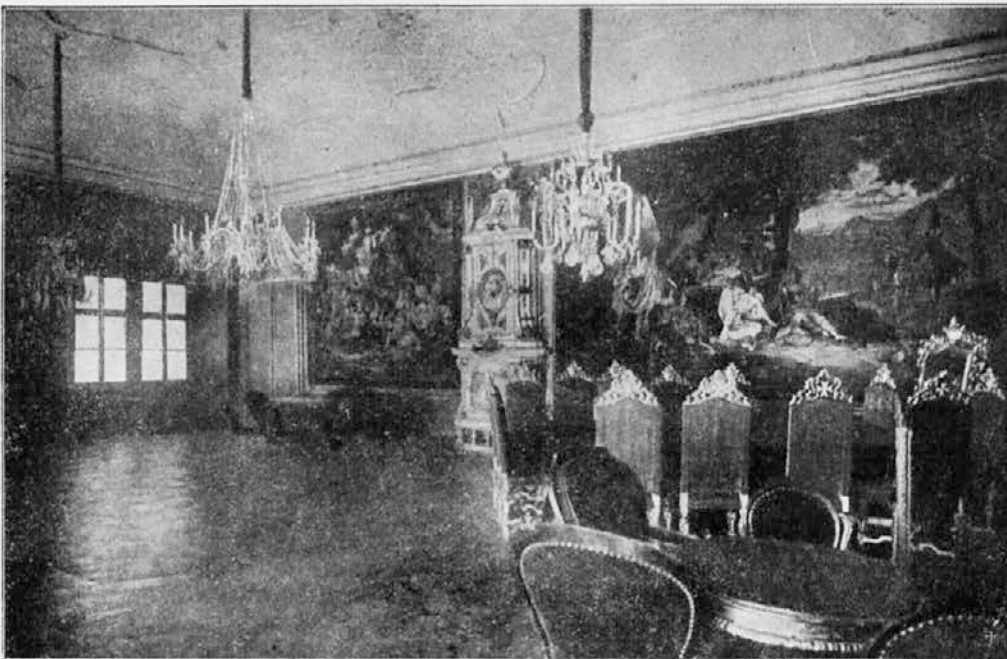
Praga je zahtevala od našega prvega poslanika mnogo dela — a budila mu je tudi mnogo lepih spominov. Tam na Mali strani tik pod kraljevskimi Hrad-

čani na bregu Vltave, kjer stoje stare plemiške palače, je dobilo tudi jugoslovensko poslaništvo svoj dom v palači starih malteških vitezov. Palača je enonadstropna. V notranjosti se vrste hodniki in sobe, med njimi je krasna dvorana, ki jo krasi slike velikih mojstrov in stari gobelini. V palači se hrani še ves arhiv vitezov Johanitov. Razkošno upravljena, takozvana kapitolska velika dvorana je bila sprejemnica ob slavnostnih prilikah.

Dr. I. L.

Malteška palača, sedež jugoslovenskega poslaništva v Pragi

Svečanostna dvorana v Malteški palači

Dvajsetletnica „Splošnega ženskega društva“ v Ljubljani

Dne 11. septembra t. l. je praznovalo «Splošno slovensko žensko društvo» 20letnico svojega obstoja. O tej priliki je bila v okrašeni magistratni dvorani ljubljanski slavnostna seja, katero so počastile s svojo prisotnostjo odposlanke srbskih, hrvatskih in slovenskih ženskih društev ter češkoslovaški generalni konzul g. dr. Otokar Beneš. Tudi ljubljanska občina je bila zastopana. Pokrajinski namestnik minister g. Ivan Hribar pa je brzojavno čestital z živo željo, da bi društvo tudi nadalje najuspešneje procvitalo.

«Splošno žensko društvo» je vzniklo v oni dobi, ko je rabil naš narod v boju za obstoj krepkih opor ter je delovalo z uspehom v tistih letih, ko je bilo nevarno z besedami ali celo dejanji pokazati svoje slovansko mišljenje. Toda vkljub temu mu je bila slovanska misel zvezda vodnica ter so se reševala vsa kulturna in socijalna vprašanja s tega vidika. Društvo pa je bilo tudi, kakor

je poudarjala v svojem govoru naša pisateljica g. Zofka Kveder-Demetrovičeva,

takoj v svojem početku neprecenljive važnosti za mlade razvijajoče se moči, ker jih je pridobivalo za narodno delo ter jim krepilo vero v same sebe. Sploh se je zbiralo v društvu vse napredno in zavedno slovensko ženstvo, ki je našlo v svoji predsednici gospe Franji dr. Tavčarjevi vsekar skrbno mater, pravi izraz slovenskega materinstva. Njej ob strani nahajamo vestno in marljivo tajnico g. Minko Govekarjevo; njeno tiho, a intenzivno delo se zrcali v lepem društvenem napredku. Dvajsetletno nepretrgano delo predsednice in tajnice zasluži priznanje vsega naroda. Zato je umevno, da

so se zbrale k društvenemu jubileju zastopnice ženskih društev iz vse naše širne domovine. Iz Beograda so prišle: Za «Narodni ženski Savez» predsednica g. Danica Hrističeva in tajnica g. Zorka Jankovičeva; za «Kolo srpskih sestara» g. Sojka Medovičeva in gdč. Caja Petrovičeva; za «Materinsko udruženje» g. Vlajičeva; za «Beogradsko žensko društvo» g. Mila Simičeva; iz Zagreba: g. Zlata Kovačević-Lopašičeva, podpredsednica «Saveza»; g. Peleš-Krničeva, odbornica «Saveza»; za «Dobrotvorno zadružno» g. Zofka Kveder-Demetrovičeva; g. Zlata Bjelinska za «Dobrotvorno udružno» iz Petrinja; dalje g. Mary Maistrova za «Mariborsko žensko društvo»; g. Jokičeva za primorske Slovenke, g. Čučkova za koroške Slovenke, gdč. Žitnikova za «Kolo jugoslovenskih sester» iz Kranja. Zastopana so bila tudi ljubljanska ženska društva.

G. predsednica Franja Tavčarjeva je v svojem pozdravnem govoru naglašala, da je imelo «Splošno žensko društvo» namen, spodbujati naše ženstvo k delu na narodnem polju ter ga obvarovati pred feminističnimi blodnjami. Ker se je pojavil v vseh kulturnih državah ženski pokret, so stopile tudi Slovenke z ustanovitvijo svojega društva v

krog onega ženstva, ki dela v prosep javnega blagra in v procvit svoje domovine. Svojo posebno radost je izrazila g. predsednica nad tem, da praznuje društvo svojo 20letnico pod okriljem zmagonosnega belega orla Karagjorgjevičev.

Vse govornice so kazale svoje posebno veselje zlasti nad tem, da smejo svoje misli izražati na svobodi; minila je ona doba, ko so nas delile črnožolte meje. A Slovenke so neustrašeno korakale tudi preko teh meja, kar je naglašala Srbkinja g. Peleš-Krničeva, opozarjajoč, da so prišle Slovenke v Beograd že na kronanje našega kralja Petra I. Osvoboditelja. Videla jih je pa tudi ob vseh drugih prilikah v kulturnih središčih naše jugoslovenske domovine, ko so nastopale s Srbkinjami in Hrvatricami enodušno kakor hčere ene majke. Zato je Slovenka najgloblje zapisana v njenem srcu.

Tajnica g. Govekarjeva je podala obširno in temeljito tajniško poročilo, ki je vsebovalo zgodovino društva od njegove ustanovitve do slavnostne seje. Navedem naj na kratko najvažnejše točke. Društvo ima bogato knjižnico, ki je javna in v vzornem redu. Od leta 1902. je društvo prirejalo v veliki dvorani Mestnega doma po večini brezplačna javna predavanja. Leta 1907. se je udeležilo izleta v Prago, kjer so se sestale žene vseh slovanskih plemen. Leta 1908. je aranžiralo v ljubljanskem Narodnem domu razstavo «Otrok», ki je zbudila splošno občudovanje in priznanje. Skupno s Čehinjami se je društvo ponovno zavzemalo za politične pravice žene. Tekom balkanske vojne je vodilo dobrodelno akcijo za

srbski in bolgarski Rdeči križ. Predsednica g. Franja Tavčarjeva je priredila v Beogradu koncert na korist srbskim vojakom. Tedaj je bila od kralja odlikovana z redom sv. Save IV. razreda. Dobro uspela efektna loterija v prid slovenskim upodablajočim umetnikom je tudi delo Splošnega ženskega društva. Za leto 1914. je bila pripravljena razstava jugoslovenskih narodnih vezenin, katero je preprečila svetovna vojna. Med vojno je delovalo društvo na humanitarnem polju ter šlo v boj za jugoslovensko deklaracijo. Leta 1918. se je udeležila deputacija društva proslave 50letnice Narodnega divadla v Pragi, kjer se je vršil tudi velik ženski shod za solidarnost slovanskega ženstva. Po vojni je društvo delovalo za osvoboditev naših vojnih ujetnikov, zlasti na Angleškem. Leta 1919. se je udeležilo kongresa jugoslovenskih žen v Beogradu, kjer se je ustanovil Narodni ženski savez Srbov, Hrvatov in Slovencev, katerega druga podpredsednica je g. Fr. Tavčarjeva. Dne 23. februarja leta 1919. sta bila v Beogradu in Zagrebu po inicijativi društva velika ženska protestna shoda proti nasilni italijanski in germanski okupaciji našega ozemlja. Dne 20. aprila leta 1921. je društvo pomagalo ustanoviti «Kolo jugoslovenskih sester» pod predstvom g. Fr. Tavčarjeve.

G. Zlata Kovačević-Lopašičeva, Zagreb

G. Danica Dimitra Hrističeva, Beograd

Iz tega poročila je razvidno, da je delo društva bilo mnogotero in uspešno tudi v težkih časih avstrijskega robstva.

Slednjič je izročila častna članica g. Fr. Tavčarjeva tri častne diplome trem najdelavnejšim in najvztrajnejšim jugoslovenskim narodnim delavkam, in sicer: Srbkinji Hrističevi, Hrvatice Kovačevićevi in Slovenki Govekarjevi. Tako je to lepo slavje izzvenelo v simbol edinstva jugoslovenskih žena.

Dvajsetletnica «Splošnega ženskega društva» je bila slučajno tudi nekaka generalna skušnja k ženskemu kongresu vse države. Saj so bile tamkaj vse prominentne osebnosti narodnega ženskega gibanja: Srbkinje, Hrvatice in Slovenke. Tudi zastopnice struj, ki stoje v prvi vrsti na zgolj socialnem programu, so prinesle sestram svoj pozdrav (gdč. Štebijeve). Ženski kongres bi se bil imel vršiti v Ljubljani začetkom septembra t.l., a je bil zaradi narodnega žalovanja preložen na majnik prihodnjega leta.

Zelo je važno, da se spoznajo jugoslovenske žene in matere. Žena ima z možem enako važne naloge napram narodu in državi, vrši pa te naloge najuspešneje ravno tam, kjer jih mož ne zna enako: v domačem krogu. Mati in šola sta ono dvoje, od česar je odvisna v prvi vrsti mentalnost prihajajočega rodu.

S tem je pravzaprav naravno začrtan že ves program jugoslovenskih ženskih kongresov. Srbske matere so od nekdanj vzor mater v zmislu vzgajanja narodno zavedne, ponosne in junaške mladine in mnogostoletni žrtvenik srbskega rodu je tudi žrtvenik materinih src. Hrvatje so bili srečnejši; imajo ponosne spomine na svoje kralje, nimajo pa takih strašnih spominov na žrtve, kakor Srbi. Zato je ostal hrvatski rod veselejši, brezbriznejši. Slovenci pa imajo zase le nemo tragiko dolge odvisnosti

in robstva brez ponosnih spominov, iz katerih bi se dalo črpati navdušenje in vznos. Zavedli smo se pa morda ravno zaradi tega mi Slovenci naposled najgloblje, da smo le del enega velikega naroda, in se oklepamo z vso ljubeznijo ostalih dveh močnejših delov. Zato je prevažno ravno za slovensko ženo, da si pridobi v stiku s Hrvatice njen ponosni temperament, v stiku s Srbkinjo pa njeno ponosno voljo. A kaj se bosta ti dve naučili od Slovenke? Tudi nekaj: Kako se osamljen in številčno slab rod more s pasivno odpornostjo in s tem, da si prisvaja vsiljevane mu kulturne vrline sovražnikov, uspešno braniti zoper stotero premoč, ako se svoje narodnosti le zaveda in v srcu varuje svoje ideale. Tudi nekrvave žrtve slovenskega plemena bodo obogatile dušo Jugoslovanke. — So danes sicer časi, ko se mnogo kliče po ženski emancipaciji in nešteta gesla frče semintja. A tiste vrste emancipacija, ki naj bi iz ženske napravila kopijo, v resnici pa le karikaturo moža, se ne bo držala. Zastareli pojmi o tem, kaj je za žensko primerno, izginjajo, kar je le prav, in gospodarski oziri v prvi vrsti so tudi vzrok, da se ženske vedno bolj posvečajo poklicom, ki so bili dosedaj zasedeni le po moških. Del žená se danes peha za vsem, kar jim je bilo doslej nedostopno. Toda ženski intuitivni razum, ki ne prihaja iz znanstveno zgrajene logike, nego iz srca, a ni zato nič slabši nego moški, bo z matematično gotovostjo našel polagoma pravo mejo med spoloma tudi v javnem udejstvovanju. In naj se smatra današnje pojmovanje rodbine še tako za potrebno preureditve in naj se še toliko vpije o svobodni ljubezni in svobodnem materinstvu: Rodbine kot take ne bodo odpravili, ker je vtemeljena v naravi celo daleč tja nazaj v živalstvo. Ribe in žabe pač odlagajo svoja jajca in jih prepuščajo ljubemu Bogu in solncu, da se z njimi naprej pečata.

Človek pa ne leže jajec. In tudi taki izrodki so stalno nemogoči, kakor so jih uvedli v Rusiji boljševiki, ki nočejo razumeti življenja iz življenja samega, nego iz znanstvenih konstrukcij in ki zahtevajo, da se življenje ravnaj po učenih knjigah, ne pa te po življenju. Zato tudi ne bo prodrli sistem, da bi ljudski komisar po hišah pobiral otroke kakor smetar smeti in jih odkladal v državna vzgojevališča, če je to komu prav ali ne. To bi bil konec človeštva. Svet in človeštvo brez ljubezni ne moreta obstojati in na tem vse revolucije in eksperimenti ne bodo nič izpremenili. Kajti čeprav naturo izganjaš z burkljami, se vendar sama povrne, pravi že star latinski pregovor.

Zato bo zmagala materinska ljubezen in zmagala rodbina. In mati, ki bo živela po prehodni dobi nesporazumov in emancipacijskih bojev, bo prinašala svojim otrokom zaklad one ženske duševne in kulturne popolnosti, ki je sploh dosegljiva ženski. Zato bo tem plemenitejša vzgojevaljica zaroda. K ženski naturi pa pripada tudi politično nestrankarstvo. Žena je one narodnosti, katere je mož, ki ga ljubi. Strankarska pripadnost moževa pa jo že malo briga in briga jo tudi le reflektorično pod moževim vplivom. Manjka ji naravnega talenta za to; izjeme le potrjujejo pravilo. In prav je tako in glavni kontingent žená se tega tudi zaveda ali vsaj nehoti ravna po tem, ker mu je naravno.

Zato pa so udruženja žená tako važna. V srečnem položaju so, da se v njih zbirajo za gotove cilje žene, ne da bi igralo politično strankarstvo pomembno vlogo med njimi. Če se sestajajo jugoslovenske žene na kongrese, imajo kar preveč gradiva za posvetovanje: Narodno vzgojo dece, podpiranje moža v narodni zavednosti, dalje pa nešteto socialnih vprašanj, ki niso strankarska, nego nadstrankarska, nadnarodna, vsečloveška. In zlasti nraštveni vpliv, vstvarjanje plemenitih značajev v svoji neposredni okolici.

G. Fr. Tavčarjeva, Ljubljana

PUSTEŽ IN SITNICA

udni imeni, kaj ne? Bila sta pa tudi čudna človeka, ki sta ju nosila. Bil je mož, Pustež namreč, to je bil on. Majhen, grbast, redkih las in brljavih oči: zato je nosil očala. Sicer pa ni vedno gledal skozi očala, nego je gledal navadno preko teh, posebno kadar je hotel kaj prav natanko, to se pravi do dna, pregledati. In pust vam je bil, ljudje božji. Nobena reč mu ni bila po godu. Z ničemer ni bil zadovoljen; stikal in iskal je vedno za stvarmi, katerih sploh ni bilo.

Toda Bog mu je ustvaril par: Sitnico! To je ona. Pustežu ni bila po zunanosti podobna. Bila je visoka, sloka, suha kakor trlica, šiljastega dolgega nosu, katerega je v vsako reč vtaknila. Tudi očal ni nosila. Sitna pa je bila, kakor on, sitna, da je škripala.

In ta dva sta se srečala. Prišel je Pustež od desne strani, in prišla je Sitnica od leve strani. Srečala sta se sredi cvetočega polja, oblitega z zlatimi solnčnimi žarkmi, posejanimi s pestrimi raznobarnimi, duhtečimi cveticami, nad katerimi je veselo pesem žvrgolel škrganec.

Toda ona dva vsega tega nista videla. Zamaknjena sta bila vsak v svoje misli, zatopljena v svoje iskanje.

V to in samo v to zaverovana sta zadela sredi polja drug ob drugega. Pogledal je Pustež izza svojih naočnikov in ostrmela je ona.

Ugajala sta si. Nji je bil on posebno zato všeč, ker jo je pogledal preko očal. Rekla si je takoj: To je mož, varčen, kakor si ga jaz želim, ki tako lepo varčuje leče na očalih, da še name skozi ni pogledal. Sitnica je bila namreč zelo skopa.

Njega pa je začela zanimati Sitnica pravzaprav šele potem, ko mu je povedala smoter svojega potovanja, namreč, da gre po svetu iskat žabjo volno.

Ko ji je še on povedal, da je na potu, da najde ptičje mleko, je ona takoj spoznala, da sta vstvarjena drug za drugega, in da mora biti njuna pot nerazdružljiva: kajti kjer je najti ptičje mleko, tam bo gotovo dobiti tudi žabjo volno.

In tako sta šla dalje skupaj. Med potjo pa sta se pogovarjala tako visoko in učeno, da skoro drug drugega nista razumela.

„Ampak,“ je dejala ona, „jaz vidim, kako se svet vrti.“

„Ej, kako pa?“ je vprašal Pustež ves začuden.

„I, tako! Ko grem po cesti in gledam pod nogo, pa vidim, kako mi hiti zemlja pod nogami na nasprotno stran.“

Pustež je brž poskusil: vprl je oči na cesto pred seboj, toda motili so ga njegovi veliki črevlji. Bili so še skoro novi in so ga zato malo tiščali in žulili. Ker tega ni hotel povedati Sitnici, je obrnil pogovor spet na smoter svojega potovanja in je dejal: „Zdi se mi, da je ptičje mleko dobro za kurja očesa.“

„Ampak“ je dejala ona, „vi hočete reči, da je dobro proti kurjim očesom.“

„Da, da, tako sem menil.“

„Pa za bradavice je tudi dobro,“ pravi ona.

„Tako? Ali jih pospešuje?“

„Ne, nasprotno, ampak odpravlja jih.“

„A tako, tako; Torej ste hoteli reči, da je slabo za bradavice.“

„Da, da, tako, tako! Kakor za kurja očesa.“

„Ampak, ampak!“ razmišlja Pustež sam pri sebi, „preveč ampakuje! Gotovo mnogo čita časopise.“

„Ali kaj čitate, gospodična?“

„O, da, Egiptovske sanjske bukve; te vam povedo vse narobe, pa prav vse narobe.“

„Ali imate male ali velike?“

„Oboje! In pratiko tudi. Tudi tam je vse narobe. Posebno kar se vremena tiče, človek nikdar ne ve, pri čem je.“

„Hm, hm,“ pomisli Pustež. „Seveda, časnike tudi bere. Tudi tam je vse narobe. Človek nikdar ne ve, pri čem je.“

„Zadnjič,“ pravi ona, „sem šla po svetu od nasprotni strani za svojim ciljem. Seveda nisem našla tega, česar sem iskala, to je žabje volne, pač pa nekaj družega.“

„Kaj-li?“ vpraša Pustež ter radovedno zabuli preko svojih naočnikov vanjo.

„Uganite!“

„Kako bi?“

„No, vsaj poskusite!“ ga je bodrila.

„Morda rakovo mast?“

„Ah, to ne!“

„Morda ribjo solzo?“

„Tudi ne!“

„Torej kaj vendar, da bi bilo kaj posebnega?“

„Dlako v jajcu!“

Pustežu je zastala sapa. Mislil si je: Ta pa ta! Ta ženska je kavelj! „Ali ste jo shranili?“

„Ah, kaj še: Čemu bi mi bila?“

„Škoda!“ je zatarnal Pustež razočaran ter si popravil naočnike.

„Zakaj škoda? Kaj bi ž njo?“

„Kaj? Meni bi jo poklonili!“

„Toda ne razumem, čemu bi vam bila.“

„Ah, gospodična, ko bi vi vedeli!“

„No torej razložite mi!“

„Da, če mi obljubite resnost!“

„No, da, zakaj bi vam tega ne obljubila, vam, čigar pota in cilji so skoro nerazdružljivi z mojimi. Torej, čemu bi vam vendar bila ta dlaka, ki sem jo jaz našla v jajcu?“

„Gospodična!“ dé slovesno Pustež. „Jaz v dolgočasnih dneh svojega življenja — dlako cepim! — — —“

Vsa presenečena je Sitnica na te besede obstala sredi ceste ter strmela v Pusteža. Na levi strani tamkaj v srcu ji je že vdrugeč nekaj reklo: To je on, katerega ti je usoda naklonila v uteho tvojega samotnega življenja. Ali je možna večja sorodnost hrepenjenja in čustvovanja? Slep bi moral biti človek, če bi tega ne izprevidel. Sladko čustvo ji je objelo srce in ginjena mu je podala roko: „Občudujem vaše delo in z veseljem vam povem, da ta dlaka ni bila zadnja, temveč da jaz najdem skoro v vsakem jajcu dlako.“

Sedaj pa je kapiral tudi Pustež, — moški namreč take stvari težje kapirajo, nego ženske — da je to ona, katero mu je že v zibelki usoda odločila za družico. Da bi ne bilo niti trenutka zgubljenega, razkril ji je takoj svoje srce, katero je že ona, — kakor je lahko umevno samo posebi — sama razkrila.

Sorodnost v njiju življenjski nalogi, sličnost v njiju težnjah, jasni in določni cilji stremjenja obeh — vse to ju je privedlo skupaj ter spletlo nerazdružljivo vez med njima.

Nista gubila mnogo besed o svojih srčnih čutih. Prešla sta preko tega na dnevni red ter si povedala mnogo drugih zanimivih in koristnih stvari.

Porazložila mu je ona, kaj vse se more iz trte izviti, in on zopet, kako se otrobe veže, nazadnje pa ji je razkril visoko skrivnost, kako se z uma svitlim mečem ideale ubija. — — — — —

Po svoji smrti, ki je pozno, pozno boječe potrkala na njune duri, pustila sta mnogo otrok. In ti so ustvarili tri velike rodove: Kritikastre, „nergače“ in zabavljače. Nikdar ne izumro.

Phot. Avgust Berthold, Ljubljana

Gdč. REZIKA THALERJEVA, sopranistinja Narodne opere v Ljubljani

NAŠE NARODNO GLEDIŠČE

Večeri se daljšajo, naše dramsko ter operno narodno gledišče nam pod večer zopet kažeta vabljivo razsvetljena okna in vhode. Sezona je že v polnem obratu.

Videli smo že štiri novoštudirane igre, med temi tri, ki so za nas novosti. To so Kosorjev „Požar strasti“, Wildgansova „Ljubezen“ in Jiraskov „Oče“. Poleg tega „gre“ čez oder Shakespearjeva „Komedija zmešnjav“ v novem oblačilu.

Od sezone do sezone čuti naša glediška umetnost sama, kako ji rastejo krila, odkar smo v lastni narodni državi in tako srečni, da imamo celo kralja, ki je osebno velik ljubitelj dramske in operne ter glasbene umetnosti.

Noben resen oder ne more postati dober brez sukcesivnega dela in brez umetniške tradicije, ki jo to delo sčasoma ustvari. Mi smo še mladi, jako mladi v igralski umetnosti. Šele sedaj, na lastnih svobodnih tleh, smo se pravzaprav začeli hoditi učiti in še nismo izhodili otroških čevljev.

Kar se tiče letošnjega repertoarja, so se odločujoče osebe seveda ozirale v prvi vrsti na slovansko slovstvo. Prihodnja novost nam bo Gogoljev „Revizor“. Videli smo ga v slabem prevodu in igranega po naših diletantih že nekdanj. A sedaj je od dr. Prijatelja nanovo preveden; režiser Putjata, torej Rus, ga bo podal v klasični obliki in igrilstvo je danes pač tudi drugačno. Dalje nam obetajo Dostojevskega „Idiota“. Brez dvoma je gostovanje slavni Hudožestvenikov zapustilo pri občinstvu in igrilstvu neizbrisne spomine in marsikomu odprlo oči, za čem nam je stremeti na odru. Na repertoarju je tudi Ostrovskega „Snegulčica“, dalje Nušičev „Narodni poslanik“ in Vojnovičev prekrasni, dasi nam že znani „Ekvinokcij“. Od slovenskih avtorjev se bo igralo Medvedovo „Za pravdo in srce“, dr. Tavčarjev „Otok in struga“. Dalje nam obetajo Rojčev „Kirke“. Iz neslovanske svetovne literature bi bilo omeniti Rostandovega „Cyrano de Bergerac“, ki ga je prevedel naš krasni Oton Župančič, ki ni le pesnik po božji volji in dramaturg, nego tudi prvi naš umetniški prevajalec. Shakespeare je reprezentiran za to zimo po „Hamletu“ in „Otelu“, Schiller po „Mariji Stuart“. Gerhart Hauptmann nam poda „Rozo Berndt“, dramo deto-

Gospa Ida Pregarčeva*

Gdč. Rezika Thalerjeva v kožuhovinastem kepu.

(Phot. A. Berthold.)

morilke, o kateri so nemški psihologi in kriminalisti pisali dolge razprave in debate. Za mladino bodo igrali Kvapilovo „Pampeliško“ in obnovili Pohlovih „Sedem gavranov“, ki so se pred leti s Kristo Rickovo našim malčkom tako priljubili. S tem seveda nismo našli vsega, kar je na pohodu. — Opera je pričela z glasbeno zelo visokim slovanskim delom, z Musorgskega „Borisom Godunovom“. Delitev na dva večera pa se je izkazala za nepovoljno; zato dajejo delo zdaj enotno, čeprav nebstveno skrajšano. Tudi Kienzlov „Evangeljnik“ s svojo moderno instrumentirano, a ne težko in zelo melodijozno glasbo žanje splošno priznanje. Poleg tega se ponavlja izza zadnje sezone še ne „od-peta“ Weingartnerjeva „Vaška šola“ in z njo vred Rimskega-Korsakova krasni balet „Šeherezada“. Pripravljajo se: Charpentierjeva „Luiza“, Delibesova „Lakmé“, Puccinijev triptihon „Plašč, Sestra Angelika, Gianni Schicchi“, dalje Verdijeva prekrasna „Aida“, Smetanova „Skrivnost“, Massenetov „Werther“, Janačkova „Jenufa“, Wagnerjev „Tannhäuser“ in Čajkovskega balet „Labodje jezero“. Tudi izvirna slovenska opera se nam obeta. Vešča roka opernega direktorja Rukavine ter scenografa in slikarja Skružnega sta nam jamstvo za izvrstne predstave. Skružny je tih umetnik, ki ga niso še nikdar klicali na oder, dasi nam je že letos s svojimi prekrasnimi kremeljskimi scenerijami za „Borisa Godunova“, kakor tudi že preje z marsikakim drugim dekorom izpričal, da je tudi scenična stran naših dramskih in opernih predstav prešla iz rok obrtnikov v roko umetnika.

Opera ima več novih pevskih moči. Imamo poleg dosedanjih tenorjev liričnega tenorja Sovilskega, sopranistinji Levandovsko in Kalinovo, dalje domačinko sopranistinjo Pavlo Lovšetovo, mezzosopranistinjo Kalouskovo in Rusinjo Smolensko. Zbor je podkrepjen, orkester na dosedanem višku in popolnjen.

Tudi opera zasluži naklonjenost kritike in občinstva, saj je bila po razpadu iz ničesa nanovo ustvarjena in je prišla že na velespoštljivo višino. Le v baletu še precej zaostajamo, ker je vzgojitev domačih sil zelo težavna stvar. Treba je pričeti z deklicami v nežni starosti, ako naj kdaj postanejo balerine. Teh pa je težko dobiti, ker je staršem menda danes vse to še prenovo in pretuje. Danilo.

* Gospa Ida Kavčič-Pregarčeva je morala radi ošibljenega zdravja žalibog zapustiti naše gledišče in si poiskati milejše podnebje. Postala je članica nar. gledišča v Splitu. Upajmo, da se ji zdravje zopet tako otrdi, da jo zopet moremo pozdraviti kdaj na ljubljanskem odru.

Pregarčeva je bila preje v Trstu na slov. gledališču. V Trstu je imela priliko občudovati najboljše ital. umetnice in se ob njih izpopolnjevati.

Po zločinu nad Nar. domom je prišla v Ljubljano, polna nad in veselja do našega odra. Toda ljubljansko podnebje ni prijalo njeni nežni konstituciji in morala je na jug. Mi jo pa prav težko pogrešamo.

JESEN

Št. 1.

Plašč iz debelega rjavega
sukna. Rese rezane v sukno

Št. 2.

Kêp-plašč, podganje siv, pošit z drobnimi
vrvicami iz črne svile.

Št. 3.

Kêp, črn, belo-črtast s poševno
vezanimi volani.

Št. 4.

Temno moder
ševijot-
kostum z
belo-črnimi
gumbi.

ZIMA

5

6

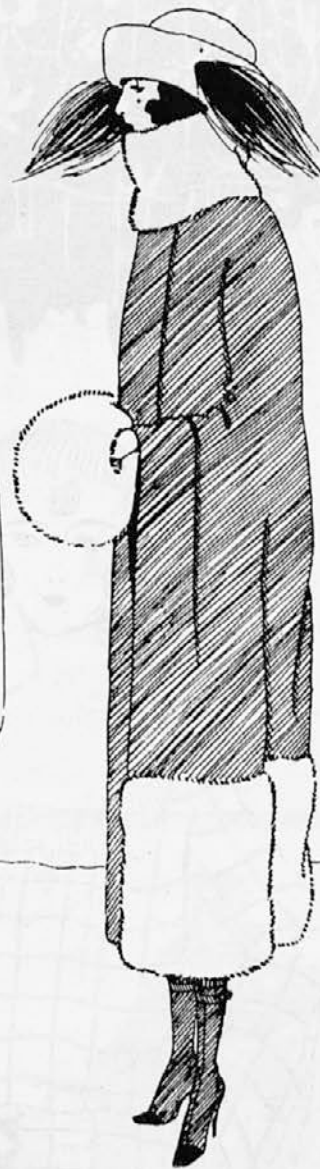
7

8

9

10

Št. 5. Velik klobuk iz baržuna; ovratnik in muf iz bele zajčevine. Usnjene rokavice z manšetami, v katere je uvezen ali nanje slikan narodni motiv. — Št. 6. Siv baržunast klobuk s svileno pentljo z dolgo vlasnico. Rokavice in manšete, v katere je vdelan nageljni motiv. — Št. 7. Ovijača iz hermelina. — Št. 8. Kép iz črne kožuhovine, ovratnik in manšete bele. — Št. 9. Obleka in káp iz rjasto-barvnega sukna, okrašena z ozkimi kožuhovinastimi našitki. — Št. 10. Črn suknen plašč z belo kožuhovino.

11

BLUZE

13

12

14

11. Črna svilena bluzna z belim vzorcem. Ob vratu labodji puh.

12. Priprosta bluzna iz dvojnega blaga.

13. Črna večerna bluzna iz soile in širokih čipk.

14. Ljubka dekličja bluzna.

15. Svilena bluzna z rožastim vzorcem.

15

Za dom

16

Flanelasta jutranjka z aplikacijo.

17

Dvobarvno volneno blago. Uporaba starih oblek.

18

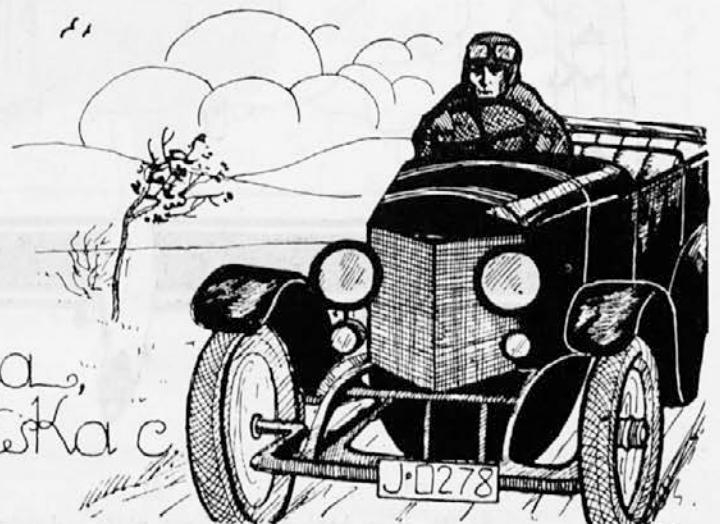
Siva svila z vijoličastim in zelenim kitajskim vzorcem.

19

Ljubka domača obleka, sestavljena iz dveh ostankov.

Kolesa, motocikli,
 avtomobili, pnevmatike,
 material,
 en gros ~ en detail

J. Gorec, Ljubljana,
 Gosposvetška c.

Za večer

Št. 20. Foulardna svila slonokoščene barve z bledovijoličastimi četerokotniki.

Št. 21. Dekličja plesna obleka iz rožnobarvne taft-svile.

20

21

22

23

Št. 22. Rjav baržunast večeren plašč z dolgimi resami. — Št. 23. Bela pongis-svila z vezenim vzorcem.

Za ulico

Št. 24. Črn suknen plašč s kožuhovinastim vratnikom in manšetami. — Št. 25. Baržunast kèp-plašč z opičjo kožuhovino.

Št. 26. Črn kèp-plašč iz pliša z belo kožuhovino in belo vezeninom. — Št. 27. Rjav suknen plašč z ozkimi kožuhovinastimi našitki.

28. Temno moder suknen kèp, podložen z moderno pisano podlogo. Krilo iz iste-ga sukna, položeno v gube.

29. Jesenska obleka iz poljub-nega gradiva. Posamezni deli niso skupaj sešiti, temveč skvačkani. Zelo pripravno za predelavo starih oblek.

30. Toplejša obleka z visokim ovratnikom.

29

28

31. Obleka iz dvojnega blaga ali iz dveh starih oblek.

32. Večerna obleka za mlade deklice iz bele japon. svile.

33. Svila s koleščastim vzor-cem novozelene barve. Pas iz zrcalnega baržuna. Čezramnice in tunika iz mehke tančice.

34. Spodaj bledovijoličasta taft-svila, zgoraj vzorčasta tan-čica rumenkastorjave barve.

31

30

Na večer

32

33

34

39

40

41

42

43

Št. 35. Kostum iz črnega tiftina. — Št. 36. Sivo sukno s temno kožuho. — Št. 37. Črn baržunast kostum. — Št. 38. Rjav suknen kostum s temnejšo aplikacijo. — Št. 39. Drap sukno z našivom. — Št. 40. Temnomoder ševijot-kostum. — Št. 41. Tanko temnozeleno sukno. — Št. 42. Črno sukno, kombinirano s črtastim blagom. — Št. 43. Kapucinsko sukno s kožuho.

Celotne obleke

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

St. 44. Tiftin zelenkastosi (beige) z rjavimi stolami. — St. 45. Rjav ševijot z imitirano kožuhovino iz pentljane volne. — St. 46. Kari-rano sukno, kombinirano z jednobarvnim. — St. 47. Črno sukno z opičjo kožuhovino. — St. 48. Temnovijoličasto tanko volneno blago. — St. 49. Žavbljeve barve sukno z rjastobojnimi kokardami. — St. 50. Svetlo drap-sukno s temnomodrimi obrobki. — St. 51. Sivo sukno z olivno zelenimi našivi. — St. 52. Baržun in ševijot temnozeleno barve. — St. 53. Rjavkasta težka svila s kožuhovino obrob-ljena. — St. 54. Temnomoder tenak baržun z belo kožuhovino. Vezenina temnomodra na belem suknu. — St. 55. Bakrenordeč tenak baržun.

Žalne obleke

56

57

58

59

60

61

Št. 56. Jutranjka; temno-siva svila s črnim vzorcem. — Št. 57. Kombinacija belega in črnega sukna. — Št. 58. Črn panet z dolgimi rezami. — Št. 59. Baržunast kèp. — Št. 60. Črn tiftin. — Št. 61. Črn in siv tiftin, drobni črni našitki, za prehod iz žalovanja.

IVAN ALBREHT:

Don Juan premišljuje

V samotnih mislih, ki so brez imena,
se zdi mi, kot da sem mladost zapravil,
da vragu samemu dušo sem zastavil —
in kot da tla so pod menoj ognjena.

Sladko gorjupa je življenja cena,
neuspešna igra — kdo jo je napravil?!
A kakor bil je zloben, je postavil
v sredino zla — rdeča usta njena.

Ta usta mala — vir so vseh sladkosti,
ta usta vroča — vir so vseh bridkosti,
in kot so drobna — vladajo svetove.

O, ženska, ženska, kdo naj ubeži ti!
V največji laži nosiš čare nove,
v opojno slast znaš slednji strup zaviti.

NOVA LINIJA

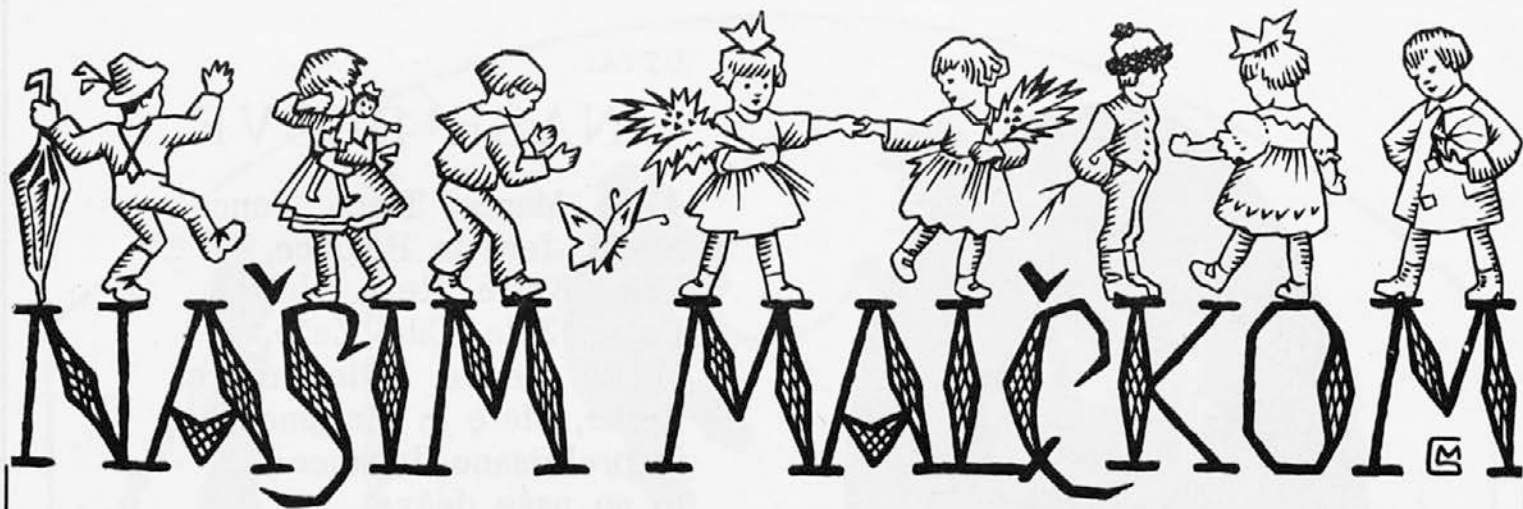
SPREMEMBA JE ŽIVLJENJE

Prva človeka Adam in Eva sta že okusila skrb za oblačilo, ko ju je Gospod izpodil iz raja. Od listnatega oblačila in živalskih kož do najfinejših tkanin in kožuhovine — koliko sprememb v odelu človeškega telesa. Tisočletja, ki ležijo za nami, so oblikovala in spopolnjevala obleko in vsa svetovna zgodovina je prepletena z njenimi izpremembami. Vse kar je hlepenje po lepoti in vzburjanju dopadajenja vstvarilo v tisočih lét, nam je sedaj na izbiro in razpolago. Predvsem je iznajdljivost ženske, njena želja po vzburjanju ljubezni in dopadajenju vstvarjala vedno nove oblike, nakitja in obleke. Kje išče današnja žena pomočkov da izpreminja svojo zunanost? Segla je daleč nazaj v dobo faraonov, zbira po palačah Grkov in Rimljanov, dotaknila se je rokokoja in empira, ogledala si je orijentalcko, Španjolko, Kitajko in celo Malajko. Tako je najlepše podrobnosti zložila v različne celote in s tem dala največjo možnost umetniškemu vstvarjanju ter izključila večno pritožbo: „Sedanja moda mi ne pristoja.“ — Naj li še govorim o razkošju blaga, sukna, baržunov, svile, tančic, čipk, kožuhovine? Ali naj opisujem njih barve in kakovost ter pripovedujem, za katero priložnost naj se voli to ali ono? Ne, to bode vsaka naših zalih čitateljic že sama več ali manj dobro vedela. Omeniti hočem le izpremenjeno linijo, presenetljivo elegantno, ozko in dolgo, vse skozi vitko, spominjajočo nas na jeguljo ali lastavico.

V mislih nimam široke večerne toalete, katera je zopet pojav in poglavje za sebe, temveč obleko z dolgim krilom neenakomerne dolžine, dolgega života in dolgih širokih rokavov. Je pač nekaj izredno gibkega v teh oblikah in ne bode pretežno že utrujenim očem zamenjati kratkokrilko za vitko lastavico.

NOVSKA.

Čiri, čari

Čiri, čari,
kam gre Pika?
Pika gre po polža,
polžek po mušico,
da mu spekla bo potico
za družico.

Kdor bo polža preletel
in mušico urno vjel,
bo potico jesti smel;
če mušica mu sfrči,
sam ostane in — lovi.

Ivan Albreht

Jurček teče

Jurček teče
skoz zeleno hosto,
kjer je brezje
in jelovje gosto.

Kar zagleda
Jurček mlado srno,
kar zasliši
pesemco srebrno.

Pa ti plane
srna v les, goščavo,
Jurček se od
straha zgrudi v travo.

Kos zazvižga,
se zasmeye z veje,
kjer na solncu
si kožušček greje.

C. Golar

Jurček

Lenčka

P. t. naročnicam, ki so matere, naznanjamo, da radi priobčujemo slike njihovih otrok, ako so toliko mikavne, da morejo vzbujati zanimanje in nekaj estetskega vžitka tudi pri ljudeh, ki z detetom niso v sorodstvu. Lepih otroških slik je navadno najti več med amaterskimi fotografijami, nego med onimi fotografov-obrtnikov. Vposlati nam je sliko z naslovom vpošiljalke in znamko za vrnitev slike. Druge stroške nosi „Vesna“. Redakcija si seveda pridržuje popolnoma svobodno roko pri izbiri in presoji, kaj je za objavljenje dovolj mikavno. Podobe priobčimo pod onim imenom, s katerim otroka doma kličejo, bodisi to krstno ali kako posebno domače ime.

UTVA:

NAŠE DEČVE

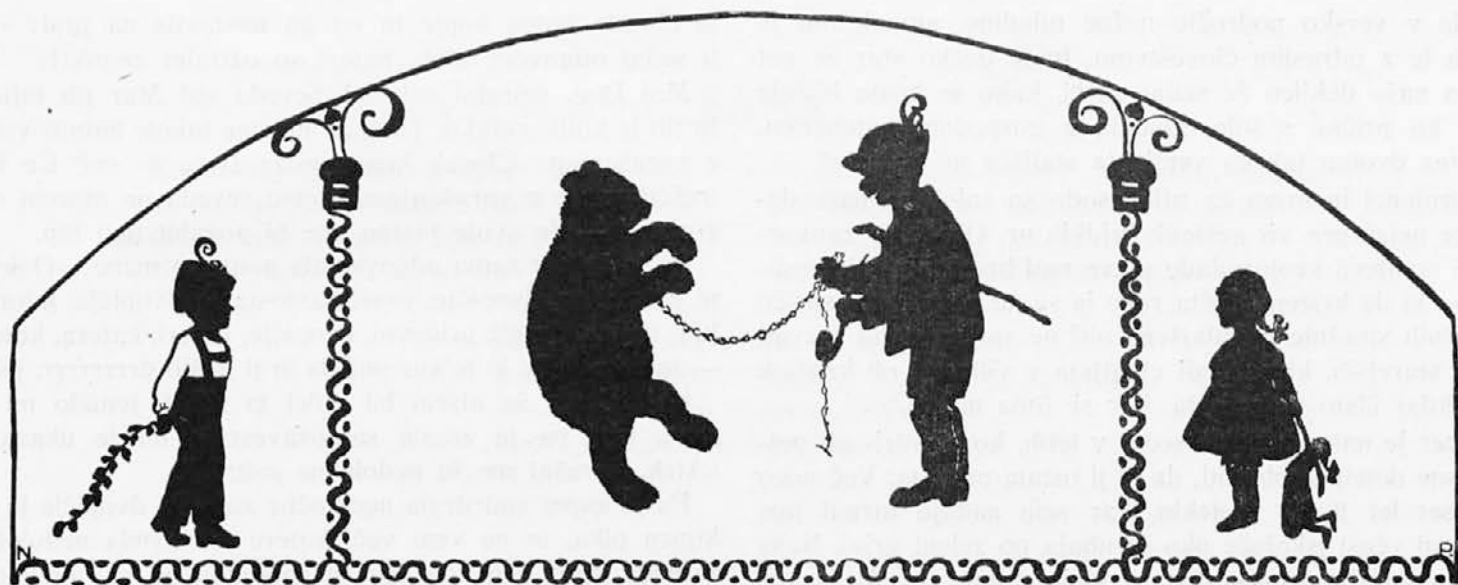
Ance, Mance, Tince, Tonce,
Špele, Jere in Polonce,
Urše, Katre, Reze, Neže,
Lojze, Zale, Cile, Žeže,
Micke, Lenke, hude France,
Žefke, Mete in Marjance,
in prebrisane Johance:
to so naše dečve.

Bolj gosposke so Maričke,
se ozirajo na škričke;
Špele: -Ele, France: -Fančke,
ki ne marajo za žgančke.
Mire so finejše vrste,
Minke vsekakor bolj čvrste.
Milke zro na fante zblizka,
da jim kar srce zavriska.

Dečve naše so Maruške,
Neve, Silve, Save, Nuške,
Roze, Jule, Olge, Zdenke,
Štefe, Drage, Ljube, Cenke
Nade, Vide, Vere, Saše
in Tatjane, Sonje, Maše,
Bože, Rože, Bogomile,
Stane, Jože in vse Mile,
to so dečve bolj napredne,
a zato nič manj poredne;
fanta vsaka lahko vjame,
če ga le na piko vzame.

Mali Mitja

Risala otroška roka

UTVA:

MOŽ Z MEDVEDOM

Pleši, pleši, kosmatine
za petice, za cekine!
Za cekine, sladkosneda,
kupim tebi lonec meda;
za petico sebi kruha,
ker sem lačnega trebuha.
Kar ostane zapijeva,
ali — ženki poneseva,

da mi kupi nove hlače,
sebi ruto pisano,
sinku drobnemu kolače,
hčerki krilce cisano* . . .
Pleši, pleši kosmatine,
za petice,
za cekine!

* lepo, otroški izraz.

FR. MILČINSKI:

O KOZICI, SLOVNICI IN BLAGOSTANJU

O našem dekletcu že dolgo nisem nič povedal. Pravijo sicer, da so vobče one dame bolje, o katerih se manj govori. Toda je naše dekletce na poti proti damstvu pripelo šele do stopnje, ki jo označuje nežna prisposoba s kozo, pa mislim, da ne more upropastiti ugleda in bodočnosti naše kozice, ako izpregovorim o njej dve, tri besede.

Dekletce raste in ji postajajo krila od dne do dne modernejša, namreč prekratka.

Češe se in spleta že sama. Kiti ji slikovito padata nizdol sredi koščenih pleč in je obžalovati zgolj brezsrčnost matere narave, ki je ustvarila pleča vzad in ne spred, vsled česar zrcalo ob vsej dobri volji ni kos in ni, razodeti lastnim zvedavim očem mlade gledalke divoto njenega lasovja. Ima namreč naša kozica že zmisla za pojave ženske lepote, seveda kolikor jih je moči doseči brez prenapornega prizadevanja z vodo in milom. Madežev od črnila, vernih prič njenega delovanja na polju šolske prosvete, niso ji na primer prstki prosti ne ob petkih, ne ob svetkih. A na vrhuncu biva zemeljske slasti, kadar ji tičita nogi v belih šolničkih iz jelenove kože.

Kot najstarejša izmed našega podrastka se zaveda svoje vodilne vloge in jo tudi udejstvuje.

Poverjeništvu za bogočastje je izročeno njenim rokam in ga upravlja vešče in neutrudno, nesebično in nepristran-

sko. Molitev, molitvic in pobožnih zdihljajev pozna milijon, takih z odpustki in takih brez. V jasnem sopranu kipi njena pobožnost proti nebu in ko pride do «Čast bodi Očetu», nobenkoli ne izpusti, zategniti «čast» in zraven pokloniti glavo. «Rorororororo» jo spremljajo nižji glasovi bratcev — vsi trije pogrkujejo, prvi iz naravnega svojstva svojega grla, mlajša dva, ker sta se naučila od starejšega — in bi jih bilo slišati lepo kakor korarje v polkrogu za oltarjem, da ne bi imel najmlajši, imenovan «Dimež, strah kranjske dežele», svojih muh. Z neodoljivo brezobzirnostjo prekinja korarski zbor z izjavo, da vé lepo, lepo smešnico, in ne čaka, marveč jo korarskemu zboru, nenadno vrženemu iz tira pobožnosti, tudi takoj pove in so njegove smešnice po navadi take vrste, kakršnih se v boljši družbi ne pripoveduje.

Pa bodi mimogredé še povedano, da se mi včasih ta naš mali dozdeva, kakor da ne verjame v Boga. Ne da bi bil načelen svobodomislec in brezverec! Nasproti — njegova vera je izredno živa in neomajna, kolikor gre za svetega Miklavža, za Božička in za zajčka, ki nosi pisane piruhe. Le baš za ljubega Boga samega mu nedostaje zanimanja. Nemara pogreša pri ljubem Bogu onih mladinoljubnih svojstev, ki jih tako prijetno vsak v svojem času razodevajo sveti Miklavž in Božiček in zajček, pa sodi mali mož v svoji dečji nepoučenosti, da ljubi Bog sploh ne

spada v versko področje nežne mladine, ampak mu je posla le z odraslim človeštvom. In je dečko star že pet let in našo deklico že sedaj skrbi, kako se bosta bližnje leto, ko prične s šolo, gledala z gospodom katehetom, ki brez dvoma takega verskega stališča ne bo trpel.

Sorojenci in briga za njih usodo so sploh za naše dekletce neizčrpen vir neštetihih bridkih ur. Ob obilni zgovornosti zmajeva svojo mlado glavo nad brezbriznostjo roditeljev, ki da križem držita roke in se ne ganeta niti spričo zavržnih smešnic najmlajšega niti ne spričo grdih razvad obeh starejših, ki pri jedi cingljata z vilicami ob krožnik in nikdar čisto ne pojedata, kar se jima naloži.

Sicer je naše dekletce sedaj v letih, ko ni štiri- ali petperesne deteljice ob poti, da bi ji ostala prikrita. Več nego trideset let je že preteklo, kar sem zadnjo utrgal jaz, dasi mi včasih iskajoče oko še uhaja po zeleni grivi. Naša kozica pa jih prinaša kar v šopih domov in da bi res bila to, kakor jo kličemo, bi skoro lahko živela ob sami štiri- in petperesni deteljici; tako pa ž njo zgolj kviri slovensko književnost: vsi Zvoni in Kresovi, oba Wolfa in Pleteršnika sta mi že polna tega stisnjenege bilja.

Iz opisanega njenega razmerja napram deteljici je dopusten sklep, da je vid naše deklice v zadovoljivem redu. Pa vendar sama zatrjuje, da vidi slabo, in trdi to vsaki-krat, kadar jo podim h klavirju.

Potemtakem bi ji klavir neugodno vplival na vid. Pa morebiti na vonj tudi, ker dosledno namrdne nos, kadar mu pride blizu. In še toži o njem, da nagaja njenim prstom. Čudna žival, tak klavir!

Skratka — klavirja naše dekletce ne ljubi.

Ljubi pa knjige in — kar je poglavitno — ljubi šolo. Šola je poglavitna reč! Šola je steber človeške družbe in sploh in tako dalje, kakor že rečeno. In sem bil zadovoljen in vesel, ko sem gledal, s kakim navdušenjem je pohajala tisti svoj četrti razred, se učila in izdelovala svoje naloge.

Pa se je zgodilo, da me je iznenadila, iznenadila baš zastran šole in nikakor ne prijetno.

Bil sem par tednov z doma in sem bil srečen, ko sem se zopet vrnil v vajeni red in našel vse zdravo.

Dekletce se mi je kakor ponavadi oklenilo okoli vratu, pa sem jo kakor ponavadi vprašal: «Kozica, ko me ni bilo doma, da bi te priganjal, ali si se tačas kaj učila klavirja?»

«Klavirja?» je dejala in so se ji zaiskrile oči. «O, klavirja je samostalnik moškega spola, ednina, drugi sklon, klavir, klavirja, klavirju, klavir, pri klavirju, s klavirjem, pika.» In me je pogledala zmagovito.

Odgovor mi ni ustrezal. Ne rečem, obsebi je bil nemara pravilen. Ali je imel hibo, da se ni dotikal vprašanja. Pa sem dejal: «Ti mi povej, ali je bila gospodična pri klavirju s tabo zadovoljna?»

Zopet so se ji zasvetile oči in so ji zažarela lica: «Zadovoljna? »Zadovoljna je pridevnik ženskega spola, ednina, prvi sklon. Zadovoljen, zadovoljna, zadovoljno — in potem je nesrečni ta pridevnik mikastila v vseh treh spolih in v vseh treh številih, oziroma kolikor jih je, in ji je šlo: drrrrrrrr — na koncu je rekla: pika. In še je dostavila: «Ne boš me ne ujel!» — Kakor da je ne vprašujem zaradi klavirja, nego se ž njo lovim, kaj vem po kakšni gmajni.

Pa mi niti ni pustila časa, da preudarim, kako naj drugače zasučem vprašanje, da pridem do cilja, ampak

je obrnila bojno kopje in mi ga nastavila na prsi: «Pa ti sedaj odgovori, atek, kateri so oziralni zaimki!»

Moj Bog, oziralni zaimki! Seveda so! Mar jih tajim? In jih je kolikortoliko. Toda se ne sme takole butniti vame z vprašanjem. Človek ima vendar živce — ne? Če kar treščiš vame z vprašanjem, potem seveda ne morem odgovoriti — še svoje lastno ime bi pozabil tisti hip.

Pa je že kar sama odgovarjala namesto mene: «Oziralni zaimki so, dvopičje, prvič samostalni, dvopičje, kdor in kar, vejica, drugič pridevni, dvopičje, kateri, katera, katero — in tako dalje in je kar mižala in ji je šlo drrrrrrrr, pika.

Kaj takega še nisem bil videl in slišal, jemalo mi je sapo, njej pa je zrasla samozavest in mi je ukazala: «Atek, vprašaj me še nedoločne zaimke!»

Pa je zopet zadržala nedoločne zaimke, dvopičje in na koncu pika, in ne vem več, katere je naštel nedoločne zaimke, vesel sem, da sem si zapomnil od oziralnih tri.

Bogme, stvar se mi je zdela čudna.

Dejal sem: «Dekletce, ali te veseli to-le?»

Odgovorila je in je bila kar zamaknjena od rajskega blaženstva: «Atek, ni lepšega na svetu, nego je slovnica.»

Zraven je sedela žena in so ji nosnice razodevale zadovoljstvo in ponos.

Meni pa je pritisnila v glavo skrb.

Ali je pravilno, ali je naravno, da se mlado, zdravo dekelce v nežni starosti desetih let tako brezmejno navdušuje za sklone in zaimke in števila in kaj vem še za kaj in da nima ves pestri svet nič lepšega zanjo nego slovnico.

Spal sem zelo slabo tisto noč, pa sem drugo jutro šel in se poklonil gospe učiteljici.

«Dovolite,» sem dejal, «da imam čast, jaz sem ta in ta...»

Prijazno mi je stisnila roko: «Veseli me,» je rekla, «jako nadarjeno imate hčer.»

«Prosim,» sem rekel, «veste razumete — skrbi mi povzročajo zastran slovnice...»

«O,» me je prekinila, «pomirite se, v slovnici je doma kakor v lastni košulji. Lahko vam čestitam. Kajti baš slovnica je podlaga vsem drugim vedam in strokam, tako-rekoč temelj bodočnosti in blagostanja. Veseli me, resnično me veseli!»

Nisem vedel reči drugega, nego da sem se vljudno zahvalil in poslovil, in mi ni bilo ljubo, da sem se ob pragu spoteknul.

Pa sedaj premišlujem svet in slovnico in sebe.

Delal sem in se trudil vse žive dni, že postajam siv, ali o bodočnosti in blagostanju pri meni še ni sledu — mislim, da tri knjige in en bel telovnik še ne štejejo za bodočnost in blagostanje. Ugibal sem že večkrat, kaj je temu krivo. Pa sedaj preudarjam, ali je morebiti krivo to, da nedostaje moji bodočnosti in mojemu blagostanju onega dovolj trdnega temelja, ki ga je omenila gospa učiteljica?

Ako je tako — ali je še čas in ali ni prekasno in ali je sploh mogoče, da si sedaj na stara leta še izboljšam in nadomestim omenjeni moj nedostaten temelj?

Temelj — če bi vedel, kaj je to... Oziralni zaimek nemara ni, pa še ne vem, ali se sklanja ali sprega...

Poizkusil bom s svojim dekletcem. Rada me ima, mogoče se nama posreči in me dekletce nauči, da vendar ne bom docela zavržen zastran bodočnosti in blagostanja.

IVAN ALBREHT: **SAMA**

Komu naj razodenem svoje sanje,
ko me je dneva sram? Noč jih ne čuje.
In še med svetom, kjer mi je najhuje,
živ krst nobeden se ne zmeni zanje . . .

O, dala jih bom vetrom, da jih razpodijo,
kot prah z gora, kot cvetke iz doline
naj močne, silne solnca žar prešine,
slabotne — dalje tuje zamorijo.

Ne, srcu jih bom dala, da bo verno
nemirno križemsvet hodilo,
in da bo ž njimi dragemu odkrilo,
kako ga ljubim, ljubim neizmerno.

IVAN ALBREHT: **ADAM MISLI**

V megli gubi se vsa pokrajina,
v strupeni megli misel omedleva
in solnca si želi, svetlobe, dneva —
Ah, laž je, laž ljubezen najina . . .

V meglo zavita spi pokrajina . . .
Kje je razkošje paradiža, Eva?
V pepelu iskra — zadnja strast vzdrhteva:
Bila je laž ljubezen najina . . .

Kaj je življenja slast, ognjene sanje?!
Trenotek pade v srce, kri vzkipi
in do neba se dviga valovanje —

A v hipu mraz, zavest: Bilo je igra.
Obup studeno v dušo zaskeli
v hinavskem žaru, kot očesi tigra.

IVAN ALBREHT: **MELANHOLIJA**

„In tega, te in te ni več med nami —“
Z zamolklim glasom stavec zgodbe pravi
o mladih dneh, norosti in ljubavi.
„Bilo je — in nikdar se več ne vzdrami“.

In zdi se, da še sam sem v grobni jami,
in nad menoj vrtil se svet vihravi,
a sredi vsega starčev glas hripavi:
„To mine, mine, — vse je le v omami“.

Naslednji hip ti prideš mimo mene,
ti, draga, sreče moje sen iskreni . . .
A kje je vera, ki naj smrt prežene?

V poljub se prožijo rdeča usta,
v ljubav pogledi vabijo ognjeni,
a jaz zrem starca le — kot krinko pusta.

Jakac: Motiv iz Prage

Pastuškin:

Vpokojenec

(Slika iz nepoantirane vsakdanjosti)

ostilniški prostori so bili obsežni in lepi, gostov pa je zahajalo vanje nenavadno malo. V dveh bolj dvoranam podobnih sobah z belo pregrnjenimi mizami je opoldne in zvečer posedalo osem do deset ljudi, vse ostale ure dneva je natararica prenašala od ene mize na drugo svoj roman ali časopis ali šivanje, ali pa je gledala mimoidoče skozi okno. Ne da bi bila hiša na slabem glasu — kuhinja je bila prvovrstna, a gospodinja sama ni marala, da bi tekla njena obrt v širših in glasnejših kolesnicah. Hrano so dobivali samo stalni naročniki, in kdor je želel vstopiti v njih število, je moral priti v priporočilnem spremstvu kakega starejšega gosta v kuhinjo pred veliki naslonjač, ki je gospodinja v njem napol sedela, napol ležala, izpostaviti se njenemu hladno motrečemu pogledu in počakati, da so njena usta izrekla sodbo: da ali ne. Kakšna načela so bila merodajna pri njenem izbiranju, ali se je njen pravorek opiral na celotni vtis, ki ga je prosilec napravil nanjo, ali na njeno trenutno razpoloženje, ali na oboje, ali na bogve kaj drugega, česar se niti sama ni zavedala, je bilo težko uganiti.

Ivanu Topolovcu, sveže nastavljenem praktikantu, je izposloval sprejem dr. Kosmina, njegov starejši znanec iz dijaških let. Vsako opoldne in vsak večer sta pri stranski mizi s šestimi prostori pod sliko s trubadurskim vitezem v polglasnem pomenku pretresala časopisne in uradne novice, vremenske izpremenne in družabne zanimivosti. Kosmina je večkrat v rodbinskih ali službenih zadevah za kakšen dan, za pol tedna ali za teden dni odpotoval. Ob takih prilikah se je Topolovec obširneje razbesedičil z natararico, ki mu je slikala, koliko užitka in zabave ji je nudil njen zadnji prost popoldan, ali pa se je posvetovala z njim, kaj naj začne, ker že ves teden nima sporočila od zaročenca iz štajerskih premogovnikov; motril je druge goste ter jim iz kretenj in obrazov presojal in ugibal čudi in značaje, opravila in poklice; razgrinjal je dnevnik po mizi, zehal od strani do strani ter si želel, da bi se njegov somiznik že kmalu zopet vrnil.

Po neki taki večdnevni odsotnosti je Kosmina prišel h kosilu v družbi visokega, malo vpognjenega, nekam nemarno opravljenega starega gospoda, ki se je ob stopnici pri vходу spotaknil, da mu je močna, obdrgnjena palica zropotala po podu in bi bil omahnil tudi sam za njo, da ga ni Kosmina z urnim popadom vjel za nadlaheh.

«Slabo vidim, slabo vidim,» je stavec mukoma lovil v svoj votli in prazni pogled prostor, pohišstvo in goste.

«Tukaj, prosim, tukaj,» ga je Kosmina privedel počasi do mize. «Moj prijatelj Topolovec — gospod svetnik Drtina. —

Kati, vprašajte v kuhinji ali bi sprejeli tudi gospoda svetnika na hrano.»

Topolovec se je priklonil ter se dotaknil velikanske roke, ki se je z dolgimi, koščeni prsti in črnimi nohti na njih iztegnila proti njemu. Nad seboj je ugledal dolg, naguban, sivkast obraz z betičastim nosom, visečimi brki in redkim, ostrim strniščem po bradi; izpod štrlečega, nizkega čela in obrvi, ki so jim kocine bile zmrzene kakor bodlji kostanjeve ježice, je glomelo dvoje leno sevajočih, sivih zenic, ki sta trudoma iskali, kje bi se odpočili, ter se nato izmučeni povsili proti namiznemu prtu; uvelo mišičevje lic, ustnic in čeljustja je razodevalo globoko, zgoščeno, tako trdno vkoreninjeno utrujenost, da bi je noben počitek, nobeno spanje ne moglo več iztrebiti. Novi gost se je krčevito oprjel stoličinega naslanjala ter zazeval v steno, kam bi obesil oguljeni, mestoma prašno lisasti klobuk; dr. Kosmina mu ga je usmiljeno vzel iz rok ter ga obesil na kljuko ob starčevi glavi.

«Slabo vidim, slabo vidim.» Světnikove oči so se čudile, da niso mogle najti kljuko, ki je bila tako blizu.

«Gospa bi rada videla gospoda,» je oznanila Kati.

«Stopiva v kuhinjo,» je rekel Kosmina.

Topolovec in Kati sta gledala za njima. Počasni, šepajoči svetnikovi koraki, ob katerih se je visoko telo majalo kakor izpodžagano deblo, so vzbujali bojazen, da se visoka postava pri količkaj močnejšem zamahu zgrudi na tla.

«Ubogi starček!» se je izvilo natararici.

«Trde postave piše narava,» je pokimal Topolovec bolj zase.

Čez malo so se kuhinjska vrata zopet odprla.

«Sprejeto,» je sporočil Kosmina.

Novi gost je ves upehan, kakor po napornem delu, sedel zraven Topolovca ter se oddahnil:

«Tako.»

«Kaj izvolite?» Kati mu je naštela vrsto jedi.

Pogledal jo je, kakor bi prosil malo oddiha. Pomolčal je ter se zastrmel v namizni prt. Nato je mukoma dvignil glavo in spregovoril počasi:

«Slabo slišim, veste, slabo slišim. Kosilo, da, kosilo.»

«Pa kaj zraven?» mu je Kati zaklicala na uho. «Krompir, ohrovč, špinačo, kumarčno ali vinsko omako?»

«Kosilo, pravim, kosilo.»

«Vem. A kaj izberete?» Kati je postajala nestrpna ter mu znova naštevala prikuhe.

Njegove oči so begale po mizi, obrvi so se mu ježile proti sredi, čelo se mu je mrščilo, kakor bi spomin zaman skušal zajeti kaj prida iz Katinega naštevanja.

«Da, da,» je kimal. «Kar hočete.»

«Ne. Kar vi hočete.»

«Prinesite gospodu svētniku špinačo in krompir,» je odločil Kosmina. «Kaj ne, da bo prav?» se je sklonil k svojemu varovancu.

«Prav, prav.» Starec si je z roko otiral čelo ter se hvaležno ozrl v Kosmino, ki ga je tako spretno iztrgal Katinim kleščam.

Med obedom je Kosmina kakor drugekrat nival pred Topolovcem zanimivosti s pota, rešetal politiko, kar sta je bila zadnji teden zanemarila, ter z izpraševanjem skušal zadelati vrzel, ki so jo bili zadnji dnevi pustili v njegovem zasledovanju družabnega življenja. Govoril je obema somiznikom, a v resnici je veljalo vse bolj Topolovcu. Novi gost ni posezal v pomenek, sklonil se je nizko nad juho ter prvi ropotoma izpraznil krožnik. Nato je gledal proti kuhinjskim vratom, kdaj se v njih prikaže Kati. Ko se je onima dvema nit pogovora utrgala, je zastokal:

«Težki časi, težki časi!»

«V čem se vam zdijo posebno težki?» je skušal Topolovec prodreti nekoliko v svojega novega znanca.

«Težki, težki,» je ponavljal starec, oklepajoč se besede v obupnem, brezuspešnem naporu, da bi jih še kaj izkresal izpod lobanje ter jih na jeziku razpostavil v vrsto, ki naj bi izražala nekaj pošteni misli podobnega. Razrezal je meso na kose, odložil nož, zasul meso s krompirjem, vrh krompirja izpraznil skodelico špinače, začel je vse korenito mešati z vilicami, pobirajoč z namiznega prta koščke, ki so pri tem zdrsnili s krožnika, ter nato v velikih zalogajih goltaje pospravil zmaščeno zmes. Ko je dovršil, je prazne krožnike nakopičil drugega vrh drugega, vrgel v zgornjega vilice in nož, da je močno zažvenketalo, ter odrinil vse daleč izpred sebe.

«Tako,» je rekel ter vidoma nekoliko oživel. «Malo je, malo. — Vi,» je poklical natakario, «še enkrat krompir!»

«Povprašam, če je še,» je odhitela Kati. Vrnila se je kmalu s polnim krožnikom. Starec ga je kakor prejšnje temeljito obdelal ter hlastno použil.

«Tako,» je odrinil krožnik. «Slabi zobje — ne grizejo, ne grizejo,» se je malomarno opravičil, ker se mu je zdelo, da Topolovec nekam zavzeto opazuje njegovo početje. Nato je vstal, snel klobuk in palico, zamrmral nekaj v slovo ter se odmajal proti izhodu.

«Kaj tako gledaš za njim?» se je nasmehnil Kosmina.

«Ta je pa lačen!» je menil Topolovec.

«Ko bova v njegovih letih, bova midva tudi. Osemindeset let, brate — pa se še dobro maje, kaj?»

«Meni bi s tako starostjo bilo proketo malo vstreženo. Šest križev, kvečjemu še pol sedmega — za vse, kar je več, se lepo zahvalim.»

«Zdaj, s poltretjim, govoriš tako. A ko boš nosil sedmega — če ga boš —, vem, da si boš na tihem želel tudi osmega in devetega — a ju najbrž ne bo.»

»Ne, vrag me vzemi, raje počivam pod rušo, nego da bi se moje telo drugim v spotiko tako nelepo premetavalo po svetu.»

Zvečer sta se Topolovec in Kosmina dobila v kavarni ter odšla skupaj k večerji. Stari svētnik je že sedel za mizo, ropotal po krožnikih ter zamrmral nekaj nerazumljivega v odzdrav. Topolovec se je spomnil velikega, požrešnega psa, ki hlasta z gobcem v skledi in jezno zarenči, če ga človek pokliče ali pogladi. Nista še dobro sedla, že je starec zmetal jedilno orodje vrh krožnikov ter se odgugal.

«Odkod si ga pripeljal?» je vprašal Topolovec.

«Že tri dni me je iskal v uradu, danes me je našel, tožil je, da so mu odpovedali hrano, kjer je bil do sedaj, ter me prosil, naj ga vzamem s sabo. Odbiti mu nisem mogel, smilil se mi je, pa tudi zato: pred petnajstimi leti sem največ po njegovi naklonjenosti prišel hitro in brez težav do svoje službe. Revež je človek na stara leta, če nima nikogar. Glej, da tudi tebe ne doleti taka usoda.»

«Zate je nevarnost večja in bližja.»

«Ne skrbi, znal se ji bom izogniti.»

«Kmalu moraš, da ne bo prepozno.»

«Do štiridesetih je človek še zmerom fant od fare.»

«Fant od fare za device stare.»

Novi gost se je izkazal za jako točnega in zgodnjega obedovalca. Vsak dan je bil opoldne in zvečer prvi pri mizi, prvi je dobival, prvi končal in prvi odhajal. Morebiti je ta naglica izvirala tudi iz težnje, da bi se kar mogoče malo izpostavljal tujemu spogledovanju, da bi se odtegnil neprijetnemu izpraševanju in besedovanju ter se skrnil takim neusmiljeno začudenim očem, kakor so bile včasih Topolovčeve. Če je katerikrat naneslo, da se je njegova točnost izjalovila, ker so lonci in kozice na ognjišču šli v kujalnik, in je moral zraven Topolovca in Kosmine čakati cel četrt ure in več, preden ga je Kati odrešila, je nestrpno bobnal s prsti po mizi, brisal v jedilni prt žlico, nož in vilice ter se od mize neprestano oziral proti kuhinji, kakor bi se bal, da ga onadva ne bi skušala zaplesti v svoj pomenek.

«No, gospod svētnik,» se ga je lotil nekega dne Kosmina, «kako vam ugaja nova kuhinja? Ali je boljša od prejšnje?»

«Boljša, boljša. Samo to čakanje, to čakanje.»

«Kam se vam tako mudi?» je vprašal Topolovec.

«Mudi, mudi. Opravki, opravki. — Vendar, vendar,» se je razveselil natakario ter z otroško poželjivostjo planil nad juho. Kosmina je zopet za par dni odpotoval.

Svētnik in Topolovec sta sedela sama pri mizi. Mlademu praktikantu se je zdelo skrajno smešno, da bi dan na dan obedoval v družbi znanega človeka, pa nikoli ne zinil besedice.

«V katerem koncu mesta je vaš urad, če smem vprašati?» je začel, dasi je vedel od Kosmine, da ima starec službena leta že davno za sabo.

«Jaz sem doslužil, doslužil — penzionist,» je momljal starec ter gledal proti kuhinji, kakor bi se hotel otresti mladeničeve nadležnosti. Topolovec je iz odgovora dobro slišal prošnjo: «Pusti me na miru,» a je vendar nadaljeval ter se naivno začudil:

«Ah tako, vpokojeni ste? To mora biti prijetno življenje: človek zdrav in čil, nič službe, pa mnogo denarja.»

«Denarja je malo, malo,» je kimal starec predse, kakor bi le zase ugotavljal neveselo misel, ki mu jo je zadnja sosedova beseda sprožila v možganih.

«Živi se pa le. In prostost, zlata prostost — ves dan samo sprehanje, gostilna, kavarna, brez uradnih ur, brez posedanja nad akti.»

Topolovec se je prekinil in gledal starca. Za hip se mu je zdelo, kakor bi se vpokojencu njegovo besedičenje videlo preveč brezpomembno, nevredno resnega odgovarjanja. Toda ne — ko je pogledal natančneje v starčevo lice, je spoznal, da ni v njem niti sledu one staromodre vzvišenosti nad njim, začetnim praktikantom, ki bi v danih okoliščinah bila sama ob sebi umevna, ne: na svētnikovem obrazu se je risala samo resnična, neprikrita, pričakovanja polna zamaknjenost v kuhinjska vrata, brez najmanjše primesi katerekoli druge misli.

Zvečer in drugi in tretji dan, dokler ni bilo Kosmine, je Topolovec prihajal raje nekoliko pozneje v gostilno, da bi se ognil mučnemu, molčečemu sosedovanju z vpokojencem.

«Kako sta se tačas zabavala s svētnikom?» je poizvedoval Kosmina ob povratku.

«Hvala, izborni,» se je smejal Topolovec. «Prvi dan sem ga nekaj bezal kakor pastir na paši murna iz luknje, pa je menda bila slamica prekratka.»

«Ti otročaj ti, hudobni. Tako spoštujš starost?»

«Saj ti pravim, da ga nisem izbezal. Pozneje pa ga nisem videl več do danes, dokler nisi prišel ti.»

«Ti si brezobziren, sinko. Malo družbe bi mu bil že lahko delal.»

«Če pa sam ne mara?»

«Ne mara, ker jasno čuti, da ni v tebi niti zrnca sočutja in uševanja za težo njegovih let.»

Teden je mineval za tednom, zopet so posedali vsi trije za mizo, pogovor se je pletel vedno le med Kosmino in Topolovcem, svetnik Drtina je samo z ješčim, glasnim tekcom zalagal, kar mu je prinesla Kati, in vedno prvi odhajal. Enkrat ali dvakrat v tednu se ga je doktor bolj zaradi spodobnosti dotaknil z brezpomembnim vprašanjem, toliko da se je prepričal, ni li miselna vzmet v njegovih možganih že čisto zarjavela. Topolovec ga ni od zadnjega ponesrečenega poskusa nikoli več ogovoril in zdaj se mu je včasih zdelo, da vpokojenec še goltneje požira nego prej in se mu pogled še bolj verno zamika v kuhinjska vrata.

O svetem Martinu je bil Kosmina prestavljen za par mesecev nekam na jug ter je v gostilni pustil Topolovcu samo starega Drtina za družabnika. Mladenič si je kakor prej spočetka pomagala s tem, da je prihajal k mizi, ko se je stavec že odmajal. Kmalu pa mu je to prostovoljno zamujanje postalo skrajno sitno. Seznanil se je bil namreč z mlado, vitko, sočno plavolasko, ki je prihajala vsak dan četrť pred eno iz bančne pisarne in mu dovoljevala, da jo je spremljal do njenega doma. Zato je zdaj hitel iz urada, kakor hitro je ura udarila dvanajst, raje še kako minuto prej. Tako sta z vpokojencem skoro istočasno prihajala, skupaj obedovala, skupaj molčala in skoro istočasno odhajala. Topolovcu se zdaj ni zdelo nič več sitno, sedeti poleg molčečega, požrešnega starca, pozdravljal je mehanično in površno ter se ni v ostalem za svojega soseda prav nič menil. Saj ni imel časa: pred njim je stala ves čas mamljiva, sladka plavolaska, mežikala mu z živimi, smeja polnimi očmi ter mu žugala: «Ti, pol je že! Zdaj zaklenem mizico, zdaj si nataknem klobuk, zdaj stopim iz pisarne — a tebe ni, ti požeruh, kosilo ti je ljubše od mene.» Ob takih opominih je Topolovec pogledal na uro, pustil polovico jedi na krožniku in odvihral, kakor bi mu gorelo za petami.

«Ali sta z gospodom svetnikom sprta?» ga je vprašala Kati nekega večera.

«Ne. Zakaj?»

«Ker drugi mene vprašujejo. Vidijo namreč, da vedno vkup sedita, a ne izpregovorita nikoli besedice, da, niti pozdravljata se ne. Oprostite, gospod Topolovec, ljudje so radovedni.»

«Povejte jim, da nisva sprta; molčiva pa zato, ker si nimava kaj povedati.»

Tega Topolovec res ni bil opazil, da sta kakor po dogovoru začela opuščati še tisto rahlo senco pozdravljanja, ki ju je prej vsaj za oči drugih gostov vezala k isti mizi. Staremu Drtini so se misli tako globoko pogrezale v trudnost in zamatorelost, mlademu praktikantu pa v opojne čare in živo razcvetost kraljice njegovega srca, da se največkrat drug drugega prisotnosti niti zavedala nista. Šele natakaričino opozorilo je nagnilo Topolovca, da je drugi dan pri kosilu kakor prejšnje čase zopet pozdravil čakajočega vpokojenca. Ta pa je kakor običajno strmela s pričakovanja polnimi pogledi v kuhinjo ter se ni zmenil ne za pozdrav ne za soseda.

«Pozni so danes v kuhinji, pozni,» je rekel Topolovec.

Stavec se ni ganil in ni odgovoril. Topolovcu je bilo jasno, da ga je vse predolgo zanemarjal in da so starčeva čutila odmrta vsemu, kar ni imelo neposrednega stika s požiralnikom. Jedva so škripnila kuhinjska vrata in se je v njih pojavila Kati z lončki juhe na velikem pladnju, so se starčevi prsti krčevito oklenili žlice, sključene ude mu je prešinil hrepeneč, blažen drget zadovoljstva, utrujene poteze obraza so se mu za hip ozarile s pramehom naivne otroške sreče, glava se mu je sklonila in roka je začela zajemati, še preden je natakariča dobro izpraznila lonček na njegov krožnik. S tako vnemo je nosil žlico k ustom, da mu je teklo od visečih brkov in je izplal juho do dna, preden se je Topolovec svoje sploh dotaknil; nato je nastavljal žlico in dvignil krožnik pokonci nad njo, da so se vanjo nacedile tudi tiste kapljice, ki jih s planjem ni mogel spraviti vase. Zdaj je tudi Topolovec opazil, da se od drugih miz ozirajo začudene oči k njegovi. Vedno bolj zoprna in sitna mu je postajala ta soseščina med nadaljnjim obedom, ko je stavec s težkimi, neubogljivimi rokami razbijal po namizju, temeljito strgal krožnike, jih ometal s kruhom ter končo z

oslinjenim kazalcem slastno pobiral in zobal krušne drobtinice z namiznega prta.

V nedeljo je Topolovec sedel k mali mizici v desnem kotu:

«Od danes naprej, Kati, bom sedel tukaj.»

«Kjer vam je bolj všeč. Prostora imamo dovolj. Čudno, da ste tam tako dolgo vztrajali; jaz bi bila že davno zbežala.»

«Človek odlaša, boji se zamere —»

«Pri gospodu svetniku zamera? Gotovo misli, da vas ima še vedno poleg sebe.»

Z novega sedeža je mogel Topolovec opazovati zapuščenega soseda bolj od spredaj in v celoti. Spogledovanje drugih gostov se mu je zazdelo mahoma zelo opravičljivo in utemeljeno. Starčeva sključena postava, sklanjajoča se v nezaupni plašnosti nad krožnik, podobna zveri, ki se boji, da ji močnejši tekmeč ne odnese ugrabljenega plena, ogromna, tresoča se pest, zanašajoča velikanske zaloge v široko zevajoče žrelo, razmršeni lasje, ki so med požiranjem v neurejenih šopih suvali sršasto čez ovratnik, vsa ta skoro zgražajoča se sočutje vzbujajoča prikazen zapuščenega, zanemarjenega neobglenosti in pol otroške, pol živalske goltnosti, je morala izvabljeti gostom osuplo radovednost, da so se jim oči nehoté zastrmevale v strahotno podobo, ki jim je tako neusmiljeno risala konec vsega, tudi njihovega danzadnevnega pehanja in prizadevanja.

Potuljen, pritajen glas je šepetal Topolovcu na uho:

«Dobro si ga oglej! Ali je to res vpokojeni gospod svetnik? Če te le oči ne varajo? Ker je usoda postavila polovico stoletja med starca in tebe, misliš, da je to Drtina. Pogledaj mu natančneje v lice, pahni tega pol stoletja izmed vaju — no, kaj smo videli? Kajne, zdaj te oči ne varajo: tam sedi vpokojeni svetnik Topolovec, lačen kakor volk v lozi, razbija po krožnikih, zoblje drobtinice, lasje mu suvajo čez ovratnik, gostje se ozirajo vanj, on se ne zmeni za nikogar, zmeče krožnike na kup in odide brez pozdrava.»

Topolovec je zamahnil proti ušesu, kakor bi hotel odgnati nadležno muho. Zvečer je sedel tako, da je imel hrbet obrnjen proti starcu.

«Že spet ste presedlali?» se je čudila Kati.

«Poskušam, kako bi bilo bolje.»

Novi sedež se je Topolovcu tako obnesel, da je vpokojenčeva podoba v nekaj dneh popolnoma izgnila iz njegovega spomina. Več nego sedež pa je pripomogla k temu v zmerom bolj rožastih zarjah zevajoča slika mlade plavolaske z uročnimi očmi in takim smehom, kakor bi angeljci svirali na gosli, ki so nanje mesto strun napeli zlate solnčne žarke.

Kmalu po novem letu se je vrnil dr. Kosmina, vstopil se je opoldne pred sedečega Topolovca, mu ponujal roko in dajal duška svojemu začudenju:

«Ali si se z gospodom svetnikom sprl?»

«Ne. Tukaj mi bolj ugaja.»

«Ne bodi smešen. Kar nazaj pojdeš z mano k stari mizi.»

«Če me nikakor nočeš pogrešati, prisedi.»

«Ali kaj poreče svetnik?»

«Še videl te ne bo. In tam si mu samo v nadlego.»

«Če me prav ne bo videl — vest mi ne da. Ne morem ga pustiti samega, raje sem mu v nadlego. In ti prisedeš k meni. Moraš; drugače sva sprta.»

«Despot.» Topolovec je vstal in ubogal. Ali kmalu je učakal Kosmina novo presenečenje. Mladi praktikant je prvi pokosil, vstal ter se poklonil:

«Oprosti — opravki.»

«A?» je zijal Kosmina.

«Ne zameri. Ne bežim pred vama. Veš, našel sem bitje — in zdaj si znašava gnezdece. Več pozneje. Uvažujem tvoj svet, da ne bom na stara leta —»

Pomežiknil je na gospoda svetnika in odvihral.

SULAMIT

Iz vseh nepozabljenih, blaženih sanj,
ki jih je kedaj moje mlado srcé rodilo
in v poldnu znoječem in v noči mrzlični povilo,
sem stkala bodočnost najkrasnejšo — zanj.

A bil je junak, bil mogočen je kralj:
ni trenil z očmi pred grozotnim obličjem Jehove,
le drevje pred njim je ponosno sklonilo vrhove
in od njega pogleda zaplamtela je temna dalj.

Šla k njemu v vinograd sem v jutra še ranega hlad
in kakor vlačuga, kakor poslednja dekla
v omami pred njim dragoceno obleko slekla:
„O, dragi, poljubi, utrgaj moje mladosti sad!“

R. PETERLIN-PETRUŠKA

François Boucher (1703–1770)

Rojstvo Venere

A. P.:

O MODI

Koliko hvale in graje, koliko jeze in veselja donaša ljudem moda. Pa naj bomo še toliko svojeglavneži, več ali manj se moramo uklanjati modi, ako nočemo, da nas družba več ali manj ne odklanja.

Kaj vendar pa je moda? Moda je predvsem vsakodobna prememba v načinu, kako naj se oblačimo. Dalje pa je moda tudi posebni način življenja in okusa kake dobe — vse ono, kar označuje življensko vnanjost, včasih celo duševnost: Način obnašanja za mizo in med ljudmi, način pozdravljanja, celo način hoje, način izražanja v pogovorih, vljudnostne fraze, oprema stanovanja, pečanje z gotovimi predmeti (n. pr. nekdanj gojitev tulipanov), okus za pasme domačih živali, okus v ljubavnih zadevah itd. — Znanost in umetnost uplivata v vseh časih na modo, pa tudi moda — časovni okus — uplivata na oboje nazaj.

Moda pa zahteva okus, torej nekaj prirojenega, umetniškega. Zato „delajo“ modo ponavadi osebe izrednega okusa, včasih pa tudi osebe, ki so po svojem stanu tako znane, da si svet nekaj na to domišlja, če jih oponaša (n. pr. kralji, principi, državniki, znani umetniki), naj bo stvar že okusna ali ne.

Ako naj moda učinkuje, mora se ji družiti eleganca, to je dober okus, za lastno razmerje do mode.

Čim več okusa izraža posameznik v svoji obleki, čimbolj prilagodi svojo zunanost priliki, času, potrebi itd., tem prijetnejši je družbi, tem manj odbija. Nekateri pa slede modi brez vsakega okusa, oponašajo mehanično vse, kar je moderno, ne ozirajo se na individualno primernost za lastno razmerje do mode.

Tem nasproti stoje ljudje, ponavadi prav fini ljudje, ki ne hodijo z modo, a se znajo vedno oblačiti elegantno, t. j. z okusom, ki dviga njih vnanjost. A takih je malo. Največ je onih, zlasti moških, ki ne hodijo z modo, pa tudi okusa nimajo. Dandanes seveda je nabavljanje obleke tako težko denarno vprašanje, da se modi odtegujejo marsikteri, ki bi tega pristočno ne storili.

Takt zahteva, da se oblačimo času in okolici primerno in breztaktni smo, če to opustimo.

Potrebno je torej, da se vsakdo, ki se hoče gibati v družbi ter biti od nje priznavan, briga poleg drugega tudi za modo. Le kaki izredni osebnosti odpušča družba „originalnost“ in zaničevanje mode, pa tudi

ne rada. Tudi stari učenjaki med velikim svetom nastopajo v družbi dandanes skoro brez izjeme v brezhibnih frakih ali kar je ravno za priliko in dnevni čas predpisano.

Ako pa čuti kedo, da ne razpolaga z zadostnim okusom, naj se zateče prilično nabave nove obleke k dobremu svetovalcu. Nikakor ne zadostuje, da se človeku obleka krojaško pravilno prilaga; treba je tudi, da odgovarja duševnosti, temperamentu in sploh celotni osebnosti.

Vidimo, da je moda ona umetnost, ki spravlja vnanje lice posameznika do najugodnejšega učinkovanja pred estetsko kritiko civilizirane družbe. Ako kedo trdi, da je moda norost — in to se čuje včasih govoriti ljudi, ki se štejejo med intelegenco — velja to le za oni del ljudi, ki vsako modo mehanično aplicirajo nase in naj se jim kaka moda podaja kakor kravi sedlo. Moda sama pa ni norost, temveč zrcalo svoje dobe in njene korenine segajo kar najgloblje v vse kulturno življenje in razpoloženje tistega časa. Ali bi si mogli misliti Wallensteina v cutawayju ali pa Perikla v empire-obleki? Ne le zato ne, ker smo jih vajeni drugače, nego zato ne, ker se njihovi dobi priklada ravno le tisti način obleke, katero so v resnici nosili.

Ako govorimo o damski modi — mislimo danes vedno na pariško modo. To nam je tako naravno, kakor da je klobasa „kranjska“, cviček „dolenjski“, jeklo „angleško“ itd. Zakaj to? Francozi imajo pač smisel za modo, oni razumejo kot nikdo okrašati detajle in ustvarjati celoto, ki ima zaokrožen slog. Že temperamentnost in vitkost Francozinje to omogočujeta.

O „nastanku“ mode so razširjena razna in tudi čudna mnenja; vendar pa je spreminjanje mode povsem naraven pojav. Modo so imeli že naši kripijoči pradedi v času kamenite dobe in najdete jo — po izpovedbah vseh potnikov — v najtemnejšem pragozdu med najnižjimi človeškimi rodovi.

Velika in mala modna podjetja v Parizu in vsi oni, ki se pečajo tam z modo, stalno prisluškujejo volji splošnosti, ki narekuje nove oblike in nove posameznosti ter okraske pod uplivom dogodkov in razpoloženja časa. Prisluškuje se na vse strani. Predvsem pa se skrbno prisluškuje mnenju dam, ki igrajo v pariški družbi ulogo. Prav te imajo izreden instinkt za modo.

Prisluškuje se političnim dogodljajem, ki pretresajo svet, novim kulturnim stremljenjem, svetovnemu mišljenju. In odmev vsega tega ozadja postane svetovna moda. Opazuje se v salonih, gledališčih, na promenadah, dirkališčih in skuša se zaznati, kakšen upliv ima trenutno splošno razpoloženje na dušo ženstva, ki nehote izraža v svojej zunanosti čustva, nastala pod uplivom sodobja.

In tvorijo se modeli. Tisoč in tisoč se jih tvori, pa le nekaterim se posreči zadeti ono, kar sprejme modno ženstvo kot izraz tega, po čemur se mu hoče. — Vsi drugi modeli pa propadejo in so brez vrednosti. To se pravi: Prodajo jih vsekakor še za drag denar v inozemstvo. Kaprice ali slučajni morejo včasih izzvati v gotovih krogih kako izpremembo v modi, a splošne mode ne morejo ustvariti.

Resnica je pač tudi, da imajo veliki krojači-umetniki upliv na utelešenje mode, ni pa ta upliv tako

velik, kakor se običajno domneva. Mnogo večji upliv nego modne hiše — povdarjal sem to že zgoraj — imajo oni klijenti in klijentinje teh hiš, ki se gibljejo v najbolj razburkanih valovih izbrane pariške družbe. Iz njih — njih kultivirani okus je izbran, njih duša odseva tok časa — izvablajo krojači izražanja o sprejemljivosti, o nagnenju k tej ali oni novi liniji, barvi, silueti itd. do zadnega detajla v okrasku.

Odmev teh izvabljenih glasov so kreacije krojačev z velikimi imeni. In njihovo izredno zaupno stališče v krogu finega sveta dosega, da se njihove tako nastale kreacije upoštevajo, sprejemajo . . . Včasih pa kljub renomeju tudi „prevržejo“, namreč če niso v skladu s tokom časa, ali pa, če so mu ušli predaleč naprej. In veliki krojači zopet iznova neumorno iščejo, prisluškujejo, opazujejo, ter lansirajo nove modele. A dokazano je, da res pravo zadenejo le oni, ki najbolj upoštevajo mnenja svojih klijentov uglajenega okusa ter ne poslušajo toliko lastne trme pri zasnavljanju.

Nova moda je torej tu. Vznikla je in gre po vsem svetu. Občinstvo vsega sveta sprejema poročila o najnovejši modi s silno napetostjo: Kopira brezdušno, kviri in onečašča to, kar je v originalu na živahni, vitki, elegantni Parižanki bilo lepo in nad vse okusno. Na poprečni provincijalki, ki se kreta trdo in nerodno, ki nosi v sebi, kratko rečeno, vso dušo provincijalizma, pričinja križevi pot mode. Res fina dama bo sprejela od nove mode le to, kar jej pristojno; usiljive nepristojnosti pa bo odklanjala. Svojo eleganco bo čuvala s tem, da jo bomo videli sicer vedno po novi modi opravljeno, nikdar pa ne bo obesila nase vsega kar je ravno moderno in ne brez tehtne izbire. Ni res, da more biti okusno in po modi oblečena le žena premožnih slojev. Vsaktera more v svoji skromnosti pokazati okus in more slediti vsaj gotovim tipičnim znakom konkretne mode. A malo jih to razume in rajši si kupujejo do zadnjega detajla po modnih vzorcih posneta skrupucala, četudi izgledajo — že zbog cenega gradiva in kričečih barv — v njih kakor maskare. Samo da je „moderno“. V Parizu cenijo take ljudi za nekake zamorce, ki se hočejo kretati evropsko. Če hoče Amerikanec podati tip modne karikature, naslika zamorca in zamorko, ki sta oblečena „po zadnji modi“.

Te neokusnosti moramo pobijati, ker v tem tiči viden dokaz naše kulturne stopnje. Reči moramo, da se Slovenkam v celem ni treba sramovati pred zapadnejšimi ženskami, kar se tiče okusa v modi. Izjeme potrjujejo le pravilo. „Obleke delajo ljudi.“ Ne le na videz. Iz načina, kako se kdo nosi, sklepamo na njegov okus, iz tega na njegovo izobraženost in njegov značaj. Ako se zmotimo, leže razlogi ponavadi izven dotičnikove osebe: Morda nima ne okusa, ne kulture, nego le krojača ali krojačico s temi lastnostmi, obenem pa dovolj razuma, da točno sledi njihovim nasvetom.

1

2

3

4

5

6

7

GOSPODOM

Za družbo:

1. Smoking
2. Frak

Za ulico:

3. Žaket
4. Površnik ali prehodna vrhna suknja
5. Površnik
6. Zimska suknja s kožuhovinastim vratnikom
7. Zimska suknja

ZA SPORT

62

63

64

65

66

67

Št. 62. Angleški kostum. — Št. 63. Jahalni kostum za moško sedlo. — Št. 64. Sportni kostum.
 Št. 65. Baržunasti jahalni kostum za žensko sedlo. — Št. 66. Praktični angleški kostum.
 Št. 67. Siv angleški kostum s črnimi obrobki.

Dajte mi dobrih mater in dal
vam bom dober narod!
Rousseau.

Ko bi imeli vzgojene matere,
rodile bi že vzgojeno deco!
Goethe.

ŽENA, OBITELJ IN NAROD

REGINA GOBEC

IZ MOJIH ZAPISKOV: Kulture ne merimo po duševnem višku izrednih nadarjencev in po njih ustvarjajočih vrednotah, temveč po splošni naobrazbi in npravstvenem značaju celokupnega naroda!

Prvina in temelj narodu je obitelj. Ona obnavlja zarod in mu daje prvo telesno in moralno vzgojo. Duh, ki vlada v obitelji in se polagoma, neopazeno otroku vceplja v njegovo mlado mehko dušo, je usodepolna dota, ki jo vzamejo otroci v življenje seboj v svoje dobro ali zlo!

Ni vsaka posebnost, ki jo odkrijemo na sebi ali na drugih, prirojena, temveč pogostoma sad dolgotrajne, vplivne vzgoje v zgodnji mladosti!

Trebalo bi nam mnogo manj otroških zavetišč, hiralnic, pomožnih šol in prisilnih delavnic, ko bi imeli več dobrih mater!

Kako odločilna je vzgoja po stariših in kako močan in trajen je njen vpliv, najbolje vidi učitelj v šoli. Tu leži pisano polje svežih zdravih cvetk in med njimi tanka vela stebelca z brezbarvnimi cvetovi. Žal, da je ovelih neboljnih cvetk mnogo, a onih le skromno število.

Kako prijetno in plodonosno je učiteljevo delo z otroci, ki prihajajo iz hiš, kjer se večji in razumni stariši resno in smotreno bavijo z deco v vzgojni smeri in skrbijo tudi za njen telesni blagor. Koliko truda, obzira in dostokrat brezuspešnega časa in dela pa potratu učitelj na otrocih, ki prihajajo v šolo z brezsočnim zanemarjenim telesom in s pohabljeno dušo!

Ko bi matere vedele, koliko tragiko gleda včasih učitelj v šoli in kolikokrat one podirajo to, kar učitelj s težavo zida! Ko bi se zavedale v polni meri odgovornosti materinstva, bi strnile amazonske vrste in soglasno zahtevale od države, da jih reši, česar ne znajo, da postanejo boljše matere in gospodinje.

Vsi stanovi imajo svoje šole in učitelje, le bodoča žena in gospodinja mora sprejemati starokopitne tradicije ali pa iz neprijetnih izkušenj iskati novih dobrih potij. Zapisala sem te besede še nekje, a to vprašanje se mi zdi vedno bolj pereče in kadarkoli se z njim bavim, mi vstaja pobožna želja: Da bi imela milijone! Tratila bi jih za vzgojo mater!

Razmere so danes takšne, da mora mnogo mater svoj čas in svoje moči brez oddiha posvečati zaslužku, s tem pa jim gineva zmisel in skrb za dom in vzgojo otrok. Ni dosti, da dá žena sebi in možu nekaj potomcev in državi nekaj podanikov. Njen cilj bodi, da dá narodu telesno zdravih in krepkih ljudi s tako vzgojo, da si zamorejo ustvariti življenjsko srečo.

Ljudi je treba prepričati o potrebi vzgoje!

Mati, ki ima samo za svojega otroka odprto srce, nima pa koščka kruha za tujega otroka in ne krpe, da bi si pokrtil in ogrel z njo telo, ni prava mati!

Čini se mi velika pedagoška napaka, da tiščimo v ljudsko šolo obvezne predmete gospodinjstva in pri vsaki priliki spominjamo deklico-otroka na njen bodoči poklic. Učenke 12–14 let hočejo biti še otroci, zato skoraj zaman iščemo v tej dobi resnega zanimanja za izrečne materinske, ženske in gospodinjske dolžnosti. Njih želje glede bodočega poklica nastanejo impulzivno po trenutnem razpoloženju vsled zunanjih vplivov, pa se navadno hitro razprše ter napravijo prostor drugim. Zato je bolje, da usmerimo njih vzgojo in pouk tako, da vse njihove sposobnosti smotreno vzbujamo in jih vsestransko in v različnih oblikah vežbamo. Napravimo iz njih ljudi, ki se ukvarjajo z življenjem in z dejstvi, katera jih obdajajo, ter si znajo v različnih položajih življenja pomagati. O načinu tega vzgojno-poučnega dela je skoraj odveč govoriti, ker je v prvi vrsti odvisen od učiteljeve osebnosti in njegove dobre volje.

Pomotoma mislimo, da je samo vzgojiteljem po šolah in zavodih treba znati dušeslovja in vzgoje, a naše matere kot najvažnejše vzgojevateljice naroda se komaj zavedajo svoje in duše otrokove. Zato bodita dušeslovje in pouk v vzgoji prva in najvažnejša predmeta na gospodinjskih in materinskih šolah.

Vsem onim, ki nimajo vpogleda v učne načrte gospodinjskih in kmetijsko-gospodinjskih tečajev in šol, zapišem tukaj predmete, ki se danes že povečini goje, da vidijo potrebo in dobroto takega pouka.

Gospodinjstvo: gospodinjsko računstvo in knjigovodstvo, kuhanje, kemija in redilnost živil, o hranitbi (zdravih in bolnih dojenčkov).

Šivanje; izdelovanje enostavnega perila, obleke in krpanje.

Pranje; snaženje in gojenje perila in obleke.

Gojitev stanovanj.

Nauk o ekonomični izrabi časa, gradiva in prostora.

Zdravstvo: gojenje zdravja, strežba bolnikom, prva pomoč o nezgodah. Gojenje dojenčkov.

Gojenje domače umetnosti (ročna dela, petje).

Obdelovanje vrta in gojenje cvetic.

Živinoreja.

Vzgoja značajev se pri vsem tem rada prezre, ali pa se prepušča priložnosti. A že stari Sokrat je uvidel, da se čednost zamore učiti. Zato bi bilo v svrhu obče prosvete želeli, da se dekletom sistematično na filozofsko-etični podlagi podajejo norme in inicijativa k samovzgoji in samokritiki kot nekak kažipot za življenje in zakon.

Za na cesto.

Za šolo in dom.

Za ljube naše malčke najrazličnejša zimska oblačila, lahka v izdelavi in praktična v noši.

Za na cesto:

Rdeče sukno s črnim baržunastim obrobkom in gumbi.

Rjav plašček z našitki.

Temnomoder ševijot z labodjim puhom.

Kariran kèp-plašček.

Rjav baržun (za dečke).

Siv tiftin z istobarvno kožuhovino.

Za šolo in dom:

Volnena bluzica, baržunaste hlačke in pas.

Vijoličast barhent z rjavimi sukne-nimi zobci.

Temnomodro položeno krilo, bluza iz pike=barhenta.

R. PETERLIN · PETRUŠKA:

TO KRASNO JUTRO BI TE GLEDAL RAD

To krasno jutro bi te gledal rad,
ko vse blešči in se v zlató razsiplje,
ko tisoč kljunčkov poje, tisoč src utriplje,
v ljubezni sladki koplje se pomlad.

Rad videl spet bi solčni blesk v očeh,
občutil žar polti in gibčnost vso postave,
poljubljal spet oči in lasce tvoje plave,
z granatnih ustnic srkal zlati smeh . . .

A kaj: z zaprtimi očmi ležiš
in v mrtvem srcu pot svoj črv si grebe
in v temi gre ljubezen mimo tebe,
več ne žari ti jutra paradiz.

MARKO IN MINA

(V ZNAMENJU ČASA)

Popoldne je bilo pusto in megleno, zato sem le v mislih obiskal svoj hrastovi gozdček, kjer so bila prelepa zatišja z globoko senco med praprotjo in gosto reso. Včasih je bilo tam krasno, bila nas je duhovita in pisana družba od mravelj in čmrljev na zelenem mahu in gozdnih rožah pa do zlatih volg in kosov v hrastju in brezju. Danes pa smo ostali vsi doma; mravlje v svojem gradu, čmrlji v celicah pod mahom, volge v gnezdih, samo kos je žvižgal za mejo. Že sem se napravil k njemu v vas, ko so se prignali po nebu raztrgani oblaki, ki so jim tekli in lili curki iz rokavov.*

Sedel sem torej doma v svoji izbici in sem nekaj pisal. Imam navado, da večkrat kaj pišem. Bodisi, da zapisujem imena svojih dolžnikov, ali pa sestavljam opoprana in osoljena terjalna pisma, ki jih navadno končujem z besedo: «Prosim uljudno, ako bi Vaša visokost izvolila plačati, drugače bo — joj!» Včasih pristavim še kako posebno hudo grožnjo, da bi saj zaleglo. Zgodilo pa se je že tudi, da sem strigel popir in si predstavljal, da strižem kupone. Tedaj pa sem pisal.

In glejte, kdo plane k meni? Bil je moj prijatelj Marko in ves moker in oškropljen od blata po obleki in cilindru, ki je bil še zmečkan povrh. Zakaj Marko je bil zelo dostojen gospod, ki je služil grde denarje v neki branjariji ali kje že. In močno je bil razburjen, kar so kazale rdeče lise na njegovem četu, in oči so bile rosne. Zaklical je z obupnim in milim glasom:

«Janez!»

To je namreč ime, ki so mi ga dali pri krstu. Tudi moj oče in očetov oče, in kar sploh pomnim, vsi smo bili Janezi.

* kobilarjev.

Odložil sem pero in ga pozdravil:

«Me zelo veseli, da si me počastil.»

«Janez!»

«V resnici, tako me kličejo. Nisem še pozabil. Kaj mi boš povedal?»

«Janez!»

«Odpusti, prijatelj, ampak to ni nič novega. To je stara stvar, in jaz jo vem že od krsta sem. Kaj drugega? Ali si pil sinoči?»

«Jaz pil? O, kako naj pijem, ko se je zgodila ta strašna reč!»

Stal je sredi sobe in je razprostrl roke na visoko in široko. Skoro da je zajokal, in zasmilil se mi je v dno srca.

«Ubogi Marko, kaj pa se je zgodilo? Ali je velika nesreča, ki je zadela tvoje srce?» Sem ga povpraševal s tolažbe polnim glasom. «Ali ni mogoče, da ti priskočim na pomoč s svetom ali dejanjem? Sicer pa sedi tam-le na stolček, sedi! Malo zlomljen je, pa bo že, ako znaš sedeti na stolu, ki ima samo tri noge. Tudi cigareto si lahko narediš, ako imaš tobak.»

In prijatelj Marko je sedel in si zapalil cigareto. Gledal sem ga poln sočutja, ko je zavpil z velikim glasom:

«O, Mina, prelepa Mina! Zapustila me je, izneverila se mi je!»

«In postala ti nezvesta,» sem pristavil in se oddahnil. «Marko, jaz ti čestitam! V resnici, jaz ti čestitam!»

«Kaj ti je, Janez? Kako mi moreš čestitati?» Zastrmel je vame s pogledom, ki ga ne vem popisati. Bil je pogled do smrti užaljene duše.

«Čestitam ti, ker to ni nesreča. In jaz sem že mislil, da se ti je zgodilo zares kaj hudega. Da si n. pr.

srečal lansko ljubico s tvojim lanskim otrokom, ali kar si že bodi — ampak, bratec moj, jaz ti odkrito-srčno čestitam.»

«Danes te ne poznam, Janez. Najlepše dekle pod božjim solncem mi je nezvesto, in ti — o!»

«Najlepše dekle! Kaj pa je to: najlepše dekle! Ženske so si vse enake: Vsaka ima nos sredi obraza, v srcu polno zvijač in ponoči so vse črne. Edino to je razlika: Ta ima denar, in ta nima denarja.»

«Janez, Janez, daleč si prišel! Včasih si delal pesmi, in zdaj si ob vse ideale.»

«Vrag vzemi ideale! Pripelji mi zlato tele, da ga molim!»

«In včasih — o, kakšne pesmice si pisal «Njej, prekrasni, deviški boginji, večno zali in kot solnce čisti!»

«Marko, ne laži, ne govori neresnice. Drugače bom jezen. Vsak zaljubljen mladič misli dandanes, v teh resnih časih, da mora delati pesmi ali pisati novele. Seveda samo o njej, prečisti in prejasni! Zato ni čuda, da so danes dekleta tako prevzetna in ošabna! Vsaka misli, da je bogvekaj, da je princezinja ali pa kraljica. In zakaj? Zato, ker mislijo, da je vse res, kar načekajo zaljubljeni otroci, da so zares nebeško lepe, gozdne vile, ki se kopljejo vsako jutro v zarji in pijejo sladko roso iz lilij. Poglej, in ker so jih tako razvadili nezreli fantalini, zato mene nobena ne mara. Seveda jaz ne delam pesmi, ampak sem zaslužen in delaven član človeške družbe. Jaz strižem kupone, štejem bankovce in pišem takale zaljubljena pisma: „Plačaj, kar si dolžan, drugače bo — hudič!“

«Že vidim, strašno si se pohujšal, grozni so tvoji nazori, in več te ne razumem.»

Zasmel sem se veselo in potolkel prijatelja Marka po plečih. «O me boš že razumel, le počakaj malo. Stavim, da me boš razumel. A zdaj se pogovoriva kaj pametnega! Zakaj te je Mina zapustila? Saj nisi ravno napačen dečko!»

«Zakaj? Ker jo je zmotil mamon.»

«Aha! Torej poželela si je zlata. Zelo pametna deklica, in tudi njej bom čestital.»

«O ne govori tako! Svetuj mi rajši, kaj naj napravim, da bo Mina zopet moja?»

«Da bo zopet tvoja? Kako misliš, zopet tvoja?»

«I, da bo ljubila samo mene in da bo vsa moja.»

«Še nekaj, prijatelj! Povej mi, kdo ti jo je izneveril, kdo je imel nesrečo, da si jo je osvojil?»

«I, saj to je največja sramota! Tisti bogati pek, ki ima velik trebuh in debelo zlato verižico.»

«Vidiš, Marko, to je zelo dobro. Mina bo še tako tvoja, kakor si boš le poželel. V naročju ti bo sedela, in ljubila se bosta vse dolge večere.»

«Janez, razodeni mi skrivnost, daj mi ključ do paradiza!»

«Piši ljubici Mini in ji čestitaj k zaroki! Reci ji, da te veseli, in ji vračaš dano besedo, ker je to pametno in si se tudi ti premislil.»

«Jaz? Tako naj ji pišem? Čakaj, ta vražji nasvet mi poplačaš na mestu.»

Rjovel je kot mamut, preden ga je zalil vesoljni potop, in je planil nadme. Skoraj mi je zlomil hrbet.

«Ali, Marko, Bog te dal! Poslušaj in miruj!»

Z veliko težavo sem ga pomiril.

«Seveda, tako ji piši, In tudi peku piši! Čestitaj mu in pojdi k njemu in se lepo seznanj ž njim, da te povabi na ženitnino, da te povabi v svojo hišo, kjer bo lepa Mina gospodinja in bo delila ljubezen in milost. Tako stori, Marko, in jaz ti čestitam v naprej.»

Podprl si je glavo s pestjo in je globoko mislil.

«Tako stori, Marko, in večkrat boš večerjal z Mino.»

* * *

In, prijatelji moji in sosedje, čez dva ali tri mesece vam zopet srečam prijatelja Marka. Eleganten, v žaketu, z novim cilindrom, rdečih, polnih lic, z lepo, rjavo bradico, mi pride nasproti.

«Bog daj, Janez,» me veselo pozdravi, in oči so se mu bleščale in njegov glas se je smejal.

«Bog daj, Marko!»

«Naj se ti zahvalim, preljubi moj prijatelj!»

«Zakaj že?»

«Se ne spominjaš? Zaradi Mine. Peka je vzela za moža in mene za domačega prijatelja.»

In Marko se je blaženo nasmehnil.

«Ali mudi se mi. Nocoj imamo že ob osmih večerjo, ker gre potem soproj gospe Mine k neki hudo važni seji.»

«Ostani zdrav, Marko!»

«Bog s teboj, Janez!»

In šel je, in lica so se mu svetila od zdravja in zadovoljstva.

Kdo ima res vražjo srečo, kakor je ni vreden. Oh, ko bi tudi mene hotela zapustiti ljubica! Ali drži se me kakor klòp!

C. Golar.

MOTIVI IZ KOROŠKE

Dve povesti Tonča Gasparija in sedem risb Maksima Gasparija.

1. Povest o grenki smrti.*

KOROŠKI KRIZ

In vranec je vzdignil glavo, črna halja je zafrfotala in kosti so zaropotale. Z zvonika v Velikovcu je cerkovnik, ki se je iz strahu skril v najvišji kot, zagledal črnega ptiča, kako leti čez polje, in začul ropotanje, hujše od Velikega petka. In ko se je smrt ozrla, se je cerkovnik prekrižal in nato omedlel.

Grenka smrt pa je prebredla potok, pa zavila na desno v les. Kmalu je stala na rebri pri samotni kajži. Ker je bil vranec prestopal kar po sredi njiv, ni nihče čul konjskega udarca, in tudi grenka smrt je pozabila na rog. Tako se je zgodilo, da je smrt stala mahoma pred kajžo.

Okoli kajže je bila ograja, nad vrati je stala v rdečem, srčastem vencu hišna številka 1, na levo od številke pa se je še komaj poznal napis: Pri Lukovih. „Oho, tukaj bom pa kar zunaj poklicala, ko vem že za ime,“ se je namuzala smrt. „Luka!“ je čudno zadržalo okrog ogla.

Ker ni bilo odgovora, je grenka smrt užaljena stopila prav do vrat. „Kje si, Luka? Le hitro, pojdeš z menoj!“ In zaključala je smrt s tako silo, da je Luko v izbi vrglo v zrak. Pokukal je previdno skozi

okno; v kolenih se je stresel, se prekrižal in zamižal od strahu. Pa si je hitro zmisлил, kakor se je Luka dostikrat preje, da je mogoče tudi to grenko smrt še preprosi.

„Ne bodi taka, grenka smrt, nikar me še zdaj ne kliči! Poglej, dosti starih čaka že nate; prosim, pojdi kar naprej!“

Smrti je pravzaprav ta Lukova prošnja ugajala, ker se ji še ni bilo pripetilo, da bi jo kdo kedaj zaprosil. Dozdaj je še vsakdo lepo ponižno stopil za konjem do pokopališča. Tam se je prekrižal — in smrt je zamahnila s tisto bridko koso. Zasmejala se je smrt.

„Ha, Luka, ne smem izbirati! Kar napravi se, nekaj časa bom že počakala.“

Luka je poskusil v tej stiski na drugo struno. Spomnil se je svojega soseda. „Veš kaj, grenka smrt, tam gori za ovinkom leži bolni Tevža. Ta te je že neštetokrat klical in komaj čaka, da prideš ponj. Ta bo šel prav red s teboj. Res!“

* Iz za časa, ko je razsajala na Koroškem kuga.

Smrt pa le ni odnehala. „Ne morem, dragi Luka, ne morem! Saj sem že rekla: obleci se nedeljsko, zakleni kajžo, pa bova šla.“

Luki je šlo za kožo. Pa si je domislil še nečesa. Kakor v litanijah je začel naštevati prav resno in moško:

„Poglej grenka smrt, jaz še ne smem umreti, res ne!“ in vzdignil je pest in začel po vrsti vzravnovati prste. „Pokriti moram kozolec, krave moram nakrmiti, drv nasekati in kobile moram gnati podkovati. Čaj vsaj, da kukavica zakuka, da vržem kuram zrnja, da hčere, ki so v Celovcu, omožim in da zadnjič krone preštejem. Potem pa pojdem rad s teboj, grenka smrt, Zdaj pa ni še ničesar opravljenega; le sama poglej! Tako krivična vendar ne moreš biti, ne moreš biti!“

To je pa smrti, kakor je bila grenka in strupena, res ugajalo. Pogledala je postrani Luko, pogledala okoli hiše, pa videla, da ni še drv nacepljenih, da čakajo kure krme, da je kozolec razoglav. Tudi krave v hlevu so lačne mukale. — „Dobro,“ je odnehala grenka smrt smeje, „stori, kar še imaš. Zapiši pa v svojo knjigo, kadar boš prešteval krone, da pojdeš ti zadnji z menoj!“ Zasukala je smrt vranca in oddirjala mimo hleva proti Djekšam — — — Tako se je res zgodilo v tistih hudih časih, da je grozna smrt pobrala Luko zadnjega.

CERKEV NA OTOKU - VRBSKO JEZERO

2. Pastirček Blaže.

Pa v Rutah ni fletno,
k' so preozke stezé,
te niso za fante,
so le za kozé.

(Koroška narodna.)

Blaže je fant, pa pase v Rutah in v Medjem dolu, pa skače neugnan po krivih stezah in dobro ve, da je v Rutah tako prijazno, da se nikoli samovoljno ne loči od njih. Dozdaj še ni bil prestopil železniškega tira v dolini; komaj do Bistrice je bil prišel. Pa mu je boljše kakor onim, ki žive tam spodaj ob prašni cesti.

Danes je nedeljski dan. Visoko pod robom gozda na velikem parobku sedita Blaže in njegov oče. Oče reže

bičevnik, Blaže pa se ozira na življenje, ki ga diha pod njim Rož. Daleč za gozdom se jasno modri Stol, pod Stolom zeleni Medji dol, v Medjem dolu se razgrinjajo pisane, sočne in zdrave Rute: vse to je tako sveže, da dolinec to z očmi in plučmi komaj prenese. Iz skalovja se mota Bistrica in skaklja v zajedí navzdol do tam, kjer se vzboči nad njo visoki železniški most; tam se Bistrica mahoma začudi in si ne upa sredi pod mostom dalje. V dve strani se razleze, previdno se splazi ob mostnicah in steče nekoliko niže v Dravo.

Vse to vidi Blaže. Vidi tudi bleščeči se železniški tir in belo cesto, ki tečeta skoro vzporedno z Dravo, se izgubljata za ovinki in se spet kažeta na planem. Na ovinku dim, za dimom črn trak, tenek, komaj slišen pisk — in vse se spet izgubi. Na cesti oblak, iz njega se mota gosposki auto, še dvakrat zablisne — in le še prah se redči nad cesto in se dviga vedno više.

Včasih zahiti tam spodaj življenje s tako naglico, da ga Blaže komaj dohaja z očmi. Le Dravi se nikoli ne mudi; počasi se vije in se ozira na levo in desno. Tam, kjer se druží Bitrica z Dravo, vidi Blaže brod. Na oni strani broda je brodarjeva hiša, mimo katere leze skrivaj med grmovjem pot na Hure. Do vrha Hur leze počasi, trudoma, zgoraj se malo oddahne — — in potem?

„Oče, kam pa gre tista le pot s Hur?“ In Blaže pokaže s prstom na ono stran doline.

„Tista? Do Vrbskega jezera. Ko boš zrastel, pa pojdeš kdaj z menoj!“ mu obljubi oče in reže bičevnik podolgoma.

OB VRBSKEM JEZERU

Blaže se malo zamisli, pa kmalu spet vpraša: „Pa je res tam tako lepo, kot pripovedujejo?“

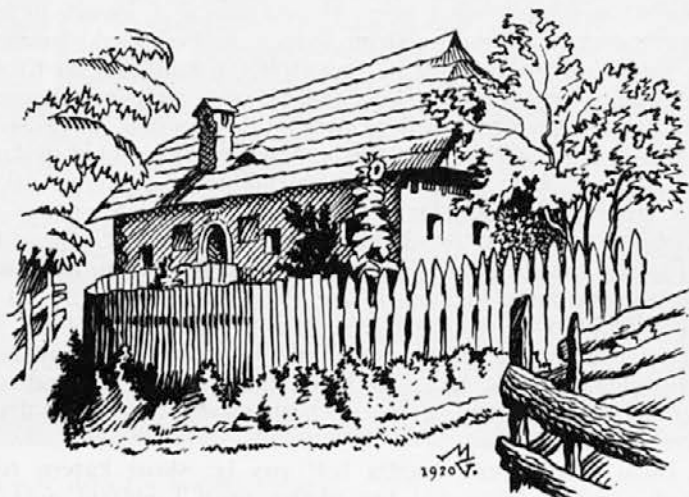
„Veš, Blaže, Vrbsko jezero poje najlepšo koroško pesem. Kakor razlita kaplja zlata leži jezero v solncu. Na obeh straneh pijejo iz njega zeleni lesi, bele vile pa se gizdavo ogledujejo v njem.

Na desno daleč od jezera se drenjajo gosposke hiše in visoki stolpi: tam je Celovec. Odtam so se že zdavnaj napotile bele hiše kakor romarji k jezeru. Tam ena, tam dve, tri, hite odvepovsod, da se strnejo ob jezeru v gručo. In iz te gruče so se odcepile spet druge, ki gredo ob jezeru in ob cesti kakor nališpane mlade devojke v belih svilenih oblekah. Na rebrih okrog pa sede hiše in kajže kakor ubožne koroške dečle in zrejo le oddaleč na jezero; ne smejo zraven, uboge, zaničevane.

„In če so res v življenju kje sami delavniki, tam ob jezeru je sama jasna nedelja s svojo večnolepo pesmijo — — —“ Oče je prenehal, dvignil bičevnik in ga v zraku poskusil.

„Na,“ je dejal Blažetu, „ta bo tvoj! Pa boš ž njim pokal, da ti ne bo dolgčas.“ —

Tisto noč ni Blaže sanjal o Rutah, tudi ne o beli cesti; sanjal je o tisti skrivni poti, ki naenkrat plane izza grmovja na cesto in s ceste na bajno jezero — — —

HIŠA IZ BISTRICE V ROŽU

PETER KOVAČ

Od ranega jutra do pozne noči
v kovačnici Peter pri delu stoji;

si nič ne oddahne, trud mu je neznan,
on kuje nevzdržema leto in dan.

Med delom kovaškim mu mine mladost,
ob naklo ga starca še kliče dolžnost.

„Stric Peter, ustavi marljivo roko,
Počivaj, saj delo odšlo ti ne bo.“

„Ne morem prestati, počiti ne smem,
kar vest in srce mi narekata, vem.“

In zopet razlega se kladiva vdar,
železa blišči se razbeljeni žar.

Še urneje Peter zdaj roko vihti
in sebi pri delu tako govori:

„Meč kujem jeklen, ga varim in kalim,
da narod zaslužnjeni osvobodim.

Ko robstva zdrobim mu verigo tesno,
čas pride počitka za mojo roko.“

In dalje je Peter koval in koval,
miru in pokoja dotlej si ni dal,

da v pesti zasukal je jeklo oestro
in z mečem odsekal je vragu glavo.

Ko spasil je brate, otel si sestre,
jih k sebi privil je na gorko srce. —

Pa zopet se kladiva zvok oglasi
in zopet stric Peter kovati hiti!

„Hej Peter, še vedno ne bodeš prestal,
mar večno pokoja ne bodeš si dal?“

Saj rešil že spon si morečih svoj rod,
na zemlji je svoji zdaj lasten gospod.

Zaslужil si pokoj, trud bodi končan,
prenehaj in sedi, nagiba se dan.

Že krčijo, glej, se ti pridne roke
in snežno bleste se že tvoji lasje.

Ti maješ z glavo ter železo vihtiš,
in z zadnjimi silami delat hitiš?

Stric Peter, povej, razodeni nam vsaj,
kaj kuješ nevtrudno še tudi sedaj?“

„Verigo sem narodu robstva razbil,
zdaj s sponami bratstva bi rad ga ovil.

Iz bratske ljubezni, iz bratske krvi
skovati mu moram zdaj mehke vezi;

v spominu na težko boleost jih zvarim
v bratski zvestobi in slogi skalim.

Ne morem prestati, dotlej bom koval,
da narodu srečo bom jasno še dal.

Ničesar več srce želelo ne bo,
če delo to sveto skončano mi bo.“

In zopet se kladivo v noč oglasi,
še urneje Peter kovati hiti.

Se trudil, koval do poslednjih je sil —
že jutranji svit mu je lice obli.

A predno je nova še zora prišla,
skovana je bratstva veriga bila.

Ob naklu pa Peter nemo sloni,
končal je delo — nevzdrumno spi.

NAŠI UMETNIKI KOT SKAUTI

Letošnje vroče in solnčno poletje je zvalilo kopico ljubljanskih umetnikov, njih rodbin in njih prijateljev tja pod temnosinji Krim, pod skoro še pragozdnato goro, ki je vsakemu Ljubljančanu tako značilna kot južna meja ljubljansko-barjanske kotline in ki dominira proti zapadu Rakitniški planoti, na iztoku pa Turjaškemu hribovju. Nikdar se Ljubljančani niso zanimali — razen lovcev in lesnih trgovcev — za to stran svoje okolice. Vsak šolarček je že bil na Sv. Joštu in tudi na Golici, a kdo hodi na Krim? Seveda, to je gora s kraškimi pojavi, voda izgineva v njenem trijadnem apnencu, gozd je strahotno samotni, noga se ti udara do kolena v suho mahovje, žejen postaneš brez možnosti utehe in celo razgled nazaj v dolino je spotoma zakrit po gostih vejah prastarih smrek. Ima pa Krim vendar za Ljubljančane nekaj posebnega, skoro bajnega. Včasih se tja še izgubi kak medved s Kočevskega; pravijo, da so na Krimu podzemске jame in stari ljudje so včasih celo trdili, da je ta gora bljuvala nekdanj ogenj, kar je pri njeni geološki sestavi popolnoma izključeno. Tudi je Krim Ljubljančanom vremenski prerok. Če dobi Krim «kapo», kar se zgodi pri širokalnem vremenu, je to gotovo znamenje, da dobimo drugi dan dež v Ljubljano.

Blizu Krimskega vznožja leži vas Ig, skozi katero teče močen potok, Ižica. Od Iga naprej proti Ljubljani postane Ižica lena močvirska voda, precej globoka, in v nemogočih vijugah, ker mora na vse strani iskati padca za svoj tek, se vleče čez Ljubljansko barje, dokler se kilometer pred Ljubljano ne izlije v Ljubljano.

Tam za Igom pa Ižica še ni zaspala in mlačna potuhnjenka, nego je bistra in peščenih tal, kakor planinska voda.

In tam nekje so umetniki našli romantičen kotiček; spoznali so, da jim je tam biti dobro in so si postavili šotore. Živeli so kakor Robinzoni ali kakor v modernih časih žive oni mladi ljudje, ki so se združili v takozvane skaute.

Kaj so skauti? Beseda je angleška (scout). Angleški general sir Baden-Powell, ki je znan iz burske vojske, je oče skautskega gibanja. Navduševal je mlade ljudi, da žive zlasti ob počitnicah, namesto da bi lenarili in delali neumnosti, v

Tenor DRVOTA in kipar DOLINAR ob studencu, ki ga je Dolinar poumetnjačil ob pomoči skautov

prosti naravi, si vse potrebno, to je streho, jed, tudi krpanje obleke, oskrbujejo sami in si na svežem zraku ne krepe le telesa, nego se vadijo biti tudi neodvisni od pomoči drugih in utrjevati svojo voljo. Organizirani so mladinski skauti povsod nekako vojaško — Baden-Powell je kot oficir pri stvari mislil posebno na privzgojitev dobrega naraščaja za obrambo domovine. Na Češkem ima skaute v rokah sokolstvo. Skaut pomeni pravzaprav ogleduha (v nezaničljivem pomenu besede) in ti dečki v Angliji, Nemčiji itd. tudi res rešujejo stavljenе jim naloge, n. pr. da poiščejo najboljšo ali najkrajšo pot skozi gozd ali hribovje, ali da znajo po lastnem preudarku najti gotove osebe (ordonančna služba).

No, naši izanski skauti se niso pečali s takimi nalogami. Hoteli so si le pošteno oddahnuti od mestnega življenja in svetu pokazati, da ima človek lahko za razmerno nizko ceno mikavnejše letovišče, nego po prvovrstnih hotelih oficijalnih letovišč. Seveda če ima kaj humorja, ljubeznivosti, inteligence, zmisla za nepokvarjeno krasoto narave in če zna najti enakomislečo kameraderijo. To vse je bilo pri naših izanskih skautih. Le en sam zgled: Naš junaški tenor Drvota ni junaško pel, nego za vso družbico junaško kupal. Lojze Dolinar je pa ostal pri svojih običajni umetnosti in jim je monumentaliziral hladni studenček, iz katerega so črpali okrepčilo in božjo modrost.

To življenje je našlo svojega Homerja v osebi g. Zdenka Kunza. Naj govori sam!

Sedeli so pri zajutruku, zagorelih obrazov, živahnih kretenj, veseli, smejoč se v rosno jutro in pripovedovali, počasi srebajoč dišečo kavo, razpravljali o novih načrtih, o delu, v katero so se zamislile z vso energijo njih umetniške duše, njih čuteča srca... In njihova lica so v svežosti jutra izražala odločen in neomajen: Hočemo!

Pograbili so za svoje orodje — vsakdo! Na krampih, sekirah, lopatah se je zalesketalo solnce in tudi na golih, zagorelih plečih. S pesmijo so odšli na delo...

V daljini se čuje škripanje, ropot... Po kameniti stezici vleče četvorica dvokolesen voziček, naložen s kamenjem in peskom. Potna so njih telesa, žgoče pripeka solnce — in znoj drsi v težkih kapljah raz vedra čela... Strma je pot, kolesa pokajo, škripljejo. Toda voziček drže mišičaste roke, podpirajo ga telesa. Moč in sila njih volje je večja — upira se, da premaga elementarno trmo prirode. In glej plod njih neumornega dela: Studenček, čist in hladan — kip v zelenju krasi njegov izvir in ga brani pred nalivom. Okoli v senci stoje prijazne klopice. Tišina — blažen mir...

Sinček kiparja Lojzeta Dolinarja kot povodnji možiček

Doli pa z ognjišča vstaja dim in se dviga k vedremu nebu... Kot da vestalke darujejo bogovom... To žene so skautske. Pod šotori pripravljajo udobnosti življenja. Skrbno se smukajo okoli ognjišča, pospravljajo, urejujejo spalnice in jedilnico. Spev spremlja njih delo; zadovoljstvo in sreča žarita iz njihovih jasnih, veselih oči.

Zvižg naznanja, da je kosilo pripravljeno. In kopica delavcev hrumi s hriba navzdol. A predno sedejo k mizi, hite tja k potoku, da ohladi znojna svoja telesa. In glej — tu švigne roka, tam noga za trenotek iz globine potoka, da brzo spet izgine v hladečih valovih. Razposajen krik, smeh in petje se razlegajo v širono daljavo samote...

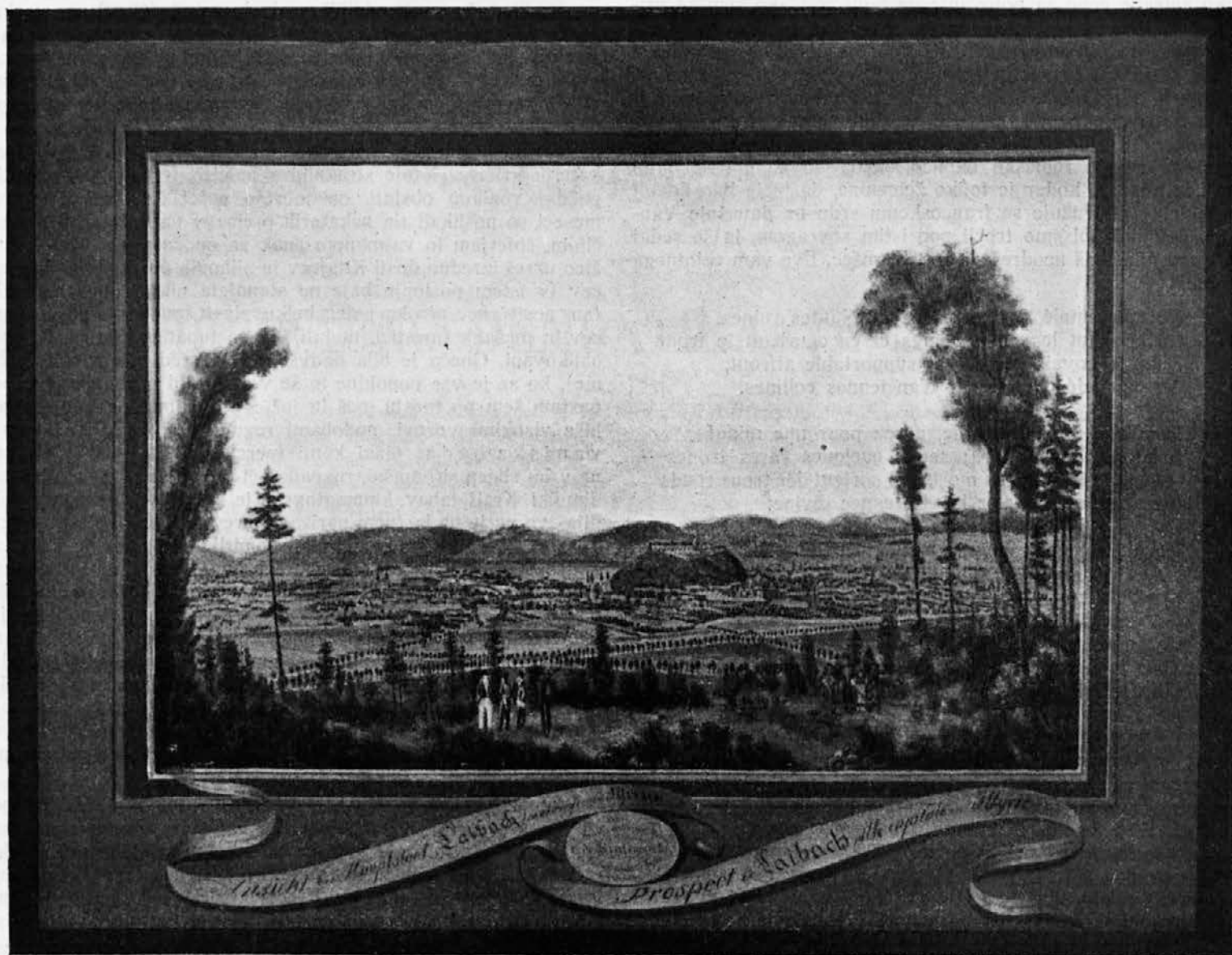
Tako žive. In kaj more biti lepšega na svetu?! Svobodni, brez vezi in spon, katere nalaga inteligentu družabno življenje, žive tu sami med seboj v krasni dolinici pod Krimom, skrbe sami za vsakdanje svoje potrebe, opravljajo vsa dela brez razlike in uživajo tako, nemoteno in brez obrekovanja hudobnih jezikov, čistost narave sami, svobodni ko ptice pod nebom, združeni v delu in solncu večne narave.

In človeku se zdi kakor slika iz srečnih pradavnih vekov.

Ižanski skauti v svojem brlogu

SPOMIN NA KONGRESNO LJUBLJANO. Slika predstavlja Ljubljano l. 1821. Narisal jo je z vodnimi barvami stavbni risar kranjskih dež. stanov Schaffenrath.* Posvečena je bila pruskemu poslaniku Krusemarcku. Izvod, po katerem je napravljen naš kliše, so stanovi podarili knezu Metternichu, iz čigar zapuščine ga je na Dunaju pridobil dr. Ivan Prijatelj. — * Podpisan na desnem traku, na levem traku: «Spomin na kongres».

IZ BABILONA OB SEINI

Geslo: Mož pa urno se podviza
Robo kazat iz Pariza.
Lj. Zvon. okoli 1910.

Marcel Prévost je nedavno razložil stanovanjsko zadrego v glavnem mestu vsega sveta, kjer se prebivalstvo ni dvignilo kdovekaj: vsega je kriva vojna morála, ki je navadila ljudi, uživati posvetne dobrine. Parižan se noče več stiskati v tesni domačnosti kakor pred vojno. Toda v kljub glasnemu kokodakanju po listih o rečeni zadregi sem dobil sobo prej nego v pol ure, in sicer tik Sorbonne, tako da sem se čudil oni siroti, ki je šla tiste dni zbog «*crise du logement*» prebivat na dno Seine. Poleg tega sem se vgnezdil v zlati sredini, ne kakor njega dni čisto na vrhu, odkoder sem lahko klatil zvezde. Količkaj sprejemljive sobe se začenjajo pri 120 frankih na mesec, kakih 1800 K «prečanske» veljave. Mimogrede povedano, našega denarja tukajšnji zavodi z malimi izjemami sedaj ne kupujejo, češ da se uvoz v Francijo udejstvuje le iz dežel z najslabšimi valutami, odkrižal pa sem se dinarjev v Banque franco-serbe. Svetovni spopad je rodil tolikero novih novcev iz papirja, da se kar ne spoznaš, bankovci so praviloma razcunjani in zakrpani; spotoma se naležeš raznih pokrajinskih novčanic, katerih se iznebiš samo v Banque de France.

Ako se znaš obrniti, ne potrosiš nad 10 frankov za hrano na dan. Cene navzgor niso omejene. «Jelovnik» nudi precej izbire, kruh je še ponekod na svobodno razpolago (à discrétion ali à volonté); v primeri s predvojno kuhinjo pa ugotoviš, da se pijača ne more zamenjati z mlekom, tudi jabolčnik (cidre) je znatno redkejši nego svoj čas, nekoliko utegnejo biti temu vzrok Švabi, ki so opustošili severovzhodne pokrajine. Ko je spomladi bolgarski frankofil minister Stambulijski obiskal te kraje, se je ka-li izrazil: «Vi Francozi ste preveč popustljivi proti Nemcem.» Francoska vlada hoče kajpada izkoristiti tudi čustveno stran grdega opustošenja in daje inozemskim dijakom jako znižane cene za potovanje na bojišča. Tako sem se pridružil češkimi visokošolcem za izlet v Reims, kjer se hrani slovanski glagolitski evangelijski (iz l. 1395.), na katerega so francoski kralji pri kronanju prisegali. Po vrnitvi je ministrstvo zahtevalo od vsakega izletnika kakih pet vrstic o doživetih vtisih s tamošnje fronte, češ, da se bodo objavile v uradnem albumu. Moj rojak Djableké je poslal v ta namen sonet, v katerem opisuje remeško okolico, koder so izginili nekdanji griči in gozdčki, koder je toliko železnine, da bi je bilo dovolj za rudnik: pridružuje se francoskemu srdu na današnje Vandale, češ, tudi mi smo trpeli pod istim sovragom, in še sedaj ječji pod njim naš neodrešeni brat Korošec. Evo vam celotnega besedila:

J'ai contemplé de Reims les désolantes ruines,
En crispant les deux poings et en courbant le front.
Puis, je voyais grandir l'insupportable affront,
Au pays découvert, sur d'anciennes collines.

Rien que de la ferraille, assez pour une mine!
Les bois ont disparu; seuls, quelques rares troncs
— On dirait des bras morts qui sortent des trous ronds —
Me semblent appeler la vengeance divine.

Devant tous ces dégâts, ô cher peuple de France,
J'admire ton effort, j'admire ta souffrance,
Contre l'envahisseur je partage ta haine.

Car nous fûmes foulés par le même ennemi,
Sous lequel notre frère, irrédimé, gémit,
Mon frère Carinthien, né de souche slovène.

Toda vrnimo se na izhodišče... Izredno drage so perice in krojač-likar. Stare, obrabljene knjige so dražje nego nove pet leti. Papir se drži tiho v zalogah, zato gredo cene knjigam počasneje rakovo pot nego drugim izdelkom. Romani se pa vendarle razpečavajo, Marguerittova *Prostítuée* na primer je šla v dveh do treh mesecih v 47.000 izvodih med čitatelje. Ob tej priliki javljam veselo novico, da bo v septembru t.l. začelo založništvo *Larousse* prodajati v Manzovi knjigarni na Dunaju (I. Kohlmarkt 20) francosko leposlovje po predvojnih cenah za Češkoslovaško in za Jugoslavijo. Ravnatelj mi je

povedal, da se tiskajo zaenkrat posamezna dela sledečih avtorjev: Prévost, Bazin, Lavedan, Bordeaux, Bourget, Bourges, Tharaud itd. — Splošno se lahko trdi, da se življenje učenjuje, po vseh izložbah opažaš podobne napise, celo «*énorme baisse*». V kavarno skoro ne moreš iti izpod 1 franka, razen v številne «*Biard*», kjer se pije kar stojé. Tujca zbode v oči to, da pogosto gostje sedé v suknhah in s klobuki na glavi; absint je izginil brez sledu in tiru. Namizno vino je za naše pojme zelo poceni, gledišče pa prav osoljeno. Neprijetno dirne Ljubljana čana to, da smejo gledavci vstopati med igro, ki se včasih prične prej, nego so se čakavci mogli zvrstiti pri blagajni. Rak-rana pariških gledišč pa so «*ouvreaux*», ki vam odkazujejo sedež. Tudi če si se znal nastaniti sam brez njihove vsiljivosti, pritiho taji «*odpiravka*» za tabo in te opozori na tvojo velikodušnost.

Pri nas bi se čudno zdelo, ko bi se človek vsedel v parter v debelem zimskem plašču ter s pokrivalom na temenu. Tukaj pa ne. O ženskih toaletah nisem pristojen govoriti, moški pa so — vsaj v drugovrstnih glediščih — dokaj skromno opravljeni. Na prvi pogled opaziš pri sedanji noši: zelo kratke hlače, številne gabardine, t. j. podšite nepremočljive površnike v svetlorumenih odtenkih, nepoškrbljene pisane srjace z enakobarvenim mehkim ovratnikom in pa podolžnovdrte mehke klobuke, pomečkane povrhlu.

Razumljiva, čeprav nekam nevšečna se vam bo zazdela tukajšnja navada, da je po cerkvah sila nabiravnikov za drobiž v najrazličnejše namene. Razen nemih puščičnih žrelec odpirajo svoja usta pri vhodu redno redovnice, katerim se je težko ogniti brez «*škufice*» ali «*nežice*», da govorim s Trubarjem. Osobito v sloviti gotski Notre Dame, na kateri so nedavno neznan zlikovci ponoči odpilili na dveh stolpih (69 m) par strelodvodov zastran dragocene platine. Na osrednji zvonik (45 m nad streho) pa niso mogli, drugače bi bili ukradli prave drobce pravega križa in krone Kristusove. Kar se tiče ostalih zgradb-donebnic, omenjam, da razdirajo Velikansko kolo, ker se menda ne obrestuje.

Vrvenje po ulicah, drvenje po cestah je neznansko. Po nekaterih križiščih stoje stražniki s palčico ter ukazujejo zdaj-pazdaj vozilom obstati, da morejo pešci čez prehod. Pred meseci so poslikali tla nekaterih prelazov na buljarjih z rdečilom, šoferjem in vatmanom znak za opočasnitev. Med množico uzreš izredno dosti Kitajcev in njihovih protivnikov Japoncev (v istem posloju baje ne stanujeta nikjer obe plemeni), tam nosi črnc otroka poleg belke, zlasti mnogo je pa mešanec in mešank (mestici, mulati), ki so tupatam čisto prikupno oblikovani. Gneča je bila nadvse velika sredi posta (*Mi-carême*), ko se je vse popoldne in še v noč valil ogromen sprevod pustnih šem po mestu, peš in jež, s krepkimi godbami, kakor hiše visokimi vozovi, podobami raznih idej, n. pr. stanovanjska beda: težki konji (*percheron*) so vozili nestvor, na vrhu sličen siromašni, razpadajoči podstrešnici z nagnjenimi dimniki. Kralj zabav, kinematograf, je imel seveda svoj simbol, dijaštvo pa je na lastnem parizarju prevažalo carico latinskega okraja. Na srednjem vozu se je šopirila vseh kraljic kraljica z družicami, pariška tipkarica, izbrana kot najzaljša tekmovalka med krasoticami. Stara šega je, da «*Matin*» razpiše vsako leto nagrade za lepote po vsej Franciji; izvoljenih je bilo letos 49 po raznih pokrajinah; predsedniki komisij so župani. Izvoljenke dobé zastonj elegantne toalete od veletrgovin (reklama!), so vabljene na veselice in izlete, takrat so videle brezplačno Mons ali Bergen v Belgiji. Naj dodam, da so po istem vzorcu ugotovili najlepše dete, ki je dobilo čestitljivo doto. Nekdo je predlagal, da bi se napravilo enako z najprikupnejšim starčkom.

Promet je bil jako živahen teden dni pred in teden dni po 14. juliju, narodni praznik, ki velja spominu na zavzetje pariške Bastilje dne 14. julija 1789. Tiste dni je ves Pariz en sam orjaški cirkus; po buljarjih ni konca ne kraja sejmarskim stojnicam, igravnicam, vrtljakom i. dr. Precej gledišč je 14. julija zastonj odprtih komurkoli. Otroci se zabavajo po svoje: preko ulice visi na žici ponev, na ožgano dno je prilepljen kovan belič —

in fantič ga lovi z jezikom. Ako ga odtrga, je zaslužil dva franka in postal po licu podoben dimnikarju. Na drugem koncu zasleduje pred črno tropo zijal štrkolin z usti penez, ki je skrit v beli moki. Tam je umetna drsalnica, pelješ se na preprogi navkreber, marsikaki ženski se izpodrsne — in z nogami kvišku, med ostrim vreščanjem, jo cijazi vedno živa preproga navzgor. Množica pa cepeta; huronsko vpije; sladole, gugalnice, lju-bezen — v Parizu se prav radi poljubljajo še pri belem dnevu po javnih prostorih — pijanca pa nobenega. V prenekateri ulici, koder ni preveč prometa, so razobešeni lampijončki, lestenci iz samih žarnic: narod pleše, pleše in raja pozno v noč ali v rano jutro. To pôt se baje niti ni plesalo nad mero, ker je bila pasja vročina, ki se je predvsem obrestovala pivarnarjem in pahljačarjem; ti ponujajo vsakojake nove iznajdbe za pahljanje, kričeč: «Kdor še nima svoje burjice» (Qui n'a pas son petit vent du nord)! Reka je bila tolikanj uplahlila, da so ribe ginile trumoma vsled premočnega smradotoka. Kostanji ob širokih potih so se mnogokrat obleteli, osuli do golih vej.

A po prvem nalivu so ponekod vnovič ozeleneli, celo razcvitajo se. Dnevnikarji so predlagali, naj bi se s stre-ljanjem izzival dež, kakor njega dni bojda v Te-ksasu. No, danes tega ni več potreba, ker imamo dovolj nalivov in ta ali oni je že zlezal o Veliki maši v toplo suknjo. Preden se poslovim od ljubkih čitateljic, se hočemo trohico pomeniti o ženitvi. Že v prvih letih evropskega klanja so jele izhajati brošure o tem perečem pro-blemu. Onidan sem zasledil pri starinarju razpravo: «Kako najti po vojni moža?» Pisateljica svetuje slehernemu dekletu, naj venomer misli na to svojo nalogo, tako se ji bo ka-li posrečilo... Med-narodni požar je ugonobil Franciji nad poldrug milijon moških v najlepših letih. Odtod veliki strah za naraščaj, to pa tem bolj, ker je razvada malo-brojnih družin večinoma že prodrla na kmete. Ta preglavica dela sive lase politikom in domoljubom, ki ukrepajo na vse načine odpomoč. Osnovali so društvo za zopetno ob-ljudo (Alliance pour la repopulation), kateri načeljuje zdravnik Bertillon in ki izdaja obzornik «Mati in dete».

Občasno prirejajo večerne zabave z vzporedom «famille nom-breuse», kjer sodelujejo romanopisci s prijetnim kramljanjem, odvetniki in zdravniki-psihologi s koristnimi nasveti, sloveči glumci in glumačice prednašajo prikladne pesnitve, pevci vas razvedrujejo s sirenskimi mamili. Propaganda se zanaša v umetnost: tako se je videla na razstavi v Sa-lonu značilna slika «Maternité» na gorostasnem platnu.

Vsako soboto si lahko kupite nov izvod tednika *Journal du Mariage*, ki se je rodil takoj po premirju. Pred mano leži ilustriran polumesečnik «Mariage», ki hoče olajšati zbližanje mladim ljudem. Zato objavlja za nizke cene ženitne ponud-be; v eni številki sem jih ugotovil do 500. Razen tega vsebuje poučno in leposlovno tvarino, v kateri zveni vselej ista struna: Repeuplons, repeuplons! Glavna zanimivost pa so tolikanj priljubljene ankete. Eno takih poizvedovanj stavi dvojno vprašanje: 1.) Kaj sodite o sedanjem zakonu? 2.) Kako si ga za-mišljate, da bo popoln? Znani bariton Ferval se je n.pr. odrezal:

«Sodobni zakon, menim, je izza zadnjih let postal združba, pri kateri denarna plat prednjači vsem drugim. Glede popolnosti pa se mi zdi, da je na zemlji nemogoča.

Vsekakor je potrebno, da se novoporočenca že poznata nekaj časa; da imata ista prepriča-nja ter enake okuse; da mora biti on večji od nje; ženska mlajša od moškega, toda ne nad deset let; ne bogatejša od svojega zaročenca, kajti žena bo-gata je rada rogata in običajno razsipa preko svoje dote. Konč-no naj bosta obe stranki siroti po očetu in materi, zlasti po materi, da se ognemo taščam! Živela ženitev, saj to je še najboljše iznajdba!»

Celo postavodaja hoče iti na roko dotičnim omahljiv-cem, ki se plašijo pravnih okoliščin. Tako je nedavno poslanec Lemire predlagal v zbornici, naj se pre-naredé ter okrajšajo po-samezne tozadevne juridične situacije.

Repeuplons! Repeuplons!
A. Debeljak (Pariz).

Diag:

ZOPER DRUŽABNO DEMONTIRANJE SLOVENSTVA!

Anglež ima gentlemana in si mišlji pod tem izrazom moža, ki je na zunaj in znotraj enako brezhiben. Na kontinentu odlikujejo ž njim že človeka, ki mu na zunaj ni ničesar očitati. Kar se posebej tiče nas Slovencev, nam je ne samo tuj ta izraz, ampak celo človek, ki bi ga zaslužil, je med nas le nekako „zanešen“. Naša narodna posebnost kategorično zahteva tako-zvanega „olikanega Slovenca“, to je človeka, ki sicer lahko vzame črno kravato k fraku ali belo k smokingu, a ki pred drugimi ljudmi, če se ne izpozabi, ne pljuje po tleh in si ne zapali pri svečani pojedini cigare že po juhi. — Ne! Mi ne rabimo gentlemanov, še manj pa onih nemških bukev Kniggejevih. Mi smo samorasli in to moramo še poglobiti. Če se nam ves ostali svet čudi, nič ne de. Mi imamo svojo kulturo in protestiramo proti vnikanju takozvane civilizacije, ki je nekaj tujega in nam noče pod kožo.

Da ne bom samo priporočal, naj se takoj lotim posla z iskrenim pozivom vsem, ki se čutijo poklicane, da zastavijo i oni pero v ta neodložljivi namen. Nikakor mi namreč ni mogoče in me tudi ni volja, da bi sam obdelal ves ogromni material, tem bolj, ko mi, prvohodcu, niti ni treba, da bi se ubadal s podrobnejšim specialističnim delom, ko zija pred mano še vse to široko polje neobdelano v glavnih potezah.

Pa prav radi obširnosti tega polja je vrag, kje začeti... Saj bi moral n. pr. poseči celo nazaj tja dol v tisto dobo, ko si bodoče človeško bitje določa svoj spol. Imamo namreč med seboj

nemalo takih častitih tvojih očetov, preljubo bodoče bitje, ki bodo tvojo mater neusmiljeno psovali, čim se rodiš in prideš na svet hčerka, dasi je on z vso gotovostjo pričakoval sina. Poznal sem odličnega rodoljuba, ki se radi take razžalitve celih štirinajst dni ni prikazal v otročniško sobo svoje žene. To je domače, to je naše!

Ker pa nočemo posegati niti v medicino, a tudi ne v vzgoje-slovje v ožjem pomenu, se ne bomo bavili niti z nežno, niti z odraslejšo mladino, ampak šele s popolnoma razvitimi ljudmi. Tudi se ne bomo vtikali v družinsko življenje, ki si ga lahko urediš, kakor veš in znaš. Saj to tudi že sam veš, da je dom kraj, kamor hodiš iz urada, prodajalne, šole in iz drugih delavnic jest, spat in rentatit. To je tudi naravno, ker se zunaj nerazmerno slabše in draže jé, celo po foteljih od VI. činovnega razreda navzgor le slabo spi, stranke pa in celo učenci te gredo naposled še tožit, če se vsaj nekoliko ne pokrotiš. Imam uprav tak slučaj pred očmi: Ali je „smrkavec“ v šoli sodnijska žaljivka ali ne. Skratka: Popolna svoboda ti je zajamčena samo doma, in vse res moderne države so skrbele za zaščito svetega ognjiškega prava, da ti oblast ne sme čez prag, ako za njim še tako bliska in treska. Sam tudi veš, da tvori poseben čar družinskega živ-ljenja absolutna udobnost. Predvsem v obleki: „Za doma je vse dobro“. S tem pravilom se lahko okorišti i soproga, bodisi iz notranje potrebe, bodisi da povzdigne splošni vtis solidne ne-vablivosti, ki se domačnosti tako prilega. Zato boš tudi že sam

od sebe odločno nastopil, ako zapaziš, da se kje krši ta zakon. Ako n. pr. v nedeljo zjutraj, ko si menjaš srajco, ki si jo kot pošten Slovenec nosil ves teden, ugotoviš, da manjka gumb, boš povedal takoj, da si se ženil sploh samo radi tega in da boš vse „razbou“, če se to še enkrat ponovi. Če služkinja kratkoma uide, postavil boš zvečer vseeno čevlje pred vrata, kakor da se ni nič zgodilo — žena bo že razumela, kaj hočeš. Itd.

Tu, kakor rečeno, ne potrebuješ mojih navodil, o Slovenec, oziroma je itak vse eno, ali bolje: vse dobro. Zato smo vse to omenili samo mimogrede in preidemo takoj na nekatera pravila za tvoje nastopanje zunaj hiše, oziroma v javnosti.

Čim stopiš iz hiše, si na cesti, oziroma na ulici. Tu vidiš neznance in znance. Neznanci so neznanci; celo če so neznanke, jim zato ne boš izkazoval posebne pozornosti: Stopal n. pr. ne boš radi njih s trotoarja v blato, jim prepuščal svoj sedež v tramvaju itd. Druga stvar pa je z znanci. Te, tudi če so v družbi tujcev ali celo dam, čim bolj glasno pozdravi in če so več od tebe, pa jih tikaš, zakriči njih naslov („Servus, predsednik!“ in takšno). Naj vidi i spremljevalec, da sta znabiti skupaj krave pasla! Če opaziš znanca, ki je sam, pa hoče mimo tebe, kakor da se mu zelo mudi, te to ne odveže vljudnosti, da ga ustaviš, vprašaš, kako se mu godi, kam gre, kje je bil včeraj, če je že pokusil novo vino „pri Starčku“ in takšno. Če se te otrese, se potolaži, da si naletel pač na nevljudneža. Posebno pa te še opozarjam na slučaj, če zagledaš na oni strani ulice človeka, ki ga že dolgo nisi videl in se je torej očitno vrnil od kod: Tu stečeš takoj pred njega in mu stisneš roko. Da te ne bi poznal, oziroma več ne poznal, je seveda izključeno in če te debelo gleda in ne ve kam bi te dejal (vprašanje je seveda, ali ti to opaziš), si je sam kriv; ti se mu menda pač ne boš zdaj šele na novo predstavljal. Če ti je na tem, da bi se tikala, je zdaj prilika: Kako naj ti dokaže, da pred 10, 20, 30 leti ni s teboj bratovščine pil? Vsekakor ne pozabi vprašati, odkod prihaja, kdaj je prišel, kdaj pojde in koliko časa še ostane; zakaj lahko si gotov, da ga je isto vprašalo že petdeset tebi sličnih in mu pojde torej tozadevni pogovor še najbolj od rok. Jaz, ki prihajam, seveda pasivno, izredno pogostoma v tak položaj in mi je takšno ponavljanje navzlic udobnosti vendar nekako dolgočasno, sem si prilastil že precejšnjo izurjenost, da v vsi hitrici in če mogoče že pred prvim vprašanjem obrnem pogovor na kaj drugega; toda priznati moram, da so moji intervjuvarji vendar še mnogo spretnejši in da navadno obvelja njihova. Ne pozabi svoji žrtvi, če smem tako reči, tudi povedati, da se je postarala, da je postala bolj suha ali bolj debela. Vendar te opazke niso kar tako in je treba vsaj nekaj psihologije, da pogodiš pravo. Moj nasvet je ta: Misli si, da je on ti, pa mu reci to, kar bi tudi tebi samemu bilo še najmanj prijetno. Saj drugi tudi niso boljši s teboj.

V uradu, če si uradnik, tudi ako si dober Jugoslovan, goji lepe nemške tradicije: kar je dobrega, niti pri sovražniku ni treba zametavati. Te tradicije goji ne samo glede točnosti, vestnosti in nepodkupljivosti, ampak tudi glede dostojanstvene odrezavosti, ker bi opustitvi te lahko sledilo še ono. Posebej pazi: Če ti kdo hoče dati razumeti, posebno ženska, da bi ti rada nekaj povedala „med štirimi očmi“, takoj odkloni vsako tako intimnost: Ako je stvar res diskretna, jo lahko čujejo tudi druge uradne osebe, uprav ker so uradne, torej bitja svoje vrste. (Rimljanka se je brez sramu slekla pred sužnji.) Potem: Če kod inspiciraš, grajaj hibe vpricho slučajno navzočih strank; to vzbudi pri ljudstvu zaupanje v razumnost in gorečnost tvojo. Ako si politik, stiskaj roke in bodi prijazen samo pred in med volitvami, ko pa si že poslanec ali celo poverjenik, glej mogočno s svojega konja navzdol, drugače si zapraviš vso iz tvojega dostojanstva izviračo češčeno in priljubljenost.

Toda zašel sem: Komu sem se drznil ponujati navodil, ki so vrhu tega še popolnoma odveč, ker je tu že vse lepo urejeno in uglajeno! — Torej sploh zopet samo na splošno!

Recimo da prisedeš k družbi, ki ti je neznana. Drugod je sicer dovolj, če kdo izmed znancev pove neznanecem tvoje, tebi pa njih imena, ti se pa prikloniš in sedeš — pri nas moraš okrog in okrog mize in iztegovati roko na vse strani. Sploh molimo pri nas roko, če se poslovimo tudi samo za pet minut! Tudi ne čakaj, da ti da dama roko, ampak pomoli ji svojo, da bo videla, kako ti je simpatična in da se ne plašiš ženske družbe ter dobro veš, kaj se celo ženskam nasproti spodobi za olikanega Slovenca. Če pa sediš ti sam za to mizo, a se kdo drugi predstavi i tebi, dasi ga ti že poznaš, ne pozabi vzklikniti: „Midva se vendar že

pozna!“ in se potem pasi na njegovi zadregi, kakor sem ti priporočil gori v slučaju, če ustaviš na ulici znanca-neznanca. Rok damam za božjo voljo ne poljubuj! Ne samo, da so to tuje šege, je tudi nezdravljivo s pravim demokratizmom. Na plesu ne sedaj med žensko družbo; pokaži da si mož, sedi med može, kvartaj in izpij v kotu postranske sobe par litrov vina. Če vendarle zaplešeš, ne počakaj, da dama, ki jo imaš na piki, odpleše z drugim, nego energično pristopi, pokimaj z glavo in vzemi plesalko dosedanjemu plesalcu. Ker veš, da se damo pušča ob desni strani, posadi jo v gledišču tudi v desnih ložah na desno svojo stran, čeprav je to glede odra slabše sedež. Sploh vedi: Demokratizem ni nekaj notranjega, prepričanje, nego demokratizem je strah pred cilindrom in frakom, ponos na ne več čeden ovratnik, zaničevanje manir in družabnega takta, ljubezen do zakajenih beznic z litrom na mizi, petje takozvanih narodnih pesmi tam, kjer je ta kralval vsem drugim neprijeten in se jim zdi nekaj nerazumljivega. Skratka: Slovenski demokratizem bodi iz prepričanja neciviliziran.

Če si prišel v restavracijo, pa si doma vaju z nožem nositi prikuho v usta, te sicer opozarjam, da se je lani v nekem letovišču dogodila surovost, da je k tako obedujočemu gostu stopil natakari in ga v imenu sosedne mize pozval, naj z nožem reže, z vilicami je, ali pa izgine. Pa takoj te lahko poučim, odkod ta predsodek proti nožu: Iz strahu, da se jedec ne bi urezal v jezik. Toda kakor mi je odgovoril sosed, ki sem ga opozoril na to nevarnost: „Vse je odvisno od vaje!“ Torej glej, da napraviš vtis tozadevne izurjenosti, a potem se kar nič ne ženiraj!

Ako sediš pri mizi, kjer se pije po naših lepih običajih iz štefanov ali tudi samo četrtink, pa se komu preobrne čaša, ne pusti se prehiteti od drugih s pristno narodnim našim, večno dovtipnim vzklikom: „Krst, krst!“ Lahko tudi pomočiš prst v razlito vino in mlaki pokažeš pot proti tisti dami, ki se ji hočeš posebno prikupiti. Kar se tiče sploh dvoplov, se še posebno odlikujemo od naših bratov Hrvatov in Srbov: Nikdar od njih v navzočnosti žensk nisem slišal tako „krepkih“, kakor so pri nas v navadi. To je znamenje, kako vsa ta naša toliko višja kulturnost le še ni mogla ubiti prvotne sile našega plemena in demontirati posebne slovenske civilizacije.

Ako govoriš o drugih stanovih in poklicih, proti katerim iz katerega koli stališča tvoriš fronto, poslušaj se dosledno izrazov: far, šomašter, verižnik itd. S tem takoj pokažeš, kako si resnično, kar si. Izraze pa, ki se navadno pišejo samo z začetnico in črtilico („piši me — —“ itd.) smeš posebno v gostilni, kavarni in sploh v javnosti rabiti, ne da si surovina, samo če imaš vsaj maturo v žepu, če pa diplomu, že celo. Sploh pazi: Čim več takih naslovov, kakor doktor, profesor ali celo kulturni delavec imaš, manj se ti je treba ženirati. Ako kdo maje z glavo, ga vprašam: Kako pa naj tak drugače dokaže svojo demokratičnost? Kaj naj se morda celo še oblači kakor frakar?

Ko se kralj Matjaž od časa do časa prebudi — v zadnjem času, odkar nam tako strežejo po naši individualnosti in nas demontirajo spredaj in zadaj, ima mnogo slabše spanje — ko se torej kralj Matjaž od časa do časa prebudi, vzdihne baje vsakokrat: „Sanjalo se mi je nekaj strašnega. Predno sem se zadnjič prebudil, se mi je sicer tudi že, da moji Slovenci ne nosijo več irhovine; toda to pot se mi je sanjalo hujše: Da se oblačijo v žakete, nekteri celo v smokinge. Ali je mogoče? . . .“ „Je, Veličanstvo, žalibog je“ mu odgovore, „toda k temu si obuvajo rumene čevlje.“ „Ali je res, da nič več tako ne hudičijo in se ne primojdušajo?“ vpraša kralj potem nekoliko pomirjen dalje.

„Kar jih je kaj vrednih, se še vedno, Veličanstvo!“ — — „In to torej tudi ni res, da se že bolje počutijo v snažnih gostilnah, nego v tistih naših domačih beznicah?“ „Ne, Veličanstvo: Kdor se le preveč po tujih šegah oblači, kdor govori kakor bi pisal šolsko nalogo, kdor se šopiri po takozvanih hotelih in v takozvani civilizirani družbi, temu najdičnejši zastopniki tvojega naroda odrekajo ime pravega Slovenca, ter se ga z zaničevanjem ogibljejo.“ „No potem pa še ni take sile . . . potem že lahko še malo pospimo. Lahko noč, fantje!“ pravi kralj Matjaž in spet zadremlje. —

ROČNA DELA

Zaslon je visok 120, širok 40 cm. Vezenina, ki bi bila primerena za svetlosivo sukno, je sestavljena iz aplikacije nestičnih zadnjih in ploskih vbovov ter vozlov. Obrisa vaze vzememo z zlatorumeno vrstico, ki jo lahko naredimo na ta način, da iz zvite svile skvačkamo več različnih petlj. Pike, ki jih vežemo tudi z rumeno ali pa drugo primerno jako leskečo svilo, da učinkujejo kot barvo spreminjajoči kamni, morajo biti polne in visoko podložene. Cvetlična stebelca izšijemo s črno, debelo biserno svilo. Listi so enakomerno strupeno zeleni, njih obrise pa vežemo s tanko črno biserno svilo. Odebelela stebelca cvetice, ki ima obliko palmete in stebelca lilije vzememo tudi z zeleno, obrise pa s črno svilo. Solnčnici sta prevlečeni (aplicirani) rumeno ter ob-

Natalija Skabernetova: Zaslon

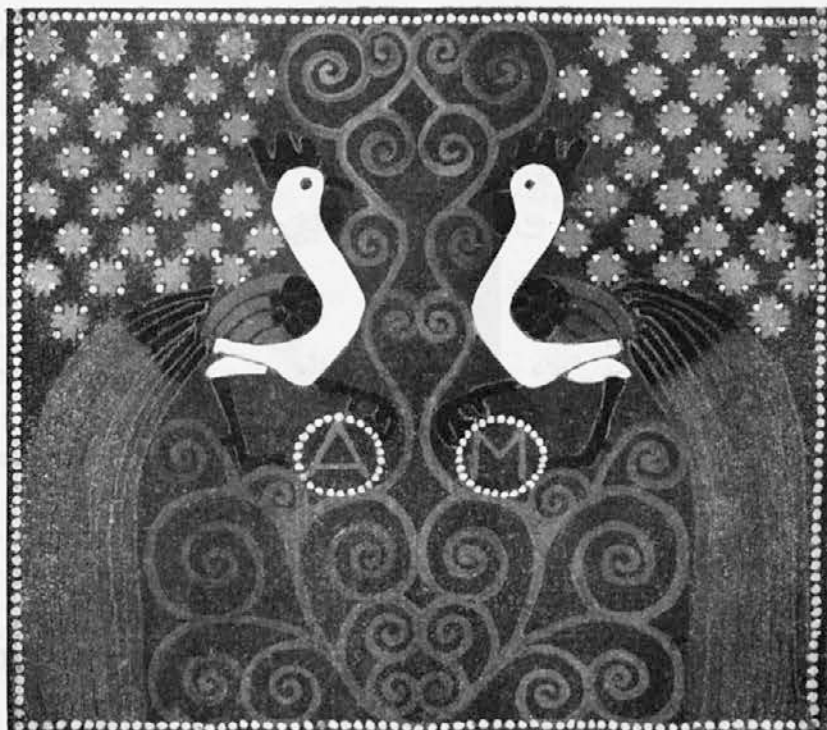

Natalija Skabernetova. Japonska slikarija z iglo: Škorec na vejici

robljeni z belo svilo za vezenje. V sredi izpolnimo solnčnici z rjastorjavo svilo. Jagode listnega bičja (listne ovijače) so rdeče, bele lilije pa imajo oranžnordeč cvetni prah in ob vrhu čašno rjavo vzmetno črto.

Palmasta cvetica je prevlečena (aplicirana) s kobaltovo modro svilo; nje rob in vozli so granatnordeči. Kamna in metulji so vezeni z jako živimi barvami. Stranski del španske stene z venčastim okrasom vporabimo lahko tudi za blazino ali prtček.

Škorec na vejici. Vezenina. (Japonska tehnika.) Delo je treba izvršiti na motni zelenkasti, rumeni ali sivi, dovolj močni in svetli svili, ki jo moramo najprej podložiti z redko bombažasto tkanino. Naredimo najprej deblo, nato stebela večjih in manjših vejic, potem liste in

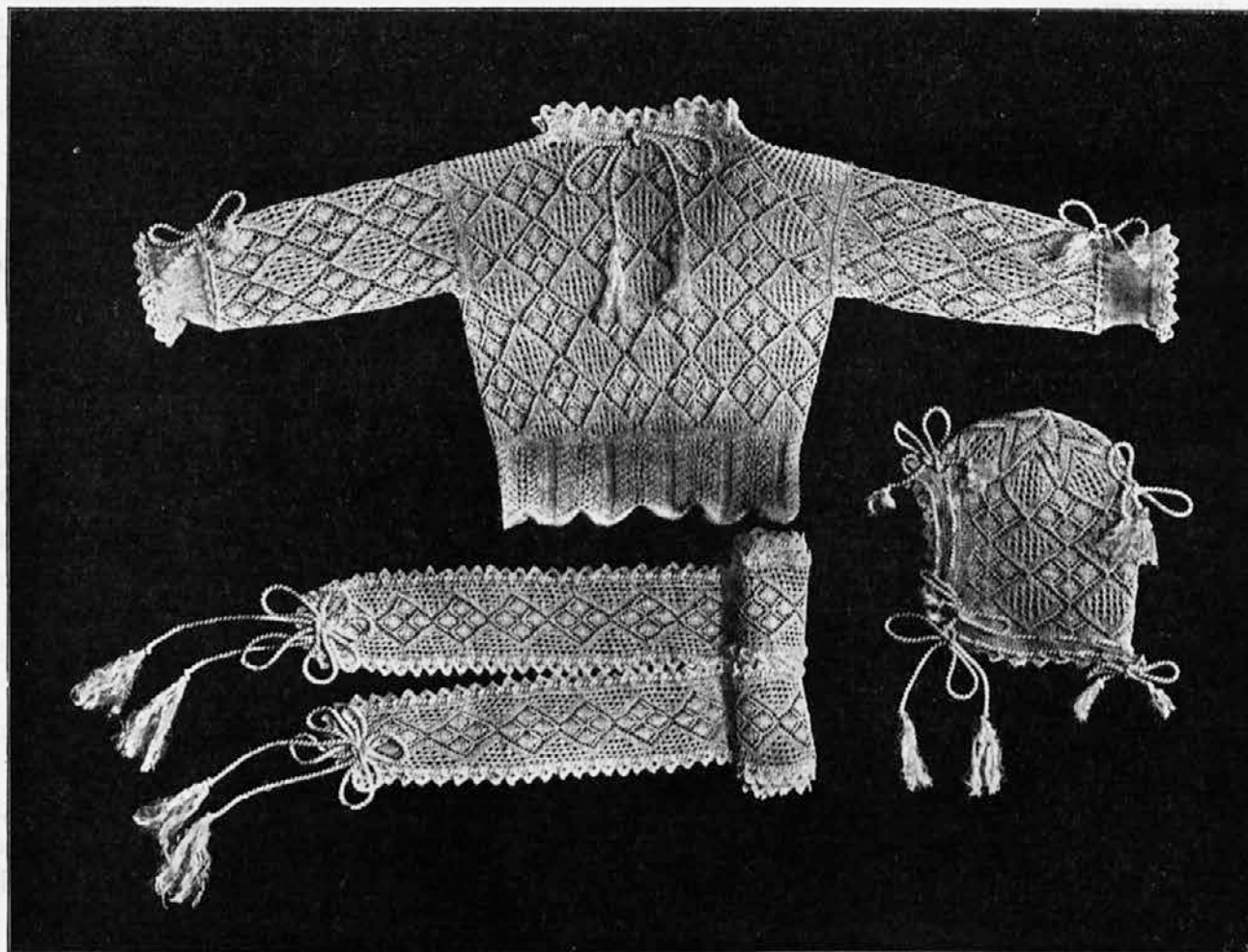

Natalija Skabernetova: Blazina s petelini — (Popis na strani 47.)

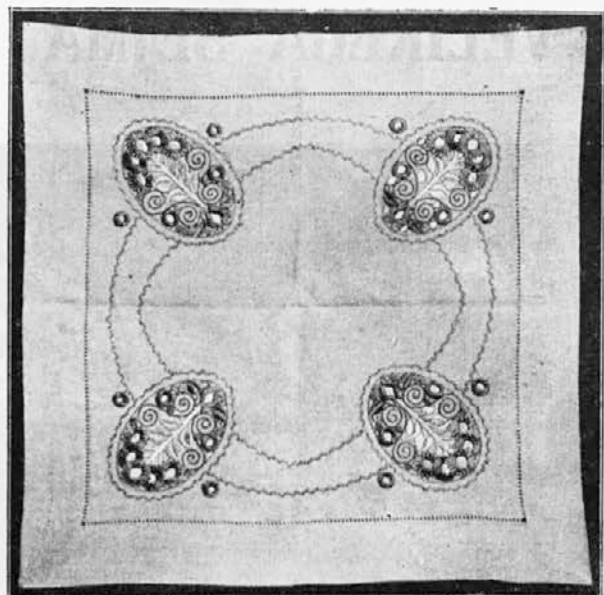

Ista: Ročna torbica

jagode in nazadnje škorca. Stebla so rjava, in sicer sredi svetlejša z nekaterimi temnimi mesti, ob straneh temnorjava. Najtanjša stebla so svetlorjava in pridejo na koncu v zeleno barvo. Liste vezemo s svetlo, različno zeleno svilo. Vsi vbodi enega lista imajo isto smer. Vsak

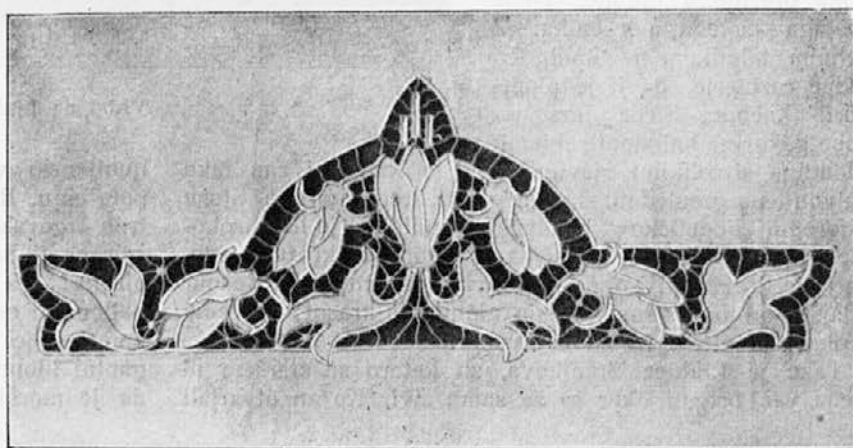
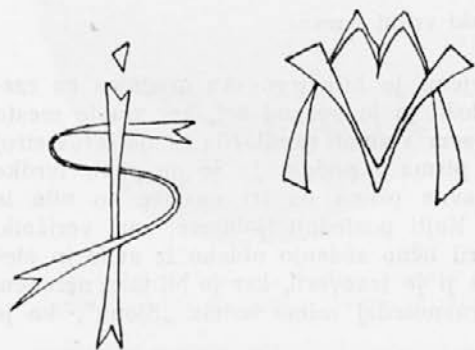

Fani Wenzowska (+): Pletena garnitura za novorojenčke

Šantlova: Prtiček, barvasta vezenina

vbod preseže ves list, srednja glavna žila lista pa trdno drži vse vbode. Jagode so granatnordeče z rjavo piko (muho). Skorca je treba delati po barvani predlogi. Trebušno perje je modrozeleno spreminjasto. Od temne golšče do sredine trebuha preide temnejša barva v svetlejšo, vmes je sivomodro perje in bele pike. Zadnji del telesa je rumenkasto zelen. Da vezenino lepše izvršimo in da med posameznimi vbodi ne vidimo podlage, t. j. svilenega blaga, podložimo škorca z redkimi vbodi, ki ležijo v nasprotni smeri vbodov izvršene vezenine. Za podlogo vzamemo vselej isto barvo kakor za izvršilne vbode. Da se plastično dvigne pero od peresa (perutnic), je treba izvršiti najprej spodnja in nazadnje najbolj na vrhu ležeča peresa. Vsako pero podložimo pesebej, in sicer najmoč-

Šantlova: Motiv za zastor (Richelieu)

neje ob robu. Perje perutnic in repa je rjavo in sivo. Zadnji peresni kolobar v bližini glave je zopet modrosiv. Na vratu in glavi je nekaj svetlih peres, ki jih označimo lahko z enim samim vbodom. Oko je temnorjava pika v svetlem krogu. Kljun je sivorjav. Vbodi so izvedeni v poševni legi od temena k robu. Perje pod spodnjim delom kljuna je belkasto, jezik je rjav in v odprtem kljunu vidni nebes je belkastordeč. Sive noge in kremplji, ki so v sredi podloženi močnejše, imajo modre obročke. Vezenino vporabimo lahko za krasno sliko, zaslon, pokrov skrinjice ali blazino.

Blazina za naslonjalo pri stolu. (Aplikacijsko delo z lahko vezenino.)

Sukno, ki ga rabimo za to delo, mora biti temnosivo ali temnorjavo. Truplo petelinov apliciramo z belo, noge, greben in podbradek z rdečo flanelo. Mesto flanelo vzamemo lahko tudi sukno.

Barva repa in perutnic mora biti spreminjasta. V to jemljemo po 2 niti modre in po 3 niti zelene svile. Nastavek stranskih perutnic in repa vezemo črno. Polžasto zavite oblike pošijemo z rumeno vrvico, ki jo lahko skvačkamo iz biserne prejice (perlesvile). Oko vežemo s črno svilo. Zvezde z belimi vozli so kobaltno modre. Kroge, v katere vezemo poljubne črke z modro svilo, in rob cele slike tvorijo beli vozli. — Za to delo potrebno pavzo je dobiti v redakciji „Vesne“. — (Sliko glej na strani 46.)

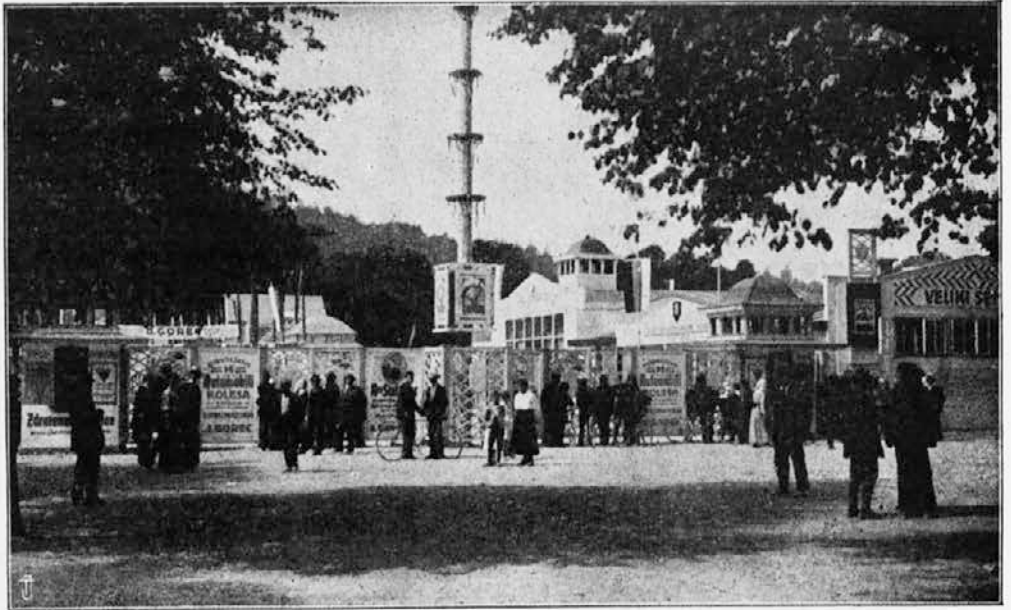
SLIKE Z LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEJMA

Velesejska karijera Ljubice Srčnikove.

Stara 17 let, absolventinja zakonitega trgovskega tečaja in drugih umetnosti brez kruha. Zna pisati na stroj brez interpunkcij in z napačno delitvijo besed. Civilizirana od glave do nog; začela je pri frizuri, potem si je kmalu znala barvati obrvi, si šminkati ustne in se parfimirati. Kasneje je prišla do negovanja rok in poliranja nohtov. Naposled je prešla na redno umivanje onih delov telesa, ki se jih običajno ne vidi, in izza pol leta ima tudi noge brezhibno oprane. To je zasluga nekega poročnika. Z zobnim tehnikom je imela tri tedne razmerje, da ji je plombiral kočnik. Sicer ima pa zobe kakor na kalodont-reklamih.

Blondina z velikimi rjavimi očmi, s katerimi zna tako naivno-lepo pogledati. Po eleganci srednjevisoke njene figure in „bodeljčkov“ bi nihče ne sodil, da je hči širokoplečnega mizarskega pomočnika. Zlobni jeziki tudi trde, da jo je le priženil, ko je bila pravkar ustanovljena. Sedem mlajših bratov in sester nima nič njenih krasot; so pravi proletarski otroci iz slabih razmer.

Taka je Ljubica Srčnikova, za katero se staršem ni treba več brigati, ker se že sama živi. Ko so otvarjali

Vhod na Ljubljanski veliki semenj

Ljubljanski velesejem, je bila trgovska uradnica na razpoložanju. Razpoložil jo je gospod šef, ker mu je mesto treh trgovskih pisem v zmoti predložila tri na šefov stroj spisana ljubavna pisma v podpis. In še na popir tvrdke pisana! Ta ljubavna pisma na tri naslove so bila le ballons d'essai. Kajti poslednji ljubimec, mal verižnik, kateri ji je podaril lično sedanjo obleko iz svile in elegantni klobuk, se ji je izneveril, ker je bil tako neroden, da je moral iti ravnatelj mimo hotela „Slona“, ko je

Razstavišče belokranjskih ročnih del

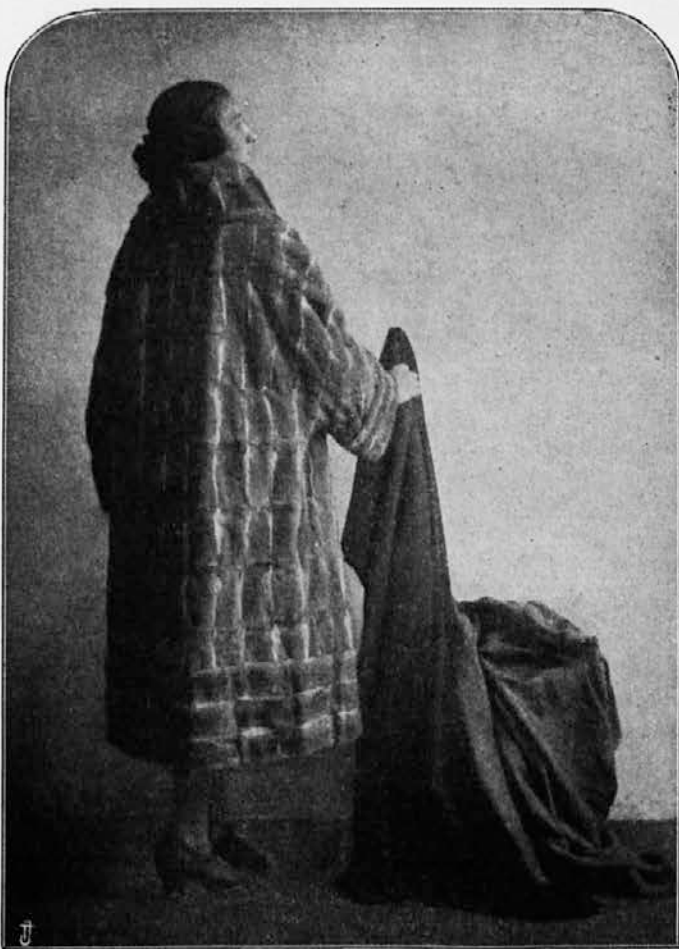

Modra svilena večerna toaleta, vezena z zlatimi motivi, vzetimi s slovenske peče

Z raz-
stavišča
modnega
ateljeja
M. ŠARC
Ljubljana

Toaleta iz belega svilenega platna, na kateri je vezena s črno-belo nitjo bordura nageljnov (Zbirka prof. Siča)

Plašč, napravljen iz polhovine — (Phot. Bešter)

Ljubica sedala z dvema zagrebškima judoma v avtomobil, da se peljejo na Bled. Njen verižnik je pa nosil v suknji pismo, da je prehlajena in je par dni ne bo videl!

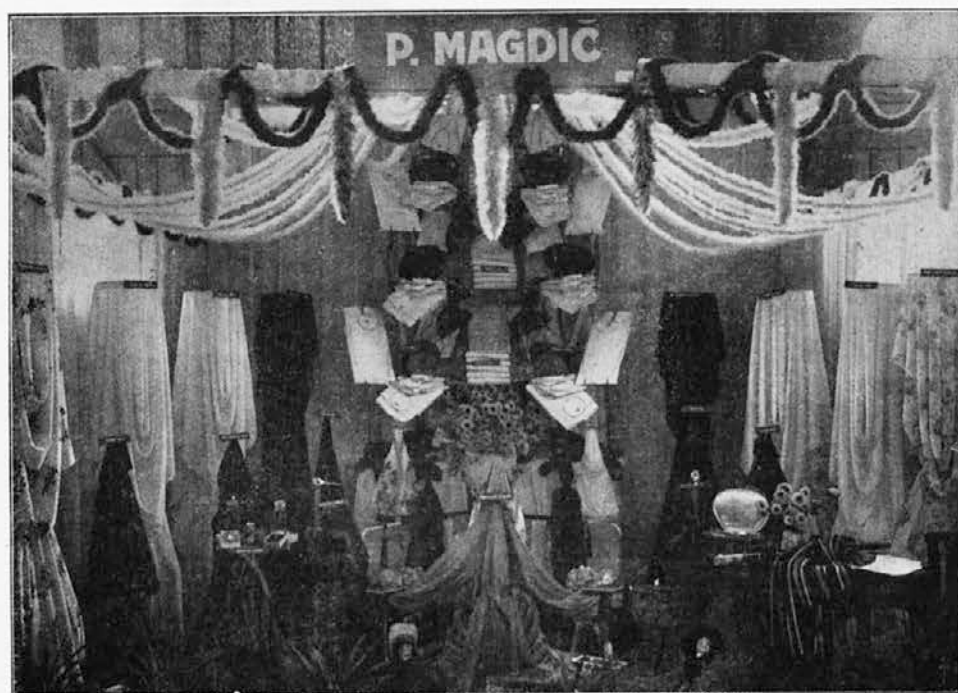
Ko se je z Bleda vrnila v 3. razredu kraljeve SHS državne železnice, je šla spat k prijateljici, čeprav je sijalo sonce. Ob štirih popoldne je pa prav slabe volje tavalala po zelo živahnih ljubljanskih cestah. Vse polno tujcev, avtomobilov, vse se je gnetlo proti Šiški na sejem ali pa odtod. Ljubica pa je imela bankovec za pet dinarjev, dva dinarja in štiri poštna znamke po 25 para v žepu! Takega mačka že dolgo ni doživela.

Kar zadene z lakčevljičkom ob nekaj cingljajočega. Pobere, in glej! bil je vstopni znak za velesejm, za vso dobo. Lice se ji je tako razjasnilo, da se je zasmehljala in je dvorni svetnik, ki je šel ravno mimo, mislil, da velja smehljaj njemu. Ker pa ni dalje reagirala, se je začel ogledovati v izložbeno okno, ali ima morda od tinte vmazan nos ali kaj takega.

„In hok signo Vincenc — je rekel moj junijski študent, kedar se mu je kaj ugodnega pripetilo“ je dejala sama sebi, si pripela znak in hitela na velesejm.

Razstavljenе stvari so jo spravile zopet v trenutno slabo voljo, ker si jih je požežela, ni pa imela ne sredstev, ne kavalirja. Vesela je bila, ko jo je povabil mlad inženjer, ki je znan skoro z vsemi ljubljanskimi dekletmi brez gardedam, na čebabčiče in pol litra vina. Toda kmalu jo je zapustil in obsedela je pri šele polovično izpraznjeni steklenici. Rekel je, da mora domov po hišni ključ; v resnici pa je imel rendezvous ob začetku Rakove Jelše. In tja je precej hoda.

V tem času so zatvarjali velesejm. Zvonovi so zvonili in ljudstvo se je trlo v oddelek z gostilnami, ki je ostajal

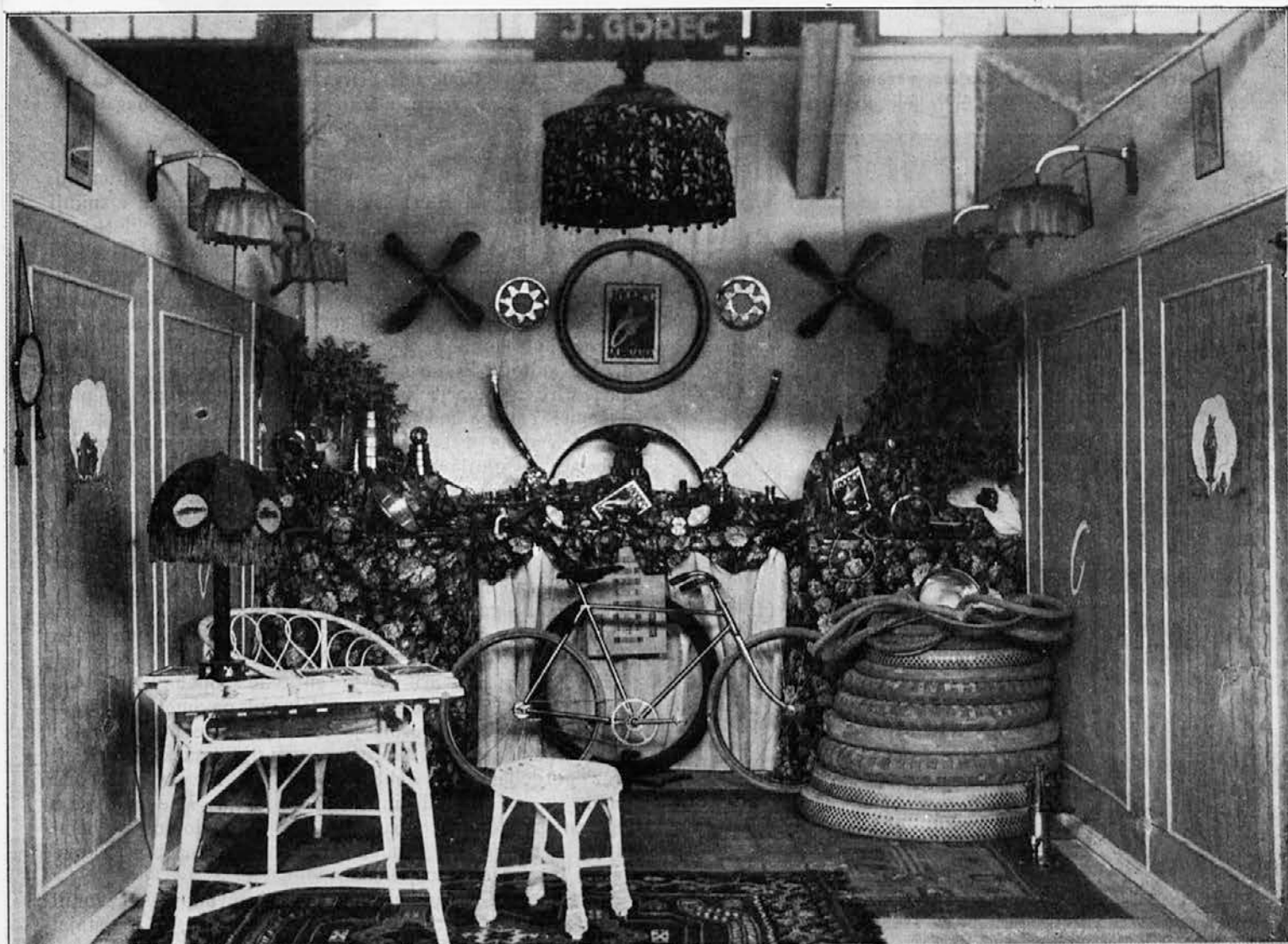

Tvrčka P. Magdič v Ljubljani

Pokojni g. Pavel Magdič je svojo modno in sportno trgovino ustvaril zgolj s svojo podjetno marljivostjo in nevstrašenostjo napram težki konkurenci. Trgovina, ki je danes ena najelegantnejših te vrste v Ljubljani, se bavi tudi s prodajo jugoslovanskih narodnih noš in vezenin

odprt do jutranjih ur. Ko so jo ljudje tako v hrbet suvali, se je prignetel mimo Ljubice v polcivilno eleganco bogatega rodoljuba z dežele oblečen hrust; star kakih šestdo osemtrideset, je bil pravcata mesarska lepota. Čeden človek dobrodrušnih sinjih oči, zelo rdečega lica, bujnih kodrastih las kakor gotovi frizerski pomočniki ali dalmatinski študenti in malih rumenih brk. Ko se je za trenotek tiščal ob Ljubičin stol, ker mu gneča ni dala iti naprej, je zapazila Ljubica, da mu gleda iz stranskega žepa ob boku suknje debela listnica. „Kakšna lahkomiselnost; prvi tat mu jo mora izmakniti če hoče ali noče“, si je dejala Ljubica, segla previdno tja in skrila listnico pod svoj pleteni svileni jopič, ki ga je nosila čez roko.

Seveda boste mislili: Ljubica je listnico ukradla. Pa se jako motite! Ljubica je sicer svoje srce oddajala na drobno, v ostalem pa je bila vseskozi poštena, čeprav je imela tri pare čevljev, ki so bili ukradeni v bivši Szantnerjevi trgovini. Te čevlje ji je podarila prijateljica, ki ji je bila dolžna protiuslugo za dvamesečno elefantiranje, in ta pri-

Razstavišče tvrčke J. Gorec v Ljubljani

jateljica je čevlje sama dobila v dar. Torej skozi in skozi poštna zadeva.

Ljubica je tiščala listnico pod jopičem in se rinila za svojim rodoljubom, točno ga opazuje. Naenkrat je segel v žep, blazno pogledal okrog sebe in se začel vedno hitreje otipavati po vseh žepih. Že je hotel začeti vpiti, da so ga okradli. Ta trenotek je pristopila Ljubica Srčnikova ter ga sočutno-sladko vprašala, ali je kaj izgubil. Pri tem ga je izpod svetlih svojih kodrčkov pogledala s takimi očmi, kakor Murillova madonna. Tako ga je fascinirala, da ni začel ne kričati, ne kleti. Z drhtečimi usti in ves pobledele (v resnici je postal sivkasto-lila) ji je razodel, da mu je izginila listnica s približno 34 tisoč kronami. Ljubica je konstatirala, da diši mož močno po vinu. „Ali ste imeli v listnici tudi kako legitimacijo s fotografijo?“ praša Ljubica. „Seveda“ pravi možakar. „Potem pa poglejva, če je tale tukaj“ pravi Ljubica, „skoro sem padla čez njo, ko sem nanjo stopila“ in mu pomoli njegovo listnico pod nos. Mož je zgrabil svojo ljubljeno usnjato znanko in od veselja so mu stopile solze v oči. Šla sta na samotnejši kraj, kjer je osrečen odprl portefeuille in najprvo dognal, da ničesar ne manjka. „In vidite, gospodična, tukaj je pa moja fotografija“. Ljubica je potrdila, da je to res on in hitro tudi pogledala ime na legitimaciji. To ime je že slišala v trgovskih krogih. Bilo je ime zelo uvaževanega trgovca in podjetnika iz prijaznega štajarskega trga (trgi so vedno prijazni, četudi bi se radi odurne njih dolgočasnosti najraje obesil, ako si le en dan tam-

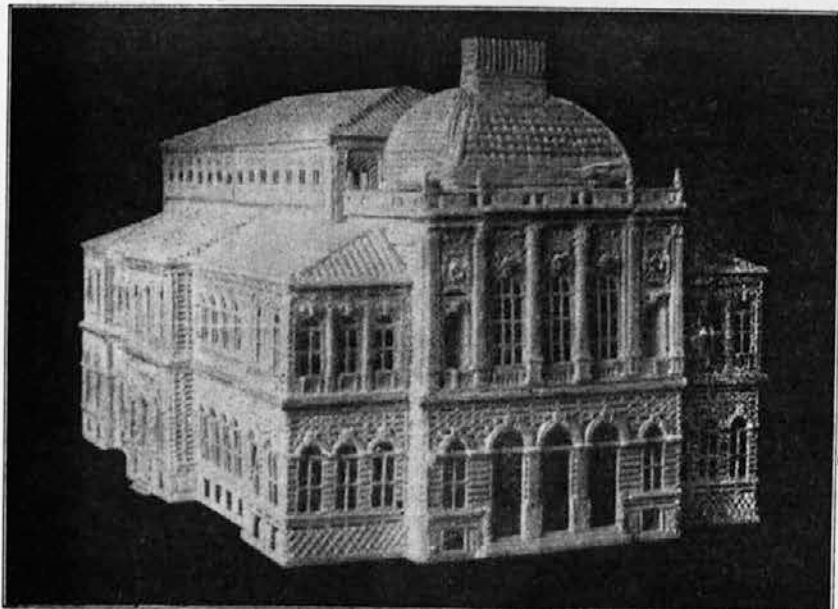

Ženitvoanjska miza, ki jo je razstavil F. Herzmansky, vrtnar v Ljubljani

bi piskala flavto: „Kaj, ko bi se malo odpočili po tem strahu in izpili kozarček dobrega vina, da vam odleže?“

Sram ga je bilo, da bi ga imela za kmetavza in priborila sta si dva stola pri šampanjcu. Poleg vina ji je nanosil vrhniških klobas vseh vrst, sladkarij, sardin in likerjev iz ruske restavracije in še turške kave. Ljubica ni bila le mlada in lepa, nego tudi požrešna. Jedla je, da je možakar kar debelo gledal, kam devlje. Tako dobro se ji že ni godilo, odkar sta jo hrvaška juda po „zaroki“ popustila na Bledu. — „Kaj ste tako zamišljeni, gospod... oprostite, kako je že vaše cenjeno ime?“ —

„Oh, pardoň, saj res, saj se vam še predstavil nisem! Vincencij Kosmatič, trgovec s Štajarskega. Zamislil sem se pa le v to, kaj bi rekli doma, če bi bil okraden; moja žena —“. Tu je umolknil, se popraskal za ušesom in izpil ex dva kozarca šampanjca. „Ah, ste oženjeni! Sem mislila, da ste še fant, prav

Narodni dom, ki ga je napravila iz španske pene, slaščičarna Novotny v Ljubljani

Godbeni paviljon, ki ga je izdelal ključavničar Rudolf Geyer v Ljubljani

za gotovo, ko ste tako mladi in „fejst.“ — „Hm, ja, hudič — oprostite! — oženjen sem; a včasih takole mi prav dobro dé, če sem malo sam — to se pravi, če ni žene zraven.“ In ženirano se je zasmel. „Ali je take hude sorte?“ — „Veste, izvrstna gospodinja in še preveč rada me ima in grozno skrbi zame, ampak dve stvari

sta: Za osem let starejša je od mene in pa nobene druge ne smem prijazno pogledati, če sva skupaj.“ — „To je res malo nerodno; no, če bi zdajle prišla —

„Za božjo voljo, ne kličite volka!“

„No, no, saj gospa menda ni volkulja. Če bi prišla, ti ji povedali, da sem vam denar rešila, pa bi pač razumela položaj.“ To je bilo gospodu Vincenciju po

godu. Saj res, to je izgovor! Bal se je bil malo, da bi ga znanci, ki jih človek vedno tedaj srečava, kedar jih

je najmanj treba, doma ne opravljali. Zavest primernege izgovora ga je spravila šele v pravo židano voljo in mu vrnila notranji mir.

Mimo so hodili znanci in znanke Ljubice. „Serbus punčka“, „Ja Ljubica, Bog te požvižgaj“, Na zdr, srček“ in podobno je letelo Vincenciju Kosmatiču na uho. In ni trajalo dolgo,

pa so prisedli nekteri prijatelji in prijateljice. „Vidim Ljubica, da imaš strica iz Amerike, dovoli, da se ga radujemo s teboj.“ Gospod Vincencij je bil razigran in dovtipen in je plačeval, kar se je dalo. Seveda so se pobratili in Ljubica je poljubila „brata“ Ceneta tako mokro in globoko, da so mu kar mravljinici gomezeli doli po grlu. Okrog desetih sta se

Cene in Ljubica poslovila in tiščeča se drug drugega pod pazduho odšla po temnem drevoredu proti mestu. Da ni bilo dolgčas, je Ljubica izpraševala Ceneta po razmerah. Zlasti jo je zanimalo, da je podpredsednik Prekmurske zemljedelske banke in ima tam 40 odstotkov akcij ter merodajno besedo. „Ravnateljji plešejo, kakor jim zažvižgam — hup“ se je pobahal. Potem je pa obstal: „Ja, kam

pa pravzaprav greva?“ „Veš kaj, pojdiva še malo k tebi na domač pogovor in izpijva, kar si seboj vzela.“ — „Ja... pa... dobro, seveda, saj res, pametna — hup — beseda,“ in pritisnil jo je tako nase, da je zavpila „au“. Prenočeval pa je v kupčijski pisarni prijatelja Jankota Podnebnika, ki je imel doma že preveč drugih gostov. Na

velikem divanu so mu pripravili prav vablivo posteljo. Ljubica je poznala to pisarno dobro, ker je služila tam neka prijateljica. Zada je bil velik divan, ki bi bil vedel marsikaj zanimivega povedati o nočnih posetih gospodarja. V spodnjem predalu jeklene blagajne je bilo vedno likerjev, vina, cigaret, sardin, salam, keksov itd. Okna so se z lesenimi oknicami dala od znotraj hermetično zapirati proti vsaki radovednosti. Le skozi razpoko je včasih poškilil

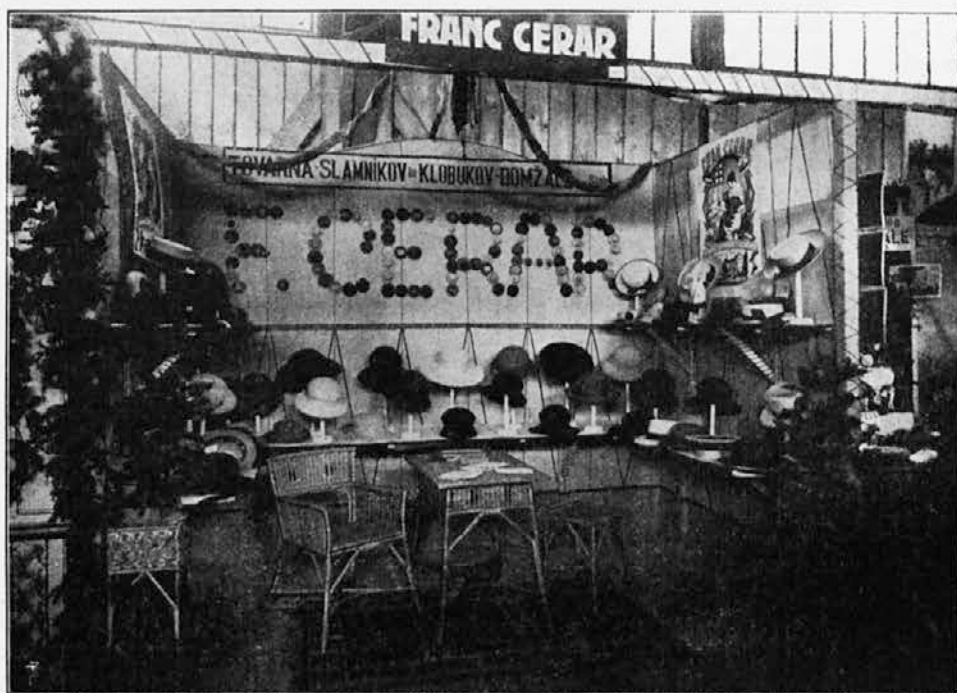
kakor britev tanek žarek luči na cesto in tedaj se je policijski stražnik namuzal in si mislil svoje. Dobival je pa vedno kaj napitnin „radi pažnje na vlomilce“.

Cene se je z nevajenim mu ključem nekaj časa mučil na vratih. „Daj no sem“ je rekla Ljubica in odklenila. Ko sta bila na varnem in elektrika prižgana, je Cene, za-

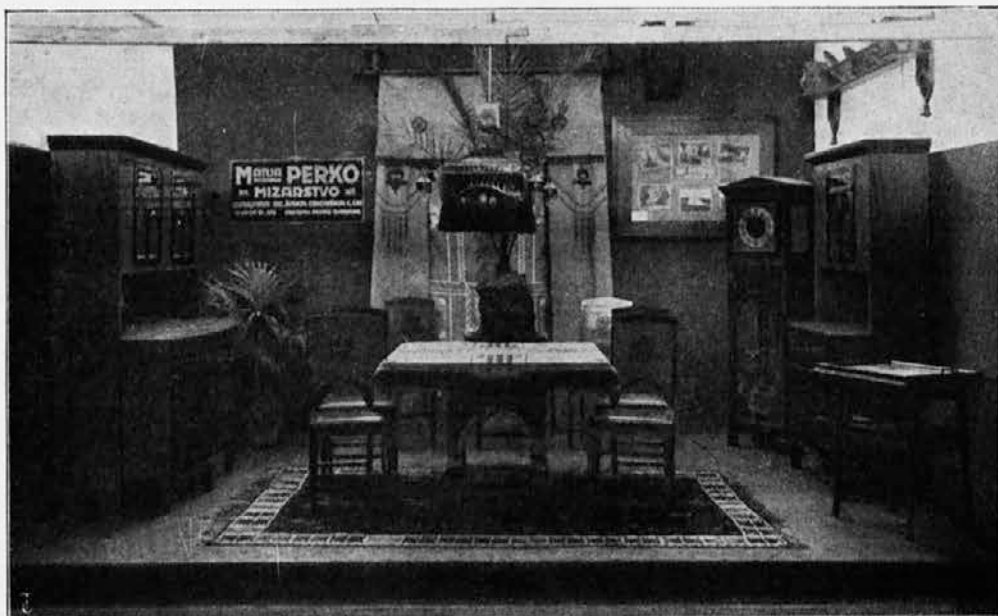
gledavši umivalnik, slekel suknjo in si začel v hladni vodi umivati obraz in potne roke. Ljubica pa je sedla k pisalni mizi, si ogledala dodelana pisma, ki so čakala na podpis, vzela prazno polo in začela nekaj pisati. „Kaj pa pišeš?“ — „O nič, sem hotela le nekoliko poskusiti, kakšna peresa imajo tukaj“ in je to, kar je napisala, porinila pod velik pivnik.

*

Dve uri sta bili pretekli, ko sta se oba zbudila iz polurnega spanca. Cene je bil zopet žejen; privlekel si je klubski fotelj k pisalni mizi, odmašil steklenico in natočil kozarec, ki je bil na umivalniku. Ljubica mu je sedla v naročaj in se posvetila zlasti jestvinam. Tako sta skrbela za želodec, za srce pa s poljubi in objemi. — To rajsko idilo je raztrgal telefon, ki je brutalno zazvonil. Skočila

Razstavišče tovarne Franc Cerar v Domžalah

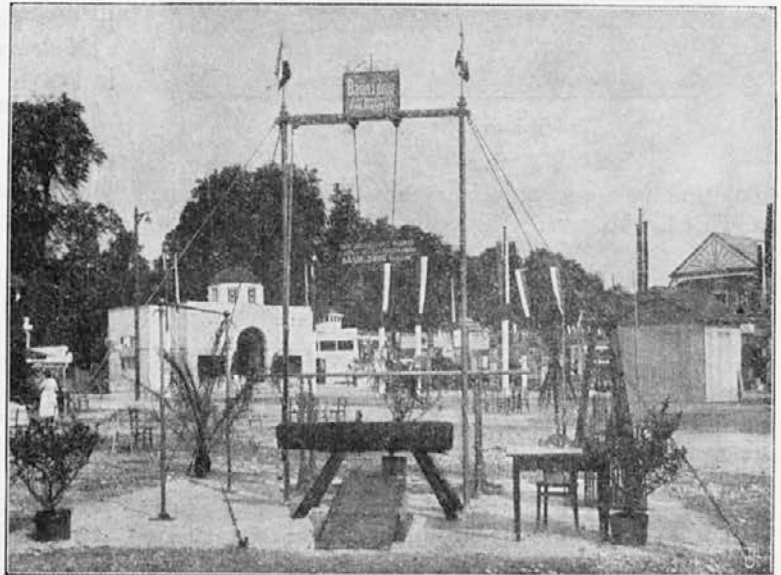
Matija Perko v Ljubljani: Moderna narodna sobna oprava

sta tja in vsak je vzel po eno slušalo. „A, si doma, serbus. Tukaj Podnebnik. Ti, tvoja gospa je tukaj in pride z avtom takoj k tebi.“ Cene je odskočil in iskal svojo srajco. Ljubica ga je pa prijela za roko: „Poslušaj do konca!“ — „Halo — halo — Cene, ali si še pri telefonu? ja, dobro. Veš, pravi, da je imela danes zvečer sanje, da so te ubili, oropali in vrgli pod vlak. Pa ji ni dalo miru in je sedla ob desetih na avtomobil. Serbus.“ — Z mrzlično naglico sta se oblačila. Ljubica je kontrolirala njegovo toaleta. „Ne pozabi na kravato — hlače imaš zapete samo okrog pasu.“ Medtem je Ljubica skrivaj potegnila ključ iz zadnjih vrat, ki so vodila v vežo. Tudi posteljo je za silo vravnala. Že se je od daleč čulo bučanje avtomobila — a šel je mimo. Hvala bogu. „Sedaj pa zbeži,“ je sopihnil Cene in hitel k vratom. A tedaj je prihrumel drug avtomobil in zahreščal pred vrati. „Steci zadaj ven!“ — „Je zaklenjeno, a ni ključa.“ — „Za božjo voljo!“ — „Rešim te, Cene, samo tole podpiši!“

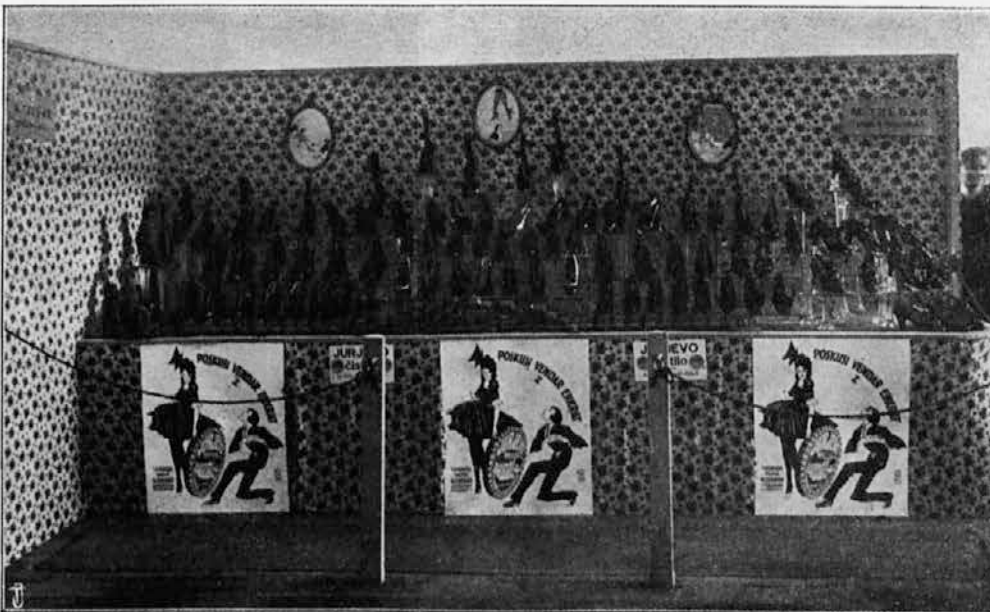
je šepnila Ljubica, potegnivši svoje pisanje izpod pivnika. Cene je polblazen podpisal. Komaj je podpisal — na vrata so že bunkali — je sedela Ljubica že pri pisalnem stroju in pisala: Velecenjeni tvrdki Otorepec in drug, Dolnja Lendava. — V posesti Vašega cenjenega z dne . . . Zdaj je Cene kapiral. S trepetajočo roko je odklenil in „Cene!“ je viknil ženski glas, ob Ceneta pa je butnila v kožuh zavita masa mesa in se mu s tako silo obesila okrog vratu, da je za dva koraka nazaj odletel. „Torej si še živ!“ — „O, popolnoma.“ — In zopet: „Cene!“ A ta „Cene“ se je čul že čisto drugače. „Kaj pomeni ta ženska?“ Cene: „Kakšna ženska?“ — „Tale frklja tukaj,“ je siknilo iz kožuha. Cene je bil kakor na usta vdarjen. Ljubica je pa skočila pokoncu kakor razjarjen ris (čeprav ris nikdar kvišku ne skače): „Gospa, odločno si prepovedujem vsako nesramnost! Nisem nikaka ženska, frklja pa še manj! Saj bi raje spala, če bi me naš bančni direktor ne bil komandiral, da moram iti temule gospodu pisat trgovsko korespondenco. Niti večerjati nisem imela časa.“ Jokaje se je zgrudila na stol in si pritisnila roke pred obraz; skozi prste je pa škilila, kaj bo zdaj. „Bodi vendar pametna, Malči,“ se je okorajžil

O. Bračko v Ljubljani: Parfumerija in toaletni predmeti

Telovadno orodje tvrdke Bašin i drug v Ljubljani

M. Trebar v Ljubljani: Moderni čevlji

naposled Cene, „saj vendar vidiš, kako naporno delam, že nekaj ur grozno naporno delam; sem dobil toliko nujnih naročil na sejmu. Ta uboga gospodična še večerjat ni mogla iti, zato sem poslal po malo vina in prigrizka“. In zopet Ljubica: „Mar mi je za vaš honorar — tako nesramno izkoriščanje! Človeku spanje krasti in potem še čast!“ Pri tem je grozeče pogledala gospo Malči. Ta je postajala vedno malodušnejša. Vrtela je še nos po sobi, kjer je dišalo po parfumu, vinu in cigaretah. Naposled je pihnila: „Pfu, kakšen zrak!“ A takoj je dostavila: „No, prav; pojte zdaj domov, gospodična.“

Ljubica je pograbila velik kup raznih kupčijskih pisem z mize in rekla: „Bom še doma kolicionirala. Jutri ob desetih vam

Izdelki družbe „Acria“

moj brat prinese vse skupaj k vašemu oddelku na sejem. Lahko noč.“ In odjadrala je kakor razžaljena kraljica.

„No, ta si bo lepe stvari o tebi mislila,“ je zagodrnjal Cene, ki je naposled našel duševno ravnotežje. „Ali pa jaz o njej,“ je siknila gospa Malči; „in o tebi,“ je še dostavila in moža divje pogledala. Cene pa je v tonu dvigajoče se jeze odgovoril: „Prosim te, pusti že svoje neumnosti, če ne, ukažem šoferju, da naju ta trenotek odpelje na Štajarsko.“

Tega se je gospa precej ustrašila, ker je v Ljubljani hotela prebiti par prijetnih dni in si raznega nakupiti. In da bi niti velesojma ne videla! Torej je odnehala. Rekla pa šje možu: „Cene, tukajle bom spala jaz, da ti nemara ne pride še enkrat na misel, diktirati ponoči pisma. Ti pa sedi na avto

in se pelji k Podnebnikovim na stanovanje, kjer zame pripravljajo posteljo. Bom tačas že tja telefonirala.“

Cene je ubogal, vesel, da je inkvizicije konec. Gospa Malči je dobila še en nov napad, ko si je pobljže ogledala posteljo. Sprva se še vleči ni hotela; a spanec je bil le prehud. Proti jutru se ji je zasanjalo, da jo preganja strašen bik. Ko jo je zadaj nabodel, se je s krikom zbudila. In čudno; tudi vzdramljeno jo je še bolelo. Zlezla je iz postelje, prišvrknila električno luč in pogledala po rjuhi. Pa ni našla ničesar. Potem je segla zadaj pod srajco na boleče mesto in nekaj trgeda ji je obležalo v roki. Bil je na dvojce prelomljen ženski glavnik iz ponarejene želvovine; ostri robovi so se ji bili vtisnili v težko mast in glavnik je obvisel na koži. „Cene, le počakaj!“

Toda Cene je šel v Prekmursko zemljedelsko banko, si dal iz svojega konta izplačati večjo vsoto in je zjutraj položil gospej Malči k beli kavi zapestnico z briljantom. S kislim obrazom sicer, a s čutom brezhibnega krepostnika.

Ljubica je pa dopoldne stala pred nadravnateljem „Cenetove“ banke in mu z gracijo predložila tole pisanje: „Ravnateljstvo Prekmurske zemljedelske banke v Ljubljani. Vljudno prosim in je moja trdna in izrečna volja, da takoj sprejmete gospodično Ljubico Srčnikovo v službo naše banke pod sledečimi pogoji: Tri leta od strani banke neodpovedljivo, začetna plača 4000 K na mesec, vsakega pol leta 800 K več. Delokrog določi ravnateljstvo. Z odličnim spoštovanjem Vincencij Kosmatič.“ Razen zadnjih dveh besed, ki sta bili pisani s svinčnikom, je bilo pismo od Ljubičine roke.

Nadravnatelj je debelo gledal, študiral podpis in videl da je pravi. „Ti prokleti kmet,“ je zarenčal.

„Prosim?“ je rekla Ljubica.

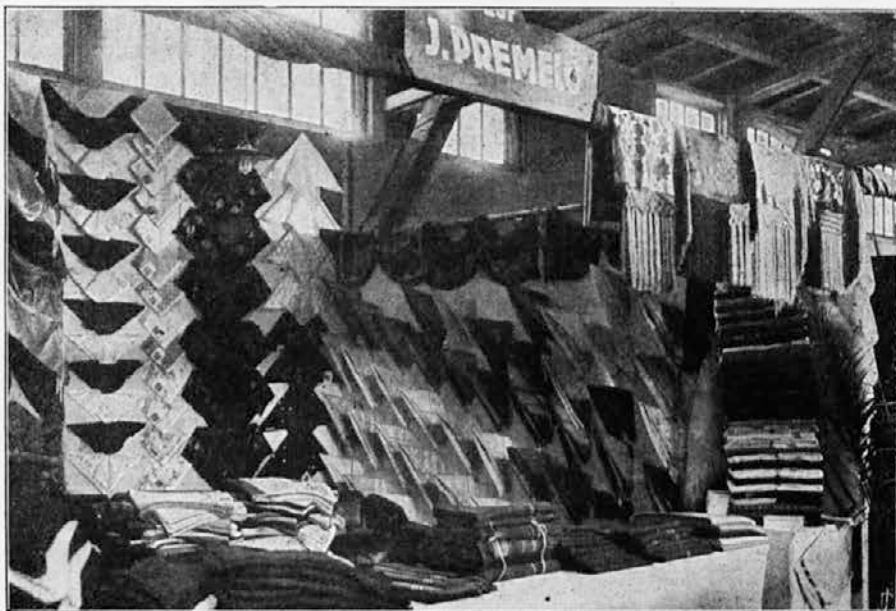
„Je že dobro, sem rekel, v pondeljek ob poldevetih zjutraj izvolite nastopiti.“ Ljubica je napravila koketen kniks in odplavala kakor primaballerina.

„Napačna pa ni kar prav nič,“ si je dejal nadravnatelj in strmel v vrata, ki so se za njo zaprla. Pri tem je napravil grimaso, ki naj bi pomenila nekaj posebno prefriganega.

Cene je šele kasneje izvedel, kaj je podpisal. V prsnem tonu globokega prepričanja in važnosti je potrdil svoj podpis, rekoč, da mu je bila ta gospodična z najmerodajnejše strani priporočena kot nekaj posebnega za bančni posel.

Nadravnatelj je previdno molčal in mu je bilo sploh vseeno, ker prestopil bo v neko novo banko. Namerava Ljubico tudi poročiti, ker ni izbirčen človek glede ženske provenijence in preteklosti, in tako ima Ljubica Srčnikova perspektivo, da postane ugledna ljubljanska dama, ki bo igrala ulogo v meščanski družbi ter bo omenjana v listih pri dobrodelnih in narodnih prireditvah. Hoditi se je skoro odvadila; prevažala se le z avtomobilom. In pravi, da kaj tako lepega, kakor velesojm, še ni bilo v Ljubljani.

M. Z.

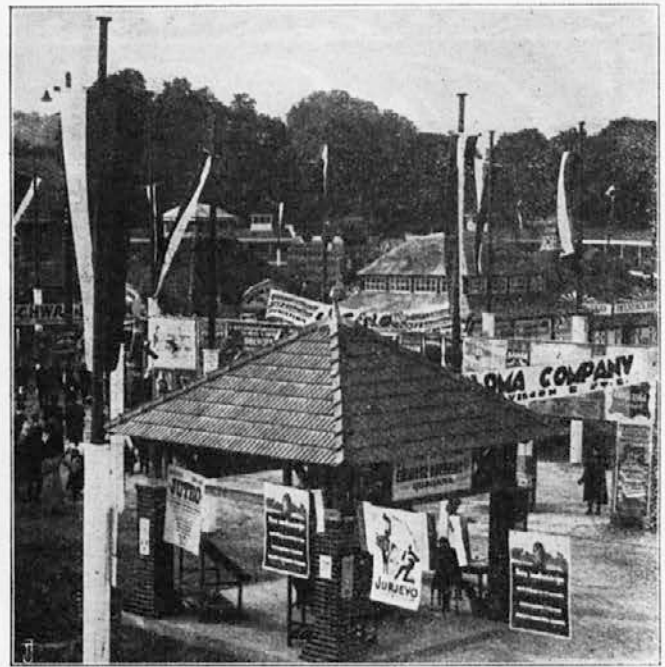
J. Premelč v Ljubljani: Manufaktura

Puškarna F. K. Kaiser v Ljubljani

Razstavišče „Chrysis“ v Ljubljani: Parfumi in toaletni predmeti

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

Slovenska gradbena družba z o. z. v Ljubljani:
„Lastna hišica“ na Lj. vel. sejmu 1921

KUHINJA.

Odslej bo vsaka številka „Vesne“ prinašala tudi po nekaj dobrih kuhinjskih receptov. Ako bi se cenjene naročnice „Vesne“ zanimale za posebne recepte ali sestavo obedov, naj to javijo pismeno našemu uredništvu, ki bo radevolje ustreglo vsaki tozadevni želji.

Dober makov štrukelj. 15 dkg presnega masla zdrobimo z 28 dkg moke. Temu pridenemo 1 jajce in 1 rumenjaki, nastrgane limonine lupinice, soli, 5 dkg sladkorja, 2 žlici smetane ali mleka in 1 1/2 dkg shajanega kvasu (kvas raztopiti v toplem mleku za 3 žlice in primešati za 1 žlico moke ter postaviti da vzhaja). Vse to umesimo v testo, ki ga postavimo za 3 ure vzhajati (na hladno!) Nato ga na potresenem prtu razvaljamo, pomažemo s sledečim nadevom, zvijemo ga, denemo na pomazan pekač, postavimo iznova vzhajati, pomažemo z raztepenim beljakom in spečemo. Ko se ohladi, ga zrežemo na poševne rezine in potresemo s sladkorjem. Nadev: 35 dkg maka zmeljemo na mlinčku za kavo ali pa drobno stolčemo v možnarju ter ga zakuhamo v 1/8 litru mleka in pridenemo sladkorja po okusu. Ko se ohladi, mu dodamo 1 ali 2 jajci in košček masla (in lahko tudi 5 dkg rozin). — Opomnja. Namesto makovega napravimo lahko tudi orehov nadev. 35 dkg zmletih orehovitih jederc zakuhamo v 1/8 litru mleka, pridenemo sladkorja po okusu in ko se ohladi, še 1 jajce, 1 rumenjaki, košček masla in nastrgane limonine lupinice. — **Fantazijski zrezki.** 1/8 litra mleka in 6 dkg presnega masla zavremo, nakar pridenemo 6 dkg moke, dobro zmešamo in odstavimo od ognja. Še vročemu primešamo 1 jajce in 1 rumenjaki, nekoliko popra, 20 dkg sesekane kuhane gnjati in 25 dkg sesekanih kuhanih ali pečenih mesnih ostankov. To zmes postavimo za 1 – 2 uri na hladno, nakar napravimo za palec dolge svalke, jih paniramo v raztepenem osoljenem jajcu in v drobtinicah ter ocvremo na razbeljeni masti.

J. Magdič

Modna Trgovina

Ljubljana

Nasproti glav. pošte

Ravnokar

dospеле zadnje novosti

*Obleke
Kostumi
Plasči
Bluze
Kožuhovina
Moški klobuki
Perilo
Kravate
Pokavice
Dežniki*

NOVE KNJIGE.

Čika Jova-Zmaj: Malaj in Malon in druge pesmi za deco. Poslovenil Alojz Gradnik. Založba „Jug“ v Ljubljani. — Cena vezani knjigi 14 kron, po pošti 2 kroni več. — Naša mladinska literatura je nadvse revna. Zato moramo s hvaležnostjo sprejeti vsako mladinsko knjigo, ki jo nam o priliki naklonijo slovenski založniki. Z veseljem pa moramo ugotoviti, da knjige „Malaj in Malon“ ni treba presojudati s tega stališča, ker v njej so v dokaj dobrem prevodu zbrani taki biseri, da bi se knjiga uveljavila tudi pri preobloženosti književnega trga. Čika Jova je priznan mladinski pesnik, ki je po zbirki pesmi „Kalamandarija“ priljubljen tudi med Slovenci. Z zbirko pesmi „Malaj in Malon“ pa postane gotovo našim malčkom še ljubši. Ljubke so na pr. pesmi „Na ledu“, „Račun brez krčmarja“, „Anka ciganka“, „Tinček-pobalinček“ itd. in za deco do 10 let je to pravo čtivo; tudi še nepismeni otroci si jih bodo radi zapomnili. Kakor rečeno, prevod je v celoti prav čeden. Semintja se sicer ne moremo z njim čisto strinjati. Tako na pr. ni jasno, kaj hoče prevajalec povedati s pesmijo „Vrtača“ (Naša vrtača se urno vrti, v krogu zapleše . . . itd.). Vrtača, to je topografski pojem, nekak klanec ali ovinek; v Ljubljani imamo kraj „Na vrtači“. V resnici gre pa menda za otroško igračo, ki ji pravimo vrtavka. Nekatere pesmi imajo podučevalen, moralizujoč konec. To je za otroke primerno, dasi je didaktična poezija samaposebi sicer nekaj ne ravno okusnega. Pesem bodi pesem, morala pa morala. — Ker je cena knjigi zelo nizka in oprema lična, priporočamo knjigo vsem najtopleje! — Zlasti opozarjamo nanjo šolska vodstva in stariše. Knjigo se naroča pri založništvu „Jug“, Ljubljana, Pred škofijo 21.

Uredništvu sta došli še šolski knjigi:

Fizika za višje razrede srednjih šol. Spisal prof. Jožef Reisner. Druga izpremenjena izdaja. Ljubljana 1921. Založila Jugoslovanska knjigarna. Tisnila Jugoslovanska tiskarna. Cena vezani knjigi 36 dinarjev.

Slovenska čitanka za drugi razred srednjih šol. Sestavil Josip Wester. V Ljubljani 1921. Založila Jugosl. knjigarna. Tisnila Jugoslovanska tiskarna. Cena vezani knjigi 17 dinarjev.

PARFUMS CHRYSIS

BUREAU COMMERCIAL
(POUR LA YOUIGOSLAVIS)

LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 4/I.

ZALOGA PARFUMA
IN TOALETNIH PREDMETOV

24

T. NOVOTNY

IZDELOVANJE VSAKOVRSNEGA
PECIVA, MEDIC IN KEKSOV

LJUBLJANA

OPEKARSKA CESTA ŠTEV. 26

28

Modni salon
za gospode

JOS. ROJINA
LJUBLJANA

Aleksandrova
cesta št. 3

21

SLOVENSKA GRADBENA DRUŽBA

— Z O. Z. —
LJUBLJANA

Tehnična pisarna v tovarni Keršič.

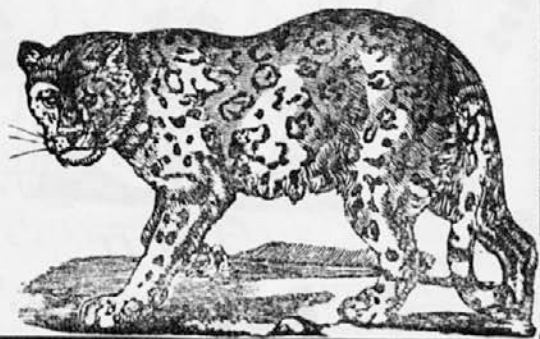
Izvršujemo: Vse vrste visokih in globokih gradb, betonske in železobetonske gradbe, vodne gradbe, električne centrale, moderne industrijske gradbe, mostne gradbe itd. **Posebnosti naše produkcije:** Leseni polnostenski nosilci za strehe z velikimi razponi, tvorniško izdelovanje lesenih zložljivih stanovanjskih hišic. — Oddelek za gradbeno mizarstvo. — V kolarskem oddelku se izdelujejo luksuzni in tovorni vozovi vsake vrste, karoserije za avtomobile, samokolnice itd.

3-31

FILIP BIZJAK

KRZNAR, Ljubljana (Kolizej)
Gospodsvetska cesta 13

Vsa krznarska dela se izvršujejo v najmodernejših oblikah. Mufi in boe iz najfinejše kožuhovine vedno v zalogi. Naročila točno in solidno.

3-36

Matija Perko

Splošno mizarstvo

Zgornja Šiška

Celovška cesta št. 121

Telefon 372

18

Vsakovrstne slamnike in klobuke najnovejše
oblike ima vedno v zalogi

Franc Cepar

tovarna slamnikov in klobukov

Domžale—Stob

Posebno priporočljivo za modistinje. Vedno najnovejša
izbira. Cene primerno nizke

27

Umetno vrtnarstvo

*Franc
Herzmansky*

Ljubljana,

Prešernova ulica št. 5

*Vence, šopke itd.
se izvršuje točno
in umetniško*

35

IVAN ZAKOTNIK

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Dunajska c. 46

*Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene staobe, ostrešja
za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla,
stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.*

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja. Telefon št. 379

19

MODNA IN ŠPORTNA TRGOVINA

A. ŠINKOVIC

(NASL. A. SOSS),

LJUBLJANA, MESTNI TRG 19

*Priporoča perilo za dame, gospode in otroke.
Pletenine, kožuhovina, svila, čipkasti izdelki itd.
Vedno novosti sezije. — — Postrežba točna.*

Cene priznано nizke!

6—32

O. Bračko

*Parfumi, rokavice in
toaletni predmeti*

Ljubljana

*Dunajska
cesta št. 12*

34

TOBI SE DOVSOD NAJBOLEŠE DOBI SE DOVSOD

OTROŠKO POSIPALO

Diva

GLAV ZALOGA: I. CKOTAR, LJUBLJANA

ADRIA-IZDELKI

Ljubljana, Gosposka ul. 16

Kupujte edino le domači izdelek
„Adria“ pecivni prašek in vanilin-
sladkor, ki se prodaja v korist
„Jugoslovanske Matice“ in „Kola
jugoslovenskih sester“.

22

«Progres»

*Izdelovalnica in prodajalna otročjih igrač
Ljubljana, Wolfova ulica (v hiši svečarja Dolenca)
Najlepša, trpežna Miklavževa in Božična darila za otroke*

37

DELNIŠKA TISKARNA, D. D. V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA CESTA 16

Izdeluje vsakovrstne tiskovine za urade, trgovce, obrtnike, društva in zasebnike. Knjige, brošure, časopise. Točna izvedba, zmerne cene. Zaloga uradnih tiskovin za okr. glavarstva

Umetniške tiskovine ter barvotiske vseh vrst izvršuje tiskarna, ki je opremljena z vsemi najmodernejšimi stroji, pripravami in tehničnim materialom, strokovnjaško dovršeno

11

OBENEM PRIPOROČA SVOJO **KNJIGOVEZNICO**
NAJBOLJE UREJENO
KI IZVRŠUJE KNJIGOVEŠKA DELA DO NAJFINEJŠE VRSTE

BRZOJAVI: DELTISK LJUBLJANA – TELEFON 132 – ČEKOVNI URAD ŠT. 11.630

Specialna trgovina ur, juvel, zlatnine, srebrnine in raznega nakita

R. BIZJAK, MARIBOR, Gosposka ulica št. 16

Jedilno orodje Optični predmeti

6

MODNI SALON DAMSKIH KLOBUKOV

MARIJA GÖTZL
LJUBLJANA
ŽIDOVSKA ULICA 8
PODRUŽNICA šte. 7

3-20

MATIJA TREBAR

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 6

Zaloga
najfinejših
čevljev

39

«DRAVA»

lesna | industrijska delniška družba

Tovarna za upognjeno pohištvo Zbelovo pri Poljčanah
Parne žage Melje-Maribor, Freistein in Zbelovo
Stavbeno mizarstvo Melje-Maribor

Centrala:

Maribor, Aleksandrova cesta št. 51

Telefon šte. 256

13

Štebi & Tuječ

strojno in elektro-
tehnično podjetje
v Ljubljani
Resljeva cesta šte. 4

Projekti: Točna izdelava vsako-
vrstnih projektov in proračunov
Gradba: Električni centrali in na-
prav za visoko in nizko napetost
Lastni izdelki: Izdelovanje skle-
rčnih naprav (Schaltanlagen),
rogonskih upor (Anlasser), pre-
motanje vseh vrst motorjev in
transformatorjev
Preizkuševalnica: Moderno ure-
jena za preizkuševanje števcev in
aparatur.

25

Telovadne, športne in igralne potrebščine

BAŠIN IN DRUG

Ljubljana, Pred škofijo 19

Na debelo

Na drobno

Priporoča se

avto-delavnica Fr. Puh

Ljubljana, Karlovška cesta 10,
ki sprejema popravila vseh vrst strojev.

2-29

KRZNARSTVO ROT

Ljubljana, Gradišče 7.

Priporoča veliko zalogo
lastnoročnih
krznarskih
izdelkov.

Sprejema v ustroj, barvo
in popolno izdelavo ko-
že divjačine vsake vrste
Moderniziranje.

30

JADRANSKA BANKA

SPREJEMA VLOGE NA
HRANILNE KNJIŽICE,
ŽIRO IN DRUGE VLOGE

POD NAJUGODNEJSIMI POGOJI TER PREVZEMA VSE BANČNE POSLE

BEOGRAD, CELJE, DUBROVNIK, KOTOR,
KRANJ, LJUBLJANA, MARIBOR, METKOVIČ,
OPATIJA, SARAJEVO, SPLIT, ŠIBENIK,
ZADAR, ZAGREB, TRST, WIEN

BANKA IMA NAJBOLJŠE ZVEZE Z VSEMI VEČJIMI KRAJI V TU- IN V INOZEMSTVU

Modna trgovina
JOS. PODKRAJŠEK

v Ljubljani
Čevljarska ulica št. 2
priporoča naj-
novejše bluze
in sportne
predmete
v svili in volni

13

Ana Hutter

v Ljubljani
Dunajska cesta 6/II
Prva in edina
jugoslovanska
izdelovalnica
steznikov
(modercev) po
životni meri se
priporoča

14

A. & E. SKABERNE

Specialna trgovina pletenin, trikotaž in perila

Ljubljana, Mestni trg št. 10

15

*Velika
izbira
nogavic!*

SPREJETA VLOGE IN
BRANILNE KAMNICE
SINO IN BRUJE VLOGE
POD NAJVEDRŠIMI PODOJI TER VREKELJA TSE BARNCH POSE

JADRANSKA BANKA

BEGRAD, CELJE, DUBROVNIK, KOTOF,
KRANJ, LJUBLJANA, LJARIBOR, METKOVIC,
OPATIJA, SARAJEVO, SPLIT, ŠIBENIK,
ZADAR, ZAGREB, TRST, WIEN

BANKA INA NABOLJE SVETE Z VARNI VEČINI KRANJ V TN- IN V IMOZESTVAN

M. & F. SKABERNE

Spetlahu logorom prebena, fobole in perla

Uelika

